

לערב וטהורה¹²⁸. ומיהו קשה לפי זה מתני דפי"ה דמקואות¹²⁹ דמייחנן לעיל דקתני שירדה לטבול ואפי"ה קתני שאם לא כבדה את הבית הנה כאלו לא טבלה¹³⁰. ויש מתרצים¹³¹ דההיא כשירדה במקום הסמוך למטה, וכי אמרינן שדיתיה דאי היינו בדאולא בכרעא פורתא וטבלה. ואין זה מהזור הדא דסתמא קאמר, ועוד כמה יש שיעור ההילוך. ואחרים¹³² תירצו דמתני דמקואות אינו אלא לטהרות ומדין נגיעה, דדאי כל שירדה מן המטה שדיתיה לבית החיצון כוליה, אלא שכותלי בית הרחם מעמידין ממנו בבית החיצון מקצת, ומשום כך צריכה כבוד לטהרות משום נגיעה דשכבת זרע כשיצא לחוץ, אבל אין לה דין פולטת לראיה ולטמא בפנים כבחוץ מכיון שכבר¹³³ יצא לבית החיצון¹³⁴, אלא שהיא ראשון¹³⁴ לטומאה משום מגע שכבת זרע, וגם זה אינו מהזור¹³⁵. לכן נראין דברי רבותינו בעלי התוס', ודאי¹³⁶ בודא¹³⁷ הילוך אינו מועיל וצריכה כיתוס, והנא ה"פ מכלל דכי אמר רבא בדאולא בכרעא וטבלה והא בהדי דאולא

שדיתיה על הרוב, וכי תימא דחייש רבא לחומרא דילמא נשתיר מיניה קצת, הא דאי מילתא דאפשר היא וראוי לתוש לו תוך ג' עד שתכבד, ומיהו רבא לא איירי בהא דא"כ לא הוה ליה למנקט בלישניה א"א שלא תפלוט הוה ליה למימר חיישינן שמא תפלוט, אלא לרבא נמי כשהטבילה במטה וכן במתהפכת וכו'.

[מב, א] והא דאמרינן אבל במתהפכת כל ג' ימים אסורה וכו'. לאו דוקא מתהפכת במטה אלא אפי' מהלכת נמי אסורה וכדפרי', אלא דאידי דאצטריך לאוקומי קרא שהטבילה במטה ובשאינה מתהפכת דוקא אצטריך לומר אבל מתהפכת במטה דאפי' בהפוך הקל היא פולטת מיד ואסורה כל ג' ימים שמא תפלוט וכ"ש במהלכת¹³⁸ ואין לה טהרה גמורה עד שתתכבד¹³⁹.

פולטת שכבת זרע רואה הוי וכו'. דעת ר"ת ד"ל¹⁴⁰ דלא מבעיא לן אלא בשכבת זרע דזב

במהלכת. 128 הסמ"ג לאוין קיא דף לו טור ד מבאר דמשמעות הקרא משמע שבלא עשיית שום מעשה טובלת וטהורה לערב, ומקורו מספר התרומה סי' צה. 129 מ"ד. 130 הרשב"א מבאר דה"ל להיות טהרה אף בלי כבוד משום דמייירי במהלכת דקתני וירדה. 131 כ"כ הרמב"ן בתירוק הראשון. 132 רמב"ן ורשב"א כאן, ובתוה"ב להרשב"א בית ז שער ה בסופו. 133 ר' באו"ש ה"ל אס"ב פ"ג ה"ט"ז מה שביאר בזה. 134 [בפתחי תשובה יור"ד סי' קפג ס"ק ב הביא ספק האחרונים אי יציאת דם מבית החיצון להרץ ולא מעלה ולא מוריד, אי יחשב גם זה לראיה טמאה ולא תוכל לצרפו למנין ז' נקיים, וראה לעיל פ"ג הע' 37]. 134 כ"כ הרמב"ן כאן דלא הוי כפולטת אלא כנוגע בשכ"ז דהוי ראשון לטומאה, וכ"כ ברשב"א. הרי"ש כלים פ"א מ"א סובר דבעל קרי הוי ראשון לטומאה ולא אב הטומאה מדלא מני ליה במשנה שם בין אבות הטומאה, וא"כ ה"ה פולטת, וראה תוס' לעיל כבא, ד"ה אלא. ומדברי הראשונים אין נגיעה בשכ"ז הוי דפולטת דהכא דמטמאה רק משום נגיעה דמטמאה ראשון לטומאה, משמע לכאורה דפולטת דמטמאה משום ראיה הוי אב הטומאה, וא"כ ה"ה דבע"ק הוי אב הטומאה. ויש ראיה לזה דהא לעיל כבא, לא אמרינן דבע"ק נוגע משום דהוא ראשון, ועמד על כך הרי"ש שם, ודחה הראיה מזבים פ"ד מ"יא דבע"ק כמעט שרץ, ור' פירוש הרא"ש כלים שם, וברימ"ם ה"ל אבוה"ט פ"ה ה"ט פוסק דמשמשת היא ראשון

לטומאה, וכ"כ שם בה"ל א לענין בעל קרי. ועי' אור זרוע ח"א סי' קיה ומה שהביא בשם רשב"ם, והאריך בזה. ומדברי הרמב"ן לעיל להא ד"ה הא נראה ג"כ דבעל קרי הוא אב הטומאה עיי"ש. ור' מה שכתב בביאור דבריו בספר סדרי טהרות כלים פ"א דף ה"ע"ב ד"ה מנין. ויש להעיר עליו שלא ראה פי' הרי"ש הנ"ל. וראה לעיל פ"ד ציון 307. ולהלן ציון 142. 135 אולי יש לבאר כונת רבינו עפ"י מש"כ בשו"ת יור"ד סי' עב דאף לאחר כבוד משכחה לה פליטה מנפנים. — ראה באו"ש שם מש"כ לבאר שיטת הגאונים והרי"ף שלא הזכירו דין פולטת. ועי' מרחשת ח"א סי' לו אות יז וחור"א יור"ד סי' צז אות ה. 136 גם ברשב"א כתב כן בשם התוס', ובתוס' שלפנינו ליתא, ואדרבא בתוס' ד"ה פולטת משמע דמהלכת טהורה דאי ולא חיישינן שמא נשתירי. 137 נראה דצ"ל: דהיא. 138 כ"ה בחי' הרי"ן, ולעיל הביא רבנו בשם י"מ דמהלכת פולטת הכל. [ועי' טוש"ע יור"ד סי' קצו סעי' ג]. 139 ר' סמ"ג לאוין קיא דף לו טור ג בסופו. 140 בספר האשכול הל' גדה סי' מו והרא"ש לעיל פ"ד סי' א הביאו בשם ר"ת דפי' כן בעית רמי בר חמא לעיל לגא. וביבאים (השלם) סי' כו פירש סוגיין כן מדגופשיה. [לא הביא פי' זה בשם ר"ת אף שהיה תלמידיו], ור' בתופעות ראם שם אות צג. מבואר מהנ"ל דנבעלה לטהור ברור דלא הוי רואה כלל, אלא נוגעת בשכ"ז, ואינה מטמאה במשעה. ור' לעיל ציון 124. ומדברי הרשב"א בתוה"ב בית ז שער ה מבואר שר"ת פי' כן בעית רמב"ח, והביא

סותר בכוועלה יום א' ומשום צחצוחי זיבה¹⁴¹, אבל בשכבת זרע דטהור פשיטא דלא הויא רואה¹⁴¹. כלל דאפי' בכוועלה אינו סותר ואין דינו אלא כנוגע¹⁴² ודייה ככוועלה¹⁴³. וגם הראב"ד ז"ל¹⁴⁴ כן¹⁴⁵ סובר שלא אמרי' פולטת סותרת אלא לענין טהרות¹⁴⁶ אבל לא לבעלה¹⁴⁷. דהא אמרינן בפי' בנות כותים¹⁴⁸ דדבר הגורם סותר ושאינו גורם אינו סותר, ואפילו קושי

שהתוס' הקשו על ר"ת מסוגיין דמשמע דמייירי בפולטת שכבת זרע בעלמא, דהא אקשינן עליה דר"ש מקרא ורחצו במים וגו' והוא קרא לאו בזב ששכב עם אשה מייירי, וכ"ה בספר האשכול שם. ור' להלן בדברי רבינו. וביבאים שם האריך בדין פולטת, וכתב שם בסר"ד דפולטת אינה סותרת זבה קטנה. 141 לעיל כבא. וביבאים שם הקשה דהתם תוקקנו לכך רק לרב הונא דבע"ק נוגע הוא, אבל אי בע"ק רואה הוא סותר בזיבה אף בלא צחצוחי זיבה, אעפ"י שאינו גורם, עיי"ש מש"כ לבאר דבר זה והוסיף דלר"ש לעיל לו, א דובר שאינו גורם סותר יומו, ה"ה פולטת. אך רבינו לעיל כבא, כתב דלרב הונא גם לרבנן נוגע הוא ולא רואה, ורק בפולטת דילפינן מדכתיב יהיה גבי גדה הוי רואה. ועי' תוס' הרא"ש לעיל כבא, ד"ה אלא. 141 כ"ה גם בחי' הרשב"א בשם ר"ת, ומבואר מדבריהם דלר"ת נבעלת לטהור לא רק שאינה סותרת אלא אין עליה דין רואה לטמא בפנים כבהוץ ולטמא במשעה. ומדברי האשכול שם יש לכאורה לדייק דר"ת ס"ל שרק לענין סתירה חלוק דין נבעלה מוב מנבעלה לטהור, אבל טומאת פולטת דרואה היא איכא גם בנבעלה לטהור, ואינה סותרת משום דקרי אינו גורם טומאה לבעלה. אך לפי"ז אין מקום לקושיות האשכול שם על ר"ת, עיי"ש. ויש להאריך בזה ואכ"מ. 142 כ"כ הרשב"א שם. לשיטה זו דרואה קרי טמא משום נוגע, א"כ הוי ראשון לטומאה, ואינו יכול להיות אב הטומאה. ועי' פי' הרי"ש כלים פ"א מ"א ופי' הרא"ש שם. ולעיל ציון 134. וביבאים שם מבאר אף דבע"ק רואה הוי וה"ה פולטת בכל זאת שכ"ז דטהור אינו סותר משום דדבר הגורם סותר, ושכ"ז דטהור אינו גורם. וכן נראה גם מפי' רבנו להלן כמה שהביא כאן שיטת הראב"ד. 143 דהוי נוגע. — ר' ברא"ש לעיל פ"ד אות א מה שהקשה על פי' ר"ת. ובחמכ"צ מבאר דר"ת כתב כן בדעת ר"ש ולא בדעת רבנן. ולפי"ן יוצא דלמ"ד רואה הוי סותר יומו אף דלא הוי דבר הגורם, ור' לעיל ציון 141. 144 הביאו הרא"ש שם, ובאשכול שם בשם יש מן החכמים שהוכיחו כן מהגאונים והרי"ף שהשמיטו דין פולטת. ויש להעיר דהראב"ד בה"ל אס"ב פ"ג ה"ט"ז לא השיג בזה על הרמב"ם שם. שו"ר בשו"ת לב שלמה (לבעל מרכבה"מ

אינו סותר לפי שאינו גורם, כ"ש פולטת שאינו גורמת טומאה לבעלה שאינו סותרת כלל ועולה¹⁴⁹. והביא עוד ראיה לדבריו מדתניא¹⁵⁰ ר' שמעון אומר ואחר תטהר אחר מעשה תטהר אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא תבא לידי טפק, אבל משום פולטת זרע דשכיה טפי¹⁵⁰. לא חשו וכדמשמע מההיא דטועה דבפי' המפלת¹⁵¹. ומיהו ההיא כבר דחינא¹⁵² לה התם¹⁵³ דשאנן. והם משום דהויא בשביעי שכבר

על הרמב"ם) סי' ג עמ' כד שמבאר שגם הרמב"ם סובר שם שפולטת סותרת רק לטהרות ולא לבעלה, אך לא נסתייע מזה שהראב"ד לא השיג על הרמב"ם בזה. וראה בשו"ת מהרי"ק החדשים (ירושלים תשל"ו) סי' מט שהאריך הרבה בשיטת הראב"ד. 145 זה דכתב רבינו אחר שהביא דברי ר"ת דגם הראב"ד סובר כן צ"ב, דלר"ת בבא עליה טהור אינה סותרת אף לטהרות, ובבא עליה זב סותרת אף לבעלה, וראה בחי' הרשב"א דהביא שיטת ר"ת ואח"כ אבל הראב"ד ז"ל כתב וכו'. ונראה דכונת רבינו לומר דשיטת ר"ת והראב"ד נובעות מקושי אחד, דדבר שאינו גורם אינו סותר, וכ"כ היראים (מובא לעיל) בשיטת ר"ת, ומש"ה כתב ר"ת דמייירי בצחצוחי זיבה דהוי דבר הגורם, והראב"ד כתב דמייירי לטהרות דהוי נמי דבר הגורם, ונחלקו בגדר דבר הגורם, דלר"ת סגי בהא דהוי גורם בזב אף דלא הוי גורם בזב, וכ"כ היראים שם, ואלו הראב"ד סובר דבעיני דבר הגורם כובה עצמה טומאה לבעלה כדי שתסור לבעלה. 146 בה"ל גדה מה"ר אברהם מטול (דפס בספר קובץ ראשונים להל' גדה ומקואות) עמ' שט מובאת שיטה זו בשם ה"ר שמואל דשכ"ז סותרת רק לטהרות. ומבואר מדבריהם שיש גדה לחצאין, וראה קובץ הערות יבמות סי' לט אות א—ב, עיי"ש. ומש"כ בביאורים סי' ג. 147 ר' מה שהקשו עליו האשכול שם, הרמב"ן כאן, ורא"ש פ"ד שם, ומש"כ ליישב הרשב"א בתוה"ב בית ז שער ה. ועי' חמכ"צ כאן, עמודי אור סי' קיה אות יז, ובמרחשת ח"א סי' לו מש"כ בזה. 148 לעיל לו, א. 149 בספר האשכול שם כתב: ואין מזה ראיה, דלא אימעט התם דבר שאינו גורם אלא מסתירת כל ז' נקיים כיון דאינו גורם זיבה אינו סותר הכל, והכי נמי קרי דאינו גורם זיבה אינו סותר הכל, מיהו יום אחד ודאי סותר קרי, ומהאי סתירה לא איירינן התם. ועי' רש"י שם, ולהלן ציון 154. וראה מש"כ רבינו להלן על קושיא זו. 150 להלן ס"ג. 150 כמבואר לעיל מא"ב, דא"א שלא תפלוט כל ג' ימים. 151 לעיל כט"ב. 152 בספר האשכול שם דחה גם ראיה זו, אך באופן אחר מדברי רבינו כאן. ור' נחל אשכול שם אות כא. 153 שם ברי"ש וכו"ש בתירוק הראשון. וכ"כ הרשב"א כאן בשם רבינו יונה, וברא"ש ריש

יעוצתה אלא בודקת בצמר נקי ורך או בבגד ששתן שחור לבן ונקי או בצמר גפן . אור היום יפה לבדיקה של בית . ואין בודקין ספותיהן אלא ביום ומזכרין אותו לשבח :

עולה לה בסופה בפעמא תליא מילתא כדאמרן משא"כ בשנה אלא פשוט דנדס אטפי" שאלין עולה לה בתחלתה ולפי שמקלח הכלפון על יום אינו גורם חף בשנה כן כיון דלין בתחלתה ולא בסופה טוב דבר גורם עומד כנגדו לבטל כמו על יום הילכך בין בתחלתה בין בסופה עולה ע"כ ועמה ידא איש נכון והכס וישת פעם זה בין עיניו וידע אם דברים אלו נכונים או עלו עמהם ערכובים :

שאינו גורם ולעשותו כיוצא בו ובאמצע הספירה בין רואה בתחלת היום בין רואה בסופו אינו עולה כלל מפני שכשנעשה נקיים מדם לגמרי בעינין ואפי' לכותאי וק"ו דאמרין כדלש השנה נמי מהאי טעמא הוא לפי שאין השנה גורמת שום דבר לא בתחלתה ולא בסופה והוא ליה כפתול דהס וסילכך בין בתחלתה בין בסופה יום אחד שגורם חשוב ענה לגרור אחרייו את הכל ולאו ק"ו גמור הוא דהא דהה בשעולה לה בתחלתה ואינו עולה לה בסופה בפעמא תליא מילתא כדאמרן משא"כ בשנה אלא פשוט דנדס אטפי" שאלין עולה לה בתחלתה ולפי שמקלח הכלפון על יום אינו גורם חף בשנה כן כיון דלין בתחלתה ולא בסופה טוב דבר גורם עומד כנגדו לבטל כמו על יום הילכך בין בתחלתה בין בסופה עולה ע"כ ועמה ידא איש נכון והכס וישת פעם זה בין עיניו וידע אם דברים אלו נכונים או עלו עמהם ערכובים :

דאמרין כהם אמר רבא ק"ו ומה דהה סאלין מקלת היום עולה לה בסופה שהרי אסור לה לטבול ביום שביעי עולה לה בתחלתה שהרי יום ראשון שראתה בו סופרתה שנה סיום אחד עולה לה בסופה אינו דין סיום אחד עולה לה בתחלתה ובסוף להם הענין בקושיא ע"כ וכפז המחבר ולי' דודאי סוף היום לעולם כחולתו בתחלת היום גורם או עומאה או סכרה אבל בסוף החלה היום גורם לא עומאה ולא סכרה אינו נחשב להיות טרד אחרייו סוף היום . והאריך בזה ועלו דבריו בערטוב . ואינו מנן אותם כלל . והנכון בזה חזקה שאי דכיון דבנקיים תליא מילתא יום ששסוף" בו ליכא למספרי נקין דלאו נקי הוה כיון דראתה ט' אבל כפי' כיון שתחלת היום עבר בנקיות הא ליכא ספירה ד' נקיים אלא דלדין אס דאתה סותר' ולר' יוסי איכא סותרה כיון דהתחילה לספור יום שביעי שתחלתו ספור היה איכא ספירה שבעה אבל בתחלת הספון ליכא למספריה נקין כל שראת' בו אבל כשהתחילה לספור נקין עולה לה ודוקא בסוף ספירה אבל כאלוה ספירה לא דלא בעי סיקה הספק צנייהס אבל דהה דלאו בנקיות תליא מילתא אלא ביומי בלמוד סוף היום בתחלתה עולה ליום או וכן ככל דבעינין ימים כגון נני כהנה דכתיב שבעת ימים ישה עס אמו לא שנה טלר תחילת הלילה ולא שנה טלר כסוף הלילה או כסוף היום אמו כיום עולה לה למנין ז' אבל מ"מ ספיר וליק מינה לשנה דכיון דשנה יום אחד בסופה שפי' שנה ה"ה בתחלתה כיון דלשכתן בנהה דעדיף ספי' מקלת היום בתחלתה מבסופה דהה כדכתיב חסוב מקלת יום בסופה חסוב בתחלתה כשהה דעדיף יום אחד בסופה להיות חשוב שנה דין הוא סיקה חשוב בתחלתה :

להיות גורר אחריו סוף היום וחילכך זבה בין גדולה בין קטנה בסוף ספירתה מקצת היום ככולו לרבנן כדאית להו ולרבי יוסי כדאית ליה וסוף נדה נמי כיון דעל כרחין תחילת היום טמא דשבעת ימים תהיה בנדרתה כתיב משא"כ בסוף ספירת שבעה והילכך אף סוף היום כתחילתו והיא הטענה בזבה יום שפוסקת בו אבל תחילת נדה אע"פ תחילתו מהור כיון שלא היה תחילת היום גורם שום דבר אינו נחשב לגרור אחריו מקצתו ולבטל כוהו . וה"ה לתחילת זבה שאין תחילת היום שלא ראתה מעכב על מקצתו שראתה בו אלא אדרבה מקצתו הגורם חשוב יותר לגרום אחריו המקצת שאינו גורם ולעשותו כיוצא בו . ובאמצע הספירה בין רואה בתחילת היום בין רואה בסופו אינו עולה כלל מפני שהשבעה נקיים מדם לגמרי בעינין ואפי' לכותאי . וק"ו דאמרין בר"ה נמי מהאי טעמא הוא לפי שהשנה אינה גורמת שום דבר לא בתחילתה ולא בסופה והר"ל כתחילת נדה והילכך בין בתחילתה בין בסופה יום אחד שגורם חשוב שנה לגרור אחריו את הכל ולא ק"ו גמור הוא דהא נדה כשעולה לה בסופה טעמא תליא מילתא כדאמרן משא"כ בשנה אלא משום דנדס אע"פ שאין עולה לה בסופה אפילו כן עולה בתחילתה . ולפי שאין המקצת הראשון של יום אינו גורם אף בשנה כיון דאין בתחלתה ולא בסופה שום דבר גורם עומד כנגדו לבטל כוהו של זה הילכך בין בתחילתה בין בסופה עולה . האשה ששמשו וראתה יום א' והפסיקה מהורה או ששמשו ומצאה כהם יש לרדקק מאימתי מונה זו שבעה נקיים לפי שהאשה פולטת כל שש עונת משע' שימוש וכו"ו בפ' שבת ר"ע ויש לחקור פולטת ש"ז אם היא כרואה לסתור ולטמא במשהו או כנוגעת בקרי שאינה סותרת . גרסינן בפ' יוצא דופן בעא מיניה רב שמואל בר ביזנא מאביי פולטת ש"ז רואה הויה או נוגעת הויה למאי נ"מ לסתור ולטמא במשהו ולטמא בפנים כבחויץ ואמרין עלה מה נפשך אי שמיע ליה מתניתא לרבנן רואה הויה ולר"ש נוגעת הויה דתניא בבשרה מלמד שמשמאה בפנים כבחויץ אין לי אלא נדה זבה מניין ת"ל זבה פולטת ש"ז מנין ת"ל יהיה ר"ש אומר דיה כבועלה מה כבועלה אינו מטמא עד שתצא טומאתו לחויץ אף היא אינה מטמא עד שתצא טומא' לחויץ אי לא שמיע ליה מתני' מסתברא נוגעת הויה ואמרין לעולם שמיע ליה מתניתא ואליבא דרבנן לא קא מיבעיא ליה כי קא מיבעיא ליה אליבא דר"ש ולטמא בפנים כבחויץ לא קא מיבעיא ליה כי קא מיבעיא ליה לסתור ולטמא במשהו כי קאמר ר"ש דיה כבועלה לטמא בפנים כבחויץ אבל לסתור ולטמא במשהו רואה הויה או דילמא ל"ש א"ל נוגעת הויה אתא שיליה לרבה א"ל רואה הויה אתאי שיליה לרב יוסף א"ל רואה הויה הדר אתא לקמיה דאביי א"ל ברוקה דהררי טפי ושפיר אמרו לך ע"כ לא אמר ר"ש אלא מטמא בפנים אבל לסתור ולטמא במשהו רואה הויה . ובפ' בנות הכותיים בעי רמי ב"ד חמא פולטת שכבת זרע מהו לסתור בזיבה רואה הויה וסותרה או דילמא נוגעת הויה ולא סותרה א"ר לפום חורפא שבישתא נהי נמי דסותרה כמה תסתור שבעה דיה כבועלה תסתור יום אחד ואחר תסתור אמר רחמנא אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן ולמעמד זב נופיה היכי סתר מהרתו אמר רחמנא שלא תהא מפסקת ביניהן הכא נמי שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן אע"ג דרבא אמר לפום חורפא שבישתא מדאקש' ליה רמי בר חמא זב נופיה היכי סתר ושתיק ליה ש"מ קבלה מיניה להכין הלכתא דרואה הויה וכדפשמנו ליה רבא ורב יוסף לרב שמואל בר ביזנא ואביי נמי הדר ביה וא"ל שפיר קאמרו לך דאלמא אפי' לרבי שמעון לסתור ולטמא במשהו רואה הויה ולפיכך כתב רבינו יצחק הזקן ז"ל בעל התוספות דאשה ששמשו ואח"כ ראתה אינה מתחלת לספור עד שתמתין שש עונות שלימות דק"ו ל' כחכמי' דאמרו בפרק ר"ע דשש עונות שלימות בעינן . נמצא שא"א לה להתחיל בספירתה עד יום חמשה לשימושה ליום רביעי . צריכה שתפסיק במהרה ומונה יום חמישי . אבל רבינו יעקב ז"ל כתב דלא נאמרו דברים אלו אלא בשכבת זרע רוב משום צחצוחי זיכה שבא' היא . שסותר בר"פ המפלת אבל קרי בעלמא אפילו כבועלה לא הויה משום רואה אלא משום נוגע ודיה כביע ה' . ובתוס' הקשו עליו דכההיא דפרק יוצא דופן משמע דלרבנן לא אמרין ביה דיה כבועלה ואפי' ר"ש נמי לא אמר דיה כבועלה אלא לטמא בפנים כבחויץ אבל לסתור ולטמא במשהו עדיפא מבועלה ורואה הויה . ובאמת דבר הלמד מענינו הוא דהא מיייתנין עלה פלוגתא דרבנן ור"ש ופלוגתיהו כפולטת שכבת זרע בעלמא היא דהא אקשינן עליה דר' שמעון ורחצו במים וטמאו עד הערב וההוא לא

בזב ששכב עם אשה דוקא הוא א"הר"א ז"ל בתשובה כתב שלא אמרו פולטת סותרת אלא לטהרות בלבד הא לבעלה אינה

במשהו רואה הויה . ובפ' בנות הכותיים בעי רמי ב"ד חמא פולטת שכבת זרע מהו לסתור בזיבה רואה הויה וסותרה או דילמא נוגעת הויה ולא סותרה א"ר לפום חורפא שבישתא נהי נמי דסותרה כמה תסתור שבעה דיה כבועלה תסתור יום אחד ואחר תסתור אמר רחמנא אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן ולמעמד זב נופיה היכי סתר מהרתו אמר רחמנא שלא תהא מפסקת ביניהן הכא נמי שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן אע"ג דרבא אמר לפום חורפא שבישתא מדאקש' ליה רמי בר חמא זב נופיה היכי סתר ושתיק ליה ש"מ קבלה מיניה להכין הלכתא דרואה הויה וכדפשמנו ליה רבא ורב יוסף לרב שמואל בר ביזנא ואביי נמי הדר ביה וא"ל שפיר קאמרו לך דאלמא אפי' לרבי שמעון לסתור ולטמא במשהו רואה הויה ולפיכך כתב רבינו יצחק הזקן ז"ל בעל התוספות דאשה ששמשו ואח"כ ראתה אינה מתחלת לספור עד שתמתין שש עונות שלימות דק"ו ל' כחכמי' דאמרו בפרק ר"ע דשש עונות שלימות בעינן . נמצא שא"א לה להתחיל בספירתה עד יום חמשה לשימושה ליום רביעי . צריכה שתפסיק במהרה ומונה יום חמישי . אבל רבינו יעקב ז"ל כתב דלא נאמרו דברים אלו אלא בשכבת זרע רוב משום צחצוחי זיכה שבא' היא . שסותר בר"פ המפלת אבל קרי בעלמא אפילו כבועלה לא הויה משום רואה אלא משום נוגע ודיה כביע ה' . ובתוס' הקשו עליו דכההיא דפרק יוצא דופן משמע דלרבנן לא אמרין ביה דיה כבועלה ואפי' ר"ש נמי לא אמר דיה כבועלה אלא לטמא בפנים כבחויץ אבל לסתור ולטמא במשהו עדיפא מבועלה ורואה הויה . ובאמת דבר הלמד מענינו הוא דהא מיייתנין עלה פלוגתא דרבנן ור"ש ופלוגתיהו כפולטת שכבת זרע בעלמא היא דהא אקשינן עליה דר' שמעון ורחצו במים וטמאו עד הערב וההוא לא

בזב ששכב עם אשה דוקא הוא א"הר"א ז"ל בתשובה כתב שלא אמרו פולטת סותרת אלא לטהרות בלבד הא לבעלה אינה

במשהו כי קאמר ר"ש דיה כבועלה לטמא בפנים כבחויץ לא קא מיבעיא ליה כי קא מיבעיא ליה לסתור ולטמא במשהו כי קאמר ר"ש דיה כבועלה לטמא בפנים כבחויץ אבל לסתור ולטמא במשהו רואה הויה או דילמא ל"ש א"ל נוגעת הויה אתא שיליה לרבה א"ל רואה הויה אתאי שיליה לרב יוסף א"ל רואה הויה הדר אתא לקמיה דאביי א"ל ברוקה דהררי טפי ושפיר אמרו לך ע"כ לא אמר ר"ש אלא מטמא בפנים אבל לסתור ולטמא במשהו רואה הויה . ובפ' בנות הכותיים בעי רמי ב"ד חמא פולטת שכבת זרע מהו לסתור בזיבה רואה הויה וסותרה או דילמא נוגעת הויה ולא סותרה א"ר לפום חורפא שבישתא נהי נמי דסותרה כמה תסתור שבעה דיה כבועלה תסתור יום אחד ואחר תסתור אמר רחמנא אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן ולמעמד זב נופיה היכי סתר מהרתו אמר רחמנא שלא תהא מפסקת ביניהן הכא נמי שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן אע"ג דרבא אמר לפום חורפא שבישתא מדאקש' ליה רמי בר חמא זב נופיה היכי סתר ושתיק ליה ש"מ קבלה מיניה להכין הלכתא דרואה הויה וכדפשמנו ליה רבא ורב יוסף לרב שמואל בר ביזנא ואביי נמי הדר ביה וא"ל שפיר קאמרו לך דאלמא אפי' לרבי שמעון לסתור ולטמא במשהו רואה הויה ולפיכך כתב רבינו יצחק הזקן ז"ל בעל התוספות דאשה ששמשו ואח"כ ראתה אינה מתחלת לספור עד שתמתין שש עונות שלימות דק"ו ל' כחכמי' דאמרו בפרק ר"ע דשש עונות שלימות בעינן . נמצא שא"א לה להתחיל בספירתה עד יום חמשה לשימושה ליום רביעי . צריכה שתפסיק במהרה ומונה יום חמישי . אבל רבינו יעקב ז"ל כתב דלא נאמרו דברים אלו אלא בשכבת זרע רוב משום צחצוחי זיכה שבא' היא . שסותר בר"פ המפלת אבל קרי בעלמא אפילו כבועלה לא הויה משום רואה אלא משום נוגע ודיה כביע ה' . ובתוס' הקשו עליו דכההיא דפרק יוצא דופן משמע דלרבנן לא אמרין ביה דיה כבועלה ואפי' ר"ש נמי לא אמר דיה כבועלה אלא לטמא בפנים כבחויץ אבל לסתור ולטמא במשהו עדיפא מבועלה ורואה הויה . ובאמת דבר הלמד מענינו הוא דהא מיייתנין עלה פלוגתא דרבנן ור"ש ופלוגתיהו כפולטת שכבת זרע בעלמא היא דהא אקשינן עליה דר' שמעון ורחצו במים וטמאו עד הערב וההוא לא

בזב ששכב עם אשה דוקא הוא א"הר"א ז"ל בתשובה כתב שלא אמרו פולטת סותרת אלא לטהרות בלבד הא לבעלה אינה

במשהו כי קאמר ר"ש דיה כבועלה לטמא בפנים כבחויץ לא קא מיבעיא ליה כי קא מיבעיא ליה לסתור ולטמא במשהו כי קאמר ר"ש דיה כבועלה לטמא בפנים כבחויץ אבל לסתור ולטמא במשהו רואה הויה או דילמא ל"ש א"ל נוגעת הויה אתא שיליה לרבה א"ל רואה הויה אתאי שיליה לרב יוסף א"ל רואה הויה הדר אתא לקמיה דאביי א"ל ברוקה דהררי טפי ושפיר אמרו לך ע"כ לא אמר ר"ש אלא מטמא בפנים אבל לסתור ולטמא במשהו רואה הויה . ובפ' בנות הכותיים בעי רמי ב"ד חמא פולטת שכבת זרע מהו לסתור בזיבה רואה הויה וסותרה או דילמא נוגעת הויה ולא סותרה א"ר לפום חורפא שבישתא נהי נמי דסותרה כמה תסתור שבעה דיה כבועלה תסתור יום אחד ואחר תסתור אמר רחמנא אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן ולמעמד זב נופיה היכי סתר מהרתו אמר רחמנא שלא תהא מפסקת ביניהן הכא נמי שלא תהא טומאה מפסקת ביניהן אע"ג דרבא אמר לפום חורפא שבישתא מדאקש' ליה רמי בר חמא זב נופיה היכי סתר ושתיק ליה ש"מ קבלה מיניה להכין הלכתא דרואה הויה וכדפשמנו ליה רבא ורב יוסף לרב שמואל בר ביזנא ואביי נמי הדר ביה וא"ל שפיר קאמרו לך דאלמא אפי' לרבי שמעון לסתור ולטמא במשהו רואה הויה ולפיכך כתב רבינו יצחק הזקן ז"ל בעל התוספות דאשה ששמשו ואח"כ ראתה אינה מתחלת לספור עד שתמתין שש עונות שלימות דק"ו ל' כחכמי' דאמרו בפרק ר"ע דשש עונות שלימות בעינן . נמצא שא"א לה להתחיל בספירתה עד יום חמשה לשימושה ליום רביעי . צריכה שתפסיק במהרה ומונה יום חמישי . אבל רבינו יעקב ז"ל כתב דלא נאמרו דברים אלו אלא בשכבת זרע רוב משום צחצוחי זיכה שבא' היא . שסותר בר"פ המפלת אבל קרי בעלמא אפילו כבועלה לא הויה משום רואה אלא משום נוגע ודיה כביע ה' . ובתוס' הקשו עליו דכההיא דפרק יוצא דופן משמע דלרבנן לא אמרין ביה דיה כבועלה ואפי' ר"ש נמי לא אמר דיה כבועלה אלא לטמא בפנים כבחויץ אבל לסתור ולטמא במשהו עדיפא מבועלה ורואה הויה . ובאמת דבר הלמד מענינו הוא דהא מיייתנין עלה פלוגתא דרבנן ור"ש ופלוגתיהו כפולטת שכבת זרע בעלמא היא דהא אקשינן עליה דר' שמעון ורחצו במים וטמאו עד הערב וההוא לא

בבבא
בבבא

13

אינה מותרת, והביא ראיה מדאמרין בההוא פירקא דבר הגורם סותר שאינו גורם אינו סותר ופולטת שאיננה גורמת מומאה לבעלה אינה מותרת ועולה ועוד דתניא ר"ש אומר ואזר תמהר ואחר מעשה תמהר אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שלא תבא לידי הספק דאלמא אי לאו חשש דשמא תראה דם לאחר תשמיש משמשת והולכת ואינה חוששת לפליטת שכבת זרע ואין סברא לומר דלא התירה אלא על מנת שלא תתהפך ואפי' במטה כלל לאחר תשמיש. ובפרק המפלת נמי אמרין גבי טועה בעשרין וחד תשמש. ואין נראה לפרש תשמש ולא תלך ולא תתהפך ומיהו מורי הרב ר' יונה ז"ל תירץ בזה דלאחר גמר ספירה אין פליטתה מותרת כיון דמקצת היום ככולו ודם נדה אינו סותר אף לב"ש דאית ליה שימור באחד עשר כדאיתא בשילתי מכליתך כ"ש קרי שאינו סותר אחר מהרה ועיקר סתירת שכבת זרע אינו אלא משום דלא מקרו נקיים ואחר שמפירה נקיים שוב לא יסתור השכבת זרע ויש לעיין דא"כ אפי' דם נמי וכרבי יוס' דאמר הכין בפסח שני גבי שומרת יום ששחטו וזרקו עליה בשני שלה וכדרכיבנא לעיל. ומכרת רבותינו הנאונים ז"ל יראת כדברי הרא"ה ז"ל שלא חששו להזכיר הענין וגם הרב אלפסי ז"ל לא כתבו בהלכות. והרמב"ן ז"ל כתב שדברי ד אב"ד ז"ל היו מכריחין במעמן שכל שאינו גורם אינו סותר אלא שיש לבעל הדין לחלוק ולומר שלא נתנה תורה דבריה לש עורין וכיון שסותרת לטהרות סותרת לבעלה דנקיים מכל ראיה דמומאה בעינן וקראי נמי דייקין דכתיב ואחר תמהר וכיום השמיני תקח לה ולפי מדה זו יש שמהורה בשביעי לביתה ובשמיני עדיין סופרת. וז"ל שלא מן השם הוא זה דפולטת סותרת בזיבה משום דחשב לה רואה אמרה תורה פולטת נזוהא שכבת זרע והילכך סמילא שמעינן דלטהרות בלבד שגורמת היא סותרת אבל לבעלה אף כשתמצא לומר שהיא נזוהא לוכן באשה אין לנו לאסור אותה על בעלה ולא שנתנה תורה דבריה לשיעורין אלא שבקה לאורית' דהיא מקמה נפש. והוא נמי דקאמר מריא דקדאי דייקי הכי דא"כ לפי מדה זו יש שמהורה בשביעי לביתה ובשמיני עדיין סופרת כן היא באמת דהא קרא אחר תמהר כתוב אלמא מותרת היא אחר מעשה הטבילה דבר תורה ולא אסרה לישמש אלא משום שמא תפלוט ותאמר להביא קרבנה. אלמא קראי לאוטיגד אנדי למימר אלא בשיכולה להביא קרבנה למחר שא"כ נמצא אתה אסרה לביתה אחר מעשה הטבילה ואפי' תאמר שלא חשש הכתוב לפולטה אפי' נמצאת אסרת להלך ואפי' להתהפך במטה אחר שהתרתה דהא פולטת כשהתהפכת וכ"ש כשאתה אסרה להלך ברגליה ולכבד את הבית ואין אומרין לו לקרא על כרחיך בשאינה מתהפכת במטה כתיבה. ואע"ג דרבא נמי דחיק ומוקי קרא דורחצו נמים בשאינה מתהפכת והטבילה במטה לא דמיא להא דהתם לא מישרא שרא להו רחמנא אלא בדאתרמי ולא נתהפכה אבל כאן שהתירה לכתחילה לשמש אחר מעשה לא נשמע דלא התירה אלא בתנאי שלא תתהפך דקרא סתמא קאמר וקרא דכתיב וכיום השמיני תקח בשלא שמטה אינמי במשמשת והטבילה במטה כנ"ל יזמ"ס בעל נפש יחוש לעצמו כדברי רבינו יצחק ז"ל ומיהו אם קינחה עצמה יפה יפה שוב אינה חוששת שמא נשאר ממנו ותפלוט לאחר מיכן וכן אם כבדה את הבית פלטה את הכל ושוב אינה חוששת דהנן במסכת מקואות פרק שמיני האשה ששמשה

וירדה וטבלה ואח"כ כבדה את הבית כאלו לא טבלה אלמא אם כבדה את הבית קודם טבילה מהורה דשוב אינה פולטת. והיינו דתנן בת כהן כהן שנשאת לישראל ומת טובלת ואוכלת בתרומה לערב. ובפרק ב"ש גבי קטנה עשאה רבי אליעזר כמטילת עמו בחצר ועומדת מחיקו וטובלת ואוכלת בתרומה לערב. ואין סברא להעמידה דוקא בשהטבילה במטה ולא נתהפכה כלל. ואי קשיא לך הא דאמרין התם בפרק יוצא דופן למימרא דמשמשת במומאת ערב סני לה והאמר רבא משמשות כל שלשה ימים אסורה לאכול איא לה שלא תפלוט. אסיקנא דהא דרבא בשהטבילה במטה ומתהפכת דאי אפשר לה שלא תפלוט כל שלשה ורבא אקרא קאי וכי כתיב ורחצו במים ומטאו עד הערב בטובלת במטה ואינה מתהפכת. ואם איתא דמקנחת יפה או מכבדת את הבית שוב אינה פולטת אמאי דחיק ומוקי לה בטובלת במטה ואינה מתהפכת לוקמה במקנחת ומכבדת את הבית. ותירץ רבינו יצחק ז"ל דמשמע ליה דקרא בלא שום עשיית מעשה מיירי. ומסתברא דקרא סתמא כתיב בעו לאוקומה בכל ענין ואפי' בשלא כבדה את הבית אלא שהלכה ברגליה וטבלה שוב אינה פולטת דבהדי דאולא שריתיה. והביאו ראיה מדאמרין התם הכא במאי עסקינן בשהטבילה במטה. ואקשינן מכלל דכי קאמר רבא דאולה איהו בכרעיה וטבלה בהדי דאולא שריתיה כלומר שריתיה כוליה ושוב אינה פולטת. אלמא אף המהלכת ברגלי' מהורה שוב אינה פולטת ואע"ג דהדר ואמר וכ"ת דילמא אישתייר מיניה אי הכי חיישינן שמא נשתייר מיבעי ליה לאו למימרא דאנן ניהוש להכי דאדרבה כיון דאמרין להדיא בהדי דאולא שריתיה אלמא הכין היא קושטא דמילתא והאי וכ"ת דקא אמר בדרך דחייה קאמר ולומר דאפילו תימא הכין לא מיתרצא מימריה דרבה וכיון דלא מיתרצא בהכין דהרינן לסברא קמייתא דכל דאולא בכרעא לא אישתייר כלל דהיא היא סברא דגמרא. והרמב"ן ז"ל כתב דלהכי לא אוקמיה רבה לקרא במהלכת או במכבדת את הבית דא"כ תיפוק ליה משום נגיעת חוץ להכי אוקמיה בטובלת במטה ולא נתהפכה דטמאה מומאת ערב מגורת הכתוב משמשת ומתהפכת כל שלשה ימים טמאה. ולא מגזירת הכתוב אלא משום פולטת ומהלכת מהרה דכהדי דאולא שריתיה. וההוא דמס' מקואות דתנן טבלה ואח"כ כבדה את הבית כאלו לא טבלה. תפטר בשלא הלכה ואעפ"כ אם כבדה את הבית מהורה. וכבדה את הבית יש מפרשים לשון נקי דסתמא נתכבד כולו. ויש מפרשים כיבוד הבית ממש שבשעה שהיה שוחה לכבד ומרחבת ירכותיה פולטת את הכל אי' ההיא דמסכת מקואות בשהלכה דפלטתו בבית החיצון וכחלי בית הרחם העמידותו ומשה' צריכה כיבוד לטהרות משום נגיעה דשכבת זרעה אלא דלית לה דין פולטת לראיה ולטמא בפנים אלא ראשון דסנע שכבת זרע חוי:

השער הששי

היולדת והיושבת על דם מוחר:

דבר תורה היולדת טמאה כנדה בין רואה דם בין אין רואה נאמר ביולדת זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דוחה. ונאמר ביולדת נקבה וטמאה שבועיים כנדה ואין הפרש בין ילדה ולד הי בין הפילה נפל ברא' כנפל שנגמרה צורתו וראוי לברית נשמה אבל כל שלא נגמרה

סותרת הכל. פירושו בטומאת זיבה או נדות ולידה אבל טומאת קרי אינו סותר אלא יום אחד הן איש בראה הן אשה בפולטה. ודבר זה פירושו בפולטה תוך שלשה לתשמיש. שאם משלשה ואילך הרי הוא מסריח ואינו מטמא כלל א. ואחר שכן אי אתה מוצאה אלא בביאת איסור. כגון ששמשה בימי זיבה או בימי לבונה שהרי אין שבעה נקיים אלא אחר שראת שלשה רצופים בימי זיבה. ומכל מקום יש לה עמידה בביאת התר לדעת האומר שש עונות שלימות בעינין להפקעת טומאה מן הקרי. ואתה מפרשה כששמשה ערב שבת ג וראתה לאחר ששמשה וכן יום ראשון וכן יום שני וליום השלישי התחילה למנות שבעה נקיים ופולטה שעדין לא נשלמו שש עונות עד הערב. ומכל מקום אין לשון הטוניה מוכיח כן שהרי אמרו בה כמה תסותר שבעה דיה כבועלה. כלומר שאינו סותר בו אלא יום אחד. ולפי זה אף מצד אחר אי אפשר בו סתירת שבעה. ומזמן כך יש לפרשה בביאת התר של תורה אלא שהיא אסורה מדברי סופרים. כגון שספרה שבעה נקיים וטבלה ושמשה אחר טבילה ואחר כך פלטה. וכן בשומרת יום כנגד יום ששמרה בשלישי ולא ראתה שדינה לטבול ולשמש בערב ואף ביום אין בתשמיש איסור תורה ושמשה בו ביום וראתה ופסקה ולמחר מתחלת בספירת שבעה ופולטה תוך שלשה לתשמיש. ומכל מקום אין לפרשה בזמן הזה ובביאת התר גמור ומשום חומרות נבות ישראל שאף בדם טיפה החמירו לישב שבעה נקיים. וכגון ששמשה בטוהרתה וראתה למחר ופסקה והתחילה למנות שבעה נקיים ופולטה תוך שלשה שבזמן הזה אינה סותרת בפליטה שלא נאמרה סתירה בפליטה אלא לטהרות. ואף לטהרות אינה סותרת אלא יום אחד וכן דוקא בהרגישה בפולטה אבל לחוש מספק לא. וקצת חכמי צרפת מחמירין בפליטה אף לבעלה ובזמן הזה וכן מחמירין לחוש בכך מספק ומחמירין שלא להתחיל במנין שבעה אלא אם כן נעצרה לבעלה שלשה ימים.

על ששה ספקות שורפין את התרומה מדברי סופרים. על בית הפרס ועל עפר ארץ העמים ועל בגדי עם הארץ ועל הכלים הנמצאים ועל הרוקים הנמצאים ועל מימי רגלים של אדם טמא שנתערבו במי רגלי בהמה ואין ידוע אם בטלוי אם לאו. ושאר דברים שבסוגיא זו כבר נתפרשו במשנתנו.

המשנה ה שני ה. היא בענין החלק הראשון גם כן. והוא שאמר בגות הצדוקין בזמן שנהגו ללכת בדרכי אבותם הרי הן ככותיות פירשו ללכת בדרכי ישראל הרי הן כישראל ר' יוסי אומר לעולם אי כישראל עד שפירשו ללכת בדרכי אבותיהם.

(א) כדאי שבת פו. א. ב) אבל רש"י לג. א דיה סולת מר רק בימי זיבה וצ"ב. (ג) ברור הוא שהכונה שבת בערב. ר"ל קודם בין השמשות של מוצאי שבת. (ד) כן מר תוס' דיה רואה. ומובא גם בראשונים. (ה) ר"ל שפולטה ביום ראשון של ז נקיים. ועי' מהרש"א לתוס' דיה רואה. (ו) כן מר הראב"ד מובא ברמב"ן ורשב"א ועי' רא"ש בסוגיא. (ז) לא ידעתי להביק מה חוש רבנו כפי זה לעומת מר תוס' שכי רבנו לעיל. הלא במה שדחה רבנו מר תוס' נדחה גם מר זה וצ"ב. (ח) כשיסת הראב"ד בתשובותיו מובאה בתוה"ב בית ז שער ה ריש דף קפו. (ט) מר תוס' דיה רואה ובתוה"ב שם כ"כ בשם רבנו יצחק הזקן ד"ל בעל החוטפות. (י) בשבת טו. ב (ובספרו של רבנו גרסא בסעודת דף י"ד) הוסיף רבנו. מראיהם. והוא כרמב"ם ה"ל אבות הטומאות ט"ג הי"ב. (יא) בספרנו נוסף ה"ן. (יב) שם שיפירשו.

אמר המאירי. בגות הצדוקים וכו'. וצדוקים הם ישראלים גמורים אלא שפירשו למינות בקצת דברים ואין בנותיהן מחולטות לגמרי ככנות הכותיים אלא הכל תלוי בהנהגתן. ומתוך כך אמרו חכמים שבזמן שנהגו ללכת בדרכי אבותיהן הרי הן ככותיות. ופירשו בגמרא שכל מן הסתם הדין כן. שמן הסתם נגרותה הן אחר אבותיהן. אבל אם פירשו ללכת בדרכי ישראל הרי הן כישראליות. ובדבר זה נחלקו שלדעת ר' יוסי סתמן כישראליות עד שפירשו ללכת בדרכי אבותיהן. והלכה כתנא קמא.

זהו ביאור המשנה ופסק שלה. ומה שנכנס תחתיה בגמרא כך הוא. הו"כ"ר כאן מעשה בצדוקי אחד שספר עם כהן גדול בשוק ונתוא צנורא מפיו על בגדיו של כהן והוריקו פניו והלך אצל אשתו לידע אם השלימה לדם ירוק עד שיהא בעלה גדון כבועל נדה אם לאו ואמרה לו אישי כהן גדול אע"פ שצדוקיות אנו א מתיראות מן הפרושים ומראות דם לחכם. ויראה שהאמינה שאלמלא כן למה היה טורח לשאלה. ואע"פ שהחשוד בדבר בשל עצמו מיהא אינו נאמן. אף זו לא עשאה כחשודה. או שמא אין זה קרוי של עצמו הואיל ואין לה שום תועלת בעדותה. ומכל מקום שאלו בה שאף בשאינו בוועל נדה חיפוק לי משום צנורא דעם הארץ. שאלו היה חבר אף לבעילת נדה אין לחוש בו אלא ודאי עם הארץ. ופירושו ברבגל שטומאת עם הארץ חשובה בו טהורה כמו שביארנו בתניגה.

לפי דרכך למדת מטוגיא זו שגופו של עם הארץ מטמא את בגדיו או את אחרים מחמת עצמו ומחשש צנורא שלו שנחשבת כמשקה זב חובה ואינך צריך בו לחשש בעילת נדה או לחשש בגדיו שישבה עליהם אשתו נדה וכן משמע ממה שאמרו למעלה שטבל ועלה ונגעו בתרומה. אלמא שאם לא טבל מטמא. ומכל מקום דוקא במגע אבל במשא והיטס לא גזרו בו אלא מחשש אשתו נדה אם בגופו מצד בעילתו ואם בבגדיו מצד ישיבתה עליהן. ומה שאמרו בגדי עם הארץ מדרס לפרושים ובגדי פרושים מדרס לאוכלי טהרות ופירושה בשני של חלין מצד שמא ישבה עליהן אשתו נדה. דוקא למשא היטס. אבל לנוגע אף מצד עצמו כן. ואין צריך למה שטרחו לתרץ בה דמשום בגדי פרושים נקט לה שלא עשו גופו של פרוש כזב אצל תרומה אלא מחשש אשתו נדה אבל לעם הארץ לא הוצרכו לטעם זה. וכן למה שתירצוה גדולי הדור א דמשום דהיה טעמא סליק לתרויהו נקיט לה כי היכי דלא לימא בעם הארץ משום

(א) בגמי שלנו הגי. אע"פ ששני צדוקים הן מתיראות וכו'. ולפי גי זו אפשר לפרש כפי המהרש"א שהכ"ב שאל את אשתו הוא. ובי שרשי גריס כגי רבנו ולכן מר אשתו של הצדוקי. ולענין מקר הרשב"א שכי רבנו להלן גי שגם הרשב"א גריס. אגוי. וכי"ג מתי של הרין בי"ב. ע' בס' תוספת ראשונים של הגאון ר' שאול ליברמן יצ"ו חלק ג עמוד רסה. (ב) כן הקשה הרשב"א בחי ולא תי כלום ועי' ח"י הרין והריטב"א. (ג) כדאי בכורות לה. א. (ד) גי שכונת רבנו היא: שהרי הצדוקים חושבים שכונת הם עושים עי' ריטב"א. (ה) כן. א. (ו) כשיסת תוס' דיה ותיפוק. (ז) בגמי שלנו אי גי רש"י ור"ח: שטבל ועלה ודרס על בגדי חבר ואולו בגדי חבר ונגעו בתרומה. עי' רשב"א בחי שכי: אבל למאי דגרסי שטבל ועלה ונגעו בתרומה והרמב"ן בחי כ: והכן כתבו בתוספות בנוסחאות. (ח) ראיית רבנו אינו מבין. שהרי אינו משמע מכאן כלל שגופו מטמא ולא משום כעילת נדה או בגדיו שישבה עליהם אשתו נדה וצ"ע. ונ"ל שיש כאן חסר בדברי רבנו. (ט) תולין לה. א. (י) כן מר הרמב"ן בחי. (יא) הרשב"א בחי [ירושלם תרצח].

מיעט בבהמת קדשים לפסול, ולומר שאפילו אם עלה ירד דמיעוטא הכי משמע. שאם עלו נמי ירדו.

[מא. ע"ב] הוא דאסרינן מקור מקומו טמא. לא דמקור בניעה ידידה טמא דם. ודא בית הסתרים הוא. ודם גופה אינו לא אוכל ולא משקה, אלא גורת הכתוב שטומאה נבראת שם מתחלה וכל שנברא בו טמא הוא, ומטמא ביציאתו טומאת ערב במשהו, כדם הנדה, דבמקומו הוא נעשה דם הנדה.¹⁷ וה"נ מוכח ב"פ בתרא דמכילתו¹⁸ דקאמרינן באשה שמתה ויצאה ממנה דם במשהו מטמא משום כתם, משום דמקור מקומו טמא, ולא מטמא ליה נגיעה דמת.

והא דאסרינן ואודא ר' יוחנן לטעמיה דאמר ר' יוחנן משום רשב"י, וכו'. אף ע"ג דר"ש הוא משום רשב"י נמי אמרה, ור"ל נמי לר"ש הוא מודה דאשה טהורה היא.¹⁹ משום

17 וכ"כ ברשב"א דמטמאין הוה משום דנתגדל במקור ונקומו טמא, וכע"ז כ' בתוס' לעיל טו, א דאין זה מדין נגיעה אלא מהל"מ. ועי' בסד"ס סי' קפח, גוביית סי' צג ואבני מלואים בתשובה סג שכתבו בדברי רבנו לתרץ סתירות פסקי הרמב"ם שלגבי יצא דם מוופנה פסק דאותו דם אם מאבות הטומאה כדם הנדה והלידה והניכה שהמקור מקומו טמא, ובפ"ה מאיט"ב היי באשה שיש לה מכה במקור כתב שהדם טהור, ולעיל טו, א אוקימא לה כפלוונתא עם מקור מקומו טמא, ולביאור רבנו דהספס ומקומו טמא משום דנתגדל ונוצר במקור, לכן דוקא כדם המקור שהוא נוצר שם, אבל כדם המכה, שלא נתגדל שם לא שייכת סכרא זו ומשו"ה טהור, ועי' בגמ' לאבנ"מ שם, והנה ברמב"ם הל' מו"מ שם היי כתב גבי מקור שהזיע ב' טיפי מרגליות דהאשה טמאה טומאת ערב, וכנראה שהר"ם דייק בלישנא כדוקא דרק ביצא דם דרך דופנה, והיי דם ממש אלא שלא בא דרך ראייה נעשה. אב הטומאה כיון שנתגדל במקור חל עליה שם דם נידות, אבל בסיפי מרגליות דהיי מראות לכן כדפי' רש"י כיון דאינו מראות הוה אין שייך לומר דחל על החפץ שם נידות, אלא הביאור דמהל"מ הוא מטמא האשה טומאת ערב, ובהו יש לישב מהו שק"ל תוס' יח, ב ר"ה ודם העליה שהוכיחו תוס' שדם העליה טהור אפילו הוא ממראה דמים טמאים, וצ"ע דאפשר דנפ"מ במראות טהורים דאילו באו מן המקור טמאים מצד מקומו טמא, [וכפשוטו צ"ל דלגבי מראות טהורים אין חוקתו מן המקור, מיהו מראית התוס' אין מבוואר כן]. ולפי' כיון דלא הוי חפצא דטומאה אלא דין טומאה לא הוי חייבין עליו על ביאת מקומו דחייב דוקא אם נטמא באב הטומאה, 18 עא. א. 19 עי' תוד"ה

דנסיב ליה קרא מפורש קאמרינן הכי לימא דאית אשה טמאה קרא מפורש הוא, ובאין דם עצמו טמא פליגי מר גמר לדם מאשה, ומר לא גמר.

הא דאקש"י לר' שמעון פולטת תיפוק ליה דהא שמושה, ה"ק למה לי טומאת פולטת בחוץ, הא שמושה ונטמאת אפילו בפנים, ואלו לרבנן י"ל שלא הצריכה התורה טבילת משמשת אלא מפני פליטתה, שאלו מפני שמושה טהורה היא. דהא מגע הוא ואותו מקום בית הסתרים הוא למגע, אבל כשהיא חוזרת ופולטת עשאה אורחצו במים דמשום פליטה הוא דטמאים.²⁰ אלא לר"ש קשיא, ומהדרין בטבלה לשמושה, ואקשינן למימרא דמשמשת בטומאת ערב סגי לה ולהכי טבלה, האמר רבא וכו', ואע"ג דרבא משום פליטה קאמר ואפשר לך לומר שבהו בא ר"ש ללמד, שאינה טמאה עד שתצא טומאתה

ואודא וחי' הר"ן. 20 כלומר לרבנן תרוייהו צריכא למימר דהוי משום פולטת, ועי' ר"ן שהסביר הציריכותא, וברשב"א כתב דמקרא דורחצו היא דטעמא משום משמשת ואפילו לפנים מבין השנים, גלי יהי ולא משום משמשת טמאה אלא משום רואה ועד שתפלוט בכית החיצון, וכ"ה ברישב"א בשם התוספות מיהו בתוס' שלפנינו מכאור דגם לרבנן יש ב' דינים וסמאה משום משמשת בכית הפנימי ולא בכית החיצון והקושיא עם לרבנן דלמה צריך דין משמשת, והחירוק דחידוש דמשמשת הוא בכית הפנימי, וצריכא זאי כתב רק פולטת לא ידעינן דין בית הפנימי, ואם כתב משמשת צריך דין פולטת שאם טבלה כשהי' הוה בבית הפנימי ונפלט לבית החיצון צריכה עוד טבילה, ואפשר שרק אחר שגלי דין פולטת ילפי' דין משמשת בכית הפנימי, ואליה ליה מטמאי' רק באורחא דהיינו בכית החיצון, ואפשר דאמנן לר"ש בית הפנימי בלי נגיעה בית החיצון לא יטמא, ולרבנן לא אחר שדעי' שבבית החיצון מטמא מצד פולטת, מוכרח דהחידוש דמשמשת דמטמא עם בכית החיצון, אבל לר"ש החידוש של משמשת הוא גם בכית החיצון אין הכרח לומר שיש טומאה גם בכית הפנימי, מיהו אפשר שאחר שכל הטומאה מצד מעשה השימוש אין נפ"מ וגם בבית הפנימי טמא, דנראה פשוט דטומאת משמשת אינו מגדר הראיות רק מצד מעשה השימוש, וכן נראה דלר"ש טובלת אפילו כשהלובן בבית החיצון אבל לרבנן בבית החיצון מטמא מצד פולטת אע"ג דלא הוי פליטה ממק"א [ובזה מחולק התי' הב'] ולפי' בתי' דרבא דטובלת במטה היא נפ"מ דלר"ש טובלת אפילו כשהיא בבית החיצון ולרבנן כל הדין רק בכית הפנימי, ומרבנו בסמוך משמע דס"ל כחוספות דאפילו לרבנן הוי ב'

לחוק, אנו הכי קאמרינן, כיון דא"א שלא תפלוט טומאה לחוץ, היכי משכחת לה לטהרה לר"ש, דקאמר אינה מטמאה עד שתצא טומאתה לחוץ, והך קושיא לרבנן נמי היא.²¹ אלא כיון דאיירי בדר"ש מפרש ואזיל בדידיה ומהדר' בהטביליהו במטה כלומר וטהורה לשמושה ואח"כ פלטה טומאתה לבית החיצון ולא יצא לחוץ שלא הלכה ולא נתהפכה, ואקשינן מכלל וכו' וכי תימא דילמא אשתייר ומספיקא אסרינן לה בתרומה, [אי הכי חיישינן שמא נשתייר מיבעי ליה, אלא ודאי מדלא קאמר הכי ש"מ דכל היכא דאולא בכרעא מותרת בתרומה דדאי שדתייה לכוליה, ודרבא בשלא הלכה הוא דקאמר והתם לא הוה צריך למימר חיישינן אלא א"א²² הא]

[מב, ע"א] אלא לרבא נמי כשהטביליהו במטה, ורבא אקרא קאי, ופריש דכי כתיב עד הערב לאו במהלכת ולא במכבדת את הבית דא"כ תיפוק לי משום נגיעת חוץ, אלא בשוכבת על מטתה ואינה מתהפכת, אבל מתהפכת כל ג' ימים נמי אסורה, ולא מגורת הכתוב דמשמשת אלא משום פליטה, וי"מ²³ דאפילו במהלכת חיישינן שמא נשתייר, ולהכי לא אוקמוה לקרא בהכי, וכי אקשינן אי הכי חיישינן שמא נשתייר מיבעי ליה, לאו למימרא דלא חיישינן, אלא לומר דרבא לא בכי האי גוונא מיירי, ולא מילתא היא, דא"כ לישמועינן רבא דעדיפא ולימא כי כתיב בשאינה מתהפכת אבל במתהפכת אפילו מהלכת כל ג' ימים אסורה

דינים דמשמשת ופולטת, עי' להלן. 21 וכן צריך לפרש אליבא דתוס', אבל הרשב"א תמה מאור, והרשב"א לשיטתו דלרבנן משמשת טמאה משום פליטתה ולית ליה דין דמטמאת מלפנים לבית השנים, ולפי' כל הנידון הוא בכית החיצון, ובנה ל"מ התי' שהטבילה במטה ולא נתהפכה דאכתי האשה טמאה מגע, אלא דלרבנן ל"ק כלל דמוקמי קרא דורחצו עד הערב ככבדה הבית, ולר"ש פריך דאם מדין פולטת והוה שכתב מיהו רבנו לא כי הכי ומבוואר דס"ל כתוס' דענין פולטת הוי ענין אחר דמשמשת ובכית הפנימי טמאה משום משמשת, ושפיר משני כהטבילה למטה ועדיין היה בכית הפנימי ומועיל טבילה לשימושה, ואם פלטה אח"כ לבית החיצון טמאה מדין פולטת והוה שכתב רבנו בסמוך וטהורה לשמושה ואח"כ פלטה לבית החיצון ולא יצא לחוץ, וזה לרבנן, דלר"ש בעי פלטה לחוץ. 22 אפשר שצ"ל: אלא ודאי הוא. 23 וכ"כ הרשב"א בשם י"מ שהם מקצת רבותנו בעלי התוספות,

לאכול בתרומה שמא תפלוט, ועוד אי משום חששא דשיור לא מוקי קרא במהלכת, לוקמיה משמשת במכבדת שהיא טהורה משיור לגמרי, אלא אקרא לא מתוקם בהנך גווני משום דאיכא נגיעת חוץ בפליטה כדפי' רש"י ד"ל.

והא דנתן במסכת מקואות²⁴ האשה ששמשה את ביתה ירדה וטבלה ולא כבדה את הבית כאלו לא טבלה, תפתר בשלא הלכה, ואעפ"כ אם כבדה את הבית מותרת דדאי נפק כוליה, א"נ כשהלכה דפולטתו בבית החיצון וכותלי בית הרחם העמידוהו, ומ"ה צריכה כבוד לטהרות משום נגיעה דשכבת זרע, אלא דלית ליה דין פולטת לראיה ולטמא בפנים אלא ראשון דמגע שכבת זרע הוי²⁵.

הא דבעא מיניה רב שמואל בר כיונא טאביי פולטת ש"ז אי רואה הוויא או נוגעת, ואסיקנא דלרבנן רואה הוויא לכל מילי, ואפילו לר"ש נמי לסתור ולטמא במשהו רואה הוויא, משמע לי דפשטין ודאי דלא כרב הונא דאמר בפ' המפלת²⁶ דאפילו בעל קרי לא סתר אלא משום דא"א לו בלא צחצוחי זיבה דמדבעי חתימת פי האמה אלמא נוגע הוי, וכ"ש בפולטת דלא מגופיה הוויא ואינה מטמאה אלא בחוץ, דאית לן למימר נוגעת הוויא ולא סתרה, דהא אין בפליטה דאשה צחצוחי דם כלל, וא"ת אי הכי קשיא לאביי היכי פשיטא לר"ש לסתור ולטמא במשהו רואה הוויא, דהא שמעינן ליה לר"ש דס"ל כר' נתן דאמר²⁷ זב צריך חתימת פי האמה, כדאיתא בפ' אלו דברים, וי"ל קסבר

וע"ש שהאריך ועי' ריטב"א. 24 פ"ח מ"ד ועי' תוד"ה פולטת. 25 וכ"כ הרשב"א ומקורו מרבנו, והביאור דלגבי ראייה כיון שיצא לביה"צ אין שייך שתחשב עוד ראייה ממש, מיהו לטהרות שייך מצד מגע ש"ז, ועי' גליוה"ש דהרע"א ציין לתוס' יבמות לו, ב דשם מבוואר דאם סותמת ומעמידה שלא תפלוט אינה טמאה, ולכאורה זה רק לחי' הב' של חוספות דבעינן ממש פליטה, ולתוספות שם יש להקשות על הגמ' שלנו שמקשה פולטת ח"ל משום משמשת, ילי'ע דהא אפשר להעמיד ככלל דאין בה טומאת שימוש ויש בה פליטה, ולולא דברי התוס' היינו יכולין לומר שכל ש"ז שאין עושה חלות טומאת שימוש אין בו איסור פליטה, מיהו תוס' לא ס"ל להלק בזה כיון דענין פולטת הוא גדר טומאת מגע ואפילו אי הוי כרואה מ"מ החפצא דש"ז מטמא, משא"כ משמשת המטמא הוא מעשה הביאה, 26 לעיל כב, א. 27 פסחים טו, ב ועי' תוספות.

51

יד. אין האשה טמאה עד שתראה דם ממקור דמיה⁴⁰, והוא המקום שחכמים קוראין אותו חדר⁴¹, ואין כל המשקים תיוצא מן החדר מטמאים אלא הדם בלבד⁴², ומראות היו לחכמים שבהן מיטמאין הדמים וכל שאינן מאותן המראות, מטהרין אותו⁴³.
טו. כשנתמעט לבן של חכמים מפני כובד הגלות ותכיפת הצרות, חששו שמא יבאו לטעות בדבר שזדונו כרת שהרי אפשר שתראה האשה בימי נדה⁴⁴ ז' ימים ויהיה של ששה דם טהור ושל יום ז' דם טמא⁴⁵, ואפילו מראה דם לחכם גדול ובקי אפשר שתטעה בעצמה במנין הנדות והזיבה.

טז. הרי שראתה בסוף י"א מימי הזיבה ומתרתו, וטעתה והיתה סבורה שראיה ראשונה בימי הנדות ומונה ממנה, ואינה ראויה למנות אלא מיום המחלה שבו התחילה נדותה⁴⁶, לפיכך עמד רבינו הקדוש ותקן שכל אשה שתראה יום א' חספור ו' נקיים ואם ראתה שנים תשב ו' נקיים, ואם ראתה שלשה תשב ז' נקיים, ובכל ימים שהראה כך היא נדונה ואינה צריכה להראות דם להכנס ולא למנות ימי נידות וזיבה.
יז. אע"פ שזו התקנה אין בה בית מיחוש, החמירו בנות ישראל על עצמן שאפילו ראתה יום א' דם טפה כל שהיא ופסק הדם סופרת לה ז' נקיים⁴⁸, בין שראתה בעת נידותה בין שראתה יום א' או ב' או ה' כולן או יותר, משיפסקו הדם סופרת ז' נקיים כדין זבה גדולה⁴⁷.

יח. ומפני מה החמירו בנות ישראל כך על עצמן, כדי שיהיו בכל זמן מונות מנין אחד ולא תשתנה מהגן בין ראיה א' לג' ימים, הרי שראתה ג' ונעשית זבה התחילה וספרה עד ו'

מאסורי ביאה והארץ כזה בחידושינו נד א, הגר"ן].
40 ראה לעיל הערה 2. 41 לעיל יז ב. 42 יט א
43 רמב"ם פ"ה ה"ז. 43 יט א. 44 כ"כ הטעם בתוס' סו א. 45 כ"כ רש"י, ורבו בחידושינו הביא ב' הפירושים, ועי' מה שבי' שם וראשונים שם ור"ן שבוועות פ"ב ומאורי ברכות לא א. 46 חומרא דר' ירמיה נדה שם וש"ן. 47 לשון הרמב"ם איסור פ"א ה"ד ע"פ נדה שם, טור שם. 48 כ"כ רבנו בחידושינו שם, וכ"ה ברש"י והוסי' מגילה כח ב, ועי' ר"ן שם. 49 ברכות לא א. 50 סו ב ועי' רבנו שם וראשונים שם, וב"י ס"י קטג. 51 זו דעת הרמב"ם פ"א ה"ז ועי' במ"מ בשם רבנו ורש"י קצו סעוף ה.

נקיים וראתה בו' טפה כהרדל, ודאי צריכה לישב ז' נקיים, ויש שאינן בקיאות בין תחלת ראיה לסתירת הספירה ויבא הדבר לידי טעות⁴⁸.
יט. חומרא זו שנהגו בנות ישראל הוכשרה בעיני החכמים ועשו אותה כהלכה פסוקה⁴⁹ בכל מקום, לפיכך אסור לאדם להקל בה ראשו לעולם.

כ. אעפ"י שדין הזבה לטבול ביום ו' מאחר שתנן החמה, גזרו חכמים שלא יהו עושות כן כדי שלא יהו משמשות ביומן ויהא להן תרבות רעה שמא תראה ותסתור⁵⁰, אלא טובלת בלילה שהיא תחלת ח' ואם עברה וטבלה ביום ז' אינה צריכה לחזור ולטבול⁵¹, ויש מן הגאונים⁵² שהורו שלא עלתה לה טבילה, ולא יראה זה.

פרק שני

ספירת השבעה נקיים שהאשה סופרת לזיבתה בין בזמן הזה בין בדין תורה כך היא, בודקת עצמה יפה יפה⁵³ ואם פסק הדם מתחלת לספור מיום המחלה, אפילו ראתה בשחרית ואח"כ בדיקה עצמה והרי פסקה אינה צריכה בדיקה אחרת כל היום, ואין חוששין שמא חזרה וראתה בלילה או בין השמשות אלא למחר מתחלת לספור ז' נקיים⁵⁴.

א. ראתה בזמן הזה יום ראשון בשחרית ופסקה בו ביום, אינה מונה מיום המחלה עד שתחזור לבדוק ויהיו ידיה בין עיניה כל בין השמשות⁵⁵, שחזקת כל יום הראשון כלו כמא שהתוק מעיץ פתחו, ודמיה חוזרין לה אעפ"י שפסקה בשחרית, ויש מיקל בדבר⁵⁶, מכיון

52 השאלות הובא בתוה"ב בית ז שער ז, והג"מ בשם מהר"ם, ועי' ש"ך שם סק"א. 53 עי' סו א ורש"י ו"ה והכא, ומהר"ש א"ר בדין פסק טהרה בנה והיה בובה. 54 משנה סח, א. 55 נדה סח ב בראשון לא שאלתי וטעיתי שלא שאלתי, וס"ל לרבנו דמספ"ל ולחומרא, וכע"ז דעת הרמב"ם פ"ו מאסורי"ב הכ"א וכמ"ש המ"מ שם, ועי' בי"י ריש ס"י קצו. ועי' בגמ' אמרו לו לר"י אלמלא יהיה מונחות בעיניה, ועי' בהג"א שם אות ז וה'. 56 וכשיטה זו כ' הרשב"א בתוה"ב ובטור שם. ובהג"א כ' שכ"מ שזו דעת התוס' ד"ה אמרו. ועי' סדרי טהרה וחזקת דעת ריש ס"י קצו לענין מוץ התיק ע"ש.

שבדיקה ופסק הדם ולאחר זמן מצאה טהור ה"ו בחזקת טהורה.

ב. לא בדיקה עצמה ביום ההפסקה ובדיקה עצמה לאחר שנים ושלשה ימים ומצאה טהור, הרי היא בחזקת טומאה⁵⁷. לעולם אינה סופרת עד שתבדוק⁵⁸, אם פסקה מונה מיום של מחר ואילך.

ג. כל ז' הימים צריכה בדיקה פעם א' בכל יום⁵⁹, בדיקה ביום הראשון או בשני או בשלישי ושוב לא בדיקה, בודקת בשעת טבילתה ודיה אפילו ביום ז' בלבד הרי זה בחזקת טהורה, שהרי בדיקה והפסיקה קודם לכן⁶⁰.

ד. ישובה לה כל ז' ולא בדיקה וביום ח' בדיקה, אעפ"י שהפסיקה כבר בטהרה קודם שתספור אין לה אלא יום אחד ומשלמת עליו ששה וטובלת⁶⁰.

ה. בדיקה זאת שהנשים בודקות צריכה שתהיה בודקת בצמר גפן נקי, או צמר נקי ורך, או בבגדי פשתן ישנים שחוקין, וכולן צריכין שיהיו לבנים⁶¹, כדי שיהא כל מראה היוצא ממנה ניכר בה, ובגדים אלו שבודקת בהן נקראים עדים⁶².

ו. כיצד בודקת את עצמה מכנסת את העד לאותו מקום, ובודקת בכל חורין וסדקים שבו⁶³ ורואה אם יש בעד שום מראה הראוי לטמא אותה, לא הכניסה העד לחורין ולסדקים אין זו בדיקה אלא קינוח ולא עשתה כלום, ואצ"ל שאין חלוקה בדיקה אעפ"י שלא מצאה בו כלום.

ז. כבר ביארנו ז' ימים נקיים צריכין שיהיו רצופין, ולא תהא ראית דם מפסקת ביניהן, אפילו ראתה בסוף יום ה' סמוך לשקיעת החמה או בין השמשות שהוא ספק, סותרת כל

57 משנה סח, א. 58 עי' גמ' סו א, ורש"י ד"ה והכא ורבנו בחי'. 58 ולכתחילה כוליה ס"ל דבעי ספורים כל היום, עי' סח ב. 59 כ"ר"א וכ' רבנו והרא"ש דאמצעי כ"ש משביע, ועי' בעה"ט והשגות הרו"ה שנחלקו בזה. 60 שם דאבעי בדיקה בשמיני ומסקינן דהו מיניהו בעי. 61 זו א וכשינוי"א בתרא. 62 רמב"ם איסורי"ב פ"ד ה"ט"ו, טור ס"י קצו ע"פ נדה יז ב. 63 מהא דאמ"ר א מתוך שמהומה וכ"י עי' רבנו שם, ועי' ב"י קצו ש"כ שרבנו לא כ' לעומק ע"י"ש, ועי' בהג"א אות כב. 64 לשון הרמב"ם פ"ו מאסורי"ב ה"ט"ו ע"פ נדה לו ב, סו ב אחר לכולם שלא תהא טומאה מפסקה ביניהם. 65 נדה לג ב

המנין והחזרת למנות עד שיהיו לה ז' רצופים נקיים לגמרי⁶⁴.

ד. הפולטת ש"ז בתוך ימי הספירה סותרת אותו יום ואינה סופרת⁶⁵, נמצאת מונה בכאן בסירוגין, לפיכך המשמשת מטתה וראתה ופסקה בו ביום אינה מתחלת לספור ז' נקיים עד שיעברו עליה ז' עונות שלימות⁶⁶ משעת שימושה, חוששין שמא הפלוט ש"ז ותסתור מכאן ואילך אין לחוש שכבר הסריה ש"ז במעיה ואינה מטמאה.

ט. בד"א בזמן שלא הלכה ברגליה אבל הלכה ברגליה אחר תשמיש יראה לי⁶⁷ שאין חוששין לה, שכל מה שיש לה לפלוט פלטה בהילוכה, ויש שהורו⁶⁸ שאין פולטת ש"ז סותרת כלום אלא לענין הטהרות כדרך טומאתה כן ספירתה⁶⁹.

י. האשה סופרת לעצמה⁷⁰ שנאמר⁷¹ וספרה לה לעצמה, ונאמנת לומר טבלתי וטהורה אני ז', החזקה נדה בשכנותיה כגון שלובשת הבגדים המיוחדים לה לימי נדות אינה נאמנת⁷², אמרה לו טמאה אני וחזרה ואמרה לו טהורה אני אינה נאמנת, ואם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת⁷³, כיצד תבעה בעלה ואחותו או אמו עמה בחצרה ואמרה לו טמאה אני, ואח"כ חזרה ואמרה טהורה אני ולא אמרתי לך תחלה טמאה אני אלא מפני אחותך או אמך שמא יראו אותנו נאמנת, וכן כל כיוצא בזה⁷⁴.

יא. הסומא בודקת עצמה ומראה לחברתה, אבל החרשות והשוטות צריכות פקחות לבדוק אותן ולקבוע להן וסתות ואח"כ יהיו מותרות לבעליהן⁷⁵.

יב. הוקבע לה וסת הרי היא כשאר הנשים, לא הוקבע לה וסת חוששת לו מל' יום לל'

בעית רמי בר תמא ועי' הוסי' שם, ושם מב א בעי דרב שמואל בר ביטא ומסקינן דרואה הוי וסותרת. 66 כרבנן שבת פו ב. 67 ע"פ נדה מא ב אי דאלה בכרעה כהדי דאלה שדיהוה, ועי' טור סוף ס"י קצו שהביא את רבנו וכ' שהרא"ש פליג עליה. 68 הראב"ד בתשובה והביאו רבנו בחידושינו מב א וש"ן. 69 כתובות עב א. 70 ויקרא טו. 71 נדה יב א: עד שתאמר לה טהורה אני. 72 ע"פ כתובות שם, קדושין פ א החזקה נדה בשכנותיה בעלה לוקה וכ"י. 73 כתובות כב א. 74 רמב"ם איסורי"ב פ"ד ה"י"ב, סו"י"ט ס"י קפח. 75 נדה יב ב, רמב"ם ה"ל איסורי"ב פ"ח ה"ט"ו, טור ס"י קצו.

16

דוכתי שמא יהא ישראל הדר או המתעסק עם הנכרי רגיל אצלו וילמוד ממעשיו, גבי עירוב וגבי ריבית וגבי למכור להם, וכ"ש האידנא דכל מחייתם מהן בהלואה בריבית, י"ל דבכה"ג עדיף מכפר בינוני. ומה שרגיל ראובן ליכנס לביתו של שמעון בשביל עסקיו ושהה שם ב' או ג' שעות, נראה דאין קפידא דלא אשכחן שאסרו חכמים אלא בדירה של קביעות או שהן מתעסקים ביחד האיש וגרושתו שדנין זה עם זה או באיזה עסק, אבל בכה"ג בנ"ד לא⁵. וראייה

מהא דאמרינן באגדות פ' ערכי פסחים (ק', ב) ההוא גברא דגירש לדכיתוהו ואולא ואינסיבא לחנוני כל יומא הוה אזיל התם ושתי חמרא וכו' עד ואפקתיה בזוגות ואיתזק. הא קמן דשרי לכנוס בביתה ולשהות שם כההיא דשתי כמה כוסות לשם דמסתמא לאו בעבריינא עסיקינן, דא"כ מאי מייתי תלמודא דאיתזק משום זוגות דילמא ההיא עבירה גרמה ליה כדקאמר תלמודא לעיל מיניה, דרבא לא חש למילתיה דאיתזק רב' בר ליואי בזוגות אמר משום דאותבה בפירקא הוה.

סימן רמד

שאלה: הא דאמרינן בעלה בעיר אין חוששין לה משום יחוד, אם קנא לה כבר מאותו האיש ונתייחדה עמו כשבעלה בעיר, מי חוששין ליחוד כה"ג או לאו.
תשובה: יראה כיון דקנא לה כבר מאותו האיש חוששין לה משום ייחוד אפי' כשבעלה

בעיר, דהואיל וקנא לה ועברה על דעתו חציפותא מיקרי וחוששין לה טפי מבאשה אחרת¹. וכן מצאתי בתוס' במס' סוטה² לעניין פתח פתוח לרה"ר דקאמר תלמודא דאין חוששין לה משום ייחוד ואי קנא לה כבר חוששין, ונראה דכ"ש לעניין בעלה בעיר, הנראה לע"ד כתבתי.

דיני נידה ומבילה ומקוה

סימן רמה

שאלה: אשה שלא שומשה עם בעלה תוך ז' ימים או שלא היה בעלה בעיר וראתה, צריכה אעפ"כ להמתין שלא תתחיל לספור שבעה נקיים כשיעור אשה ששומשה ביום ראייתה, או יכולה להתחיל לספור מיד אחר שתפסוק מראייתה.
תשובה: יראה דבתחילה צריכין לבאר מתוך דברי הגאונים ולפי המנהג כמה צריכה אשה להמתין ששומשה ביום ראייתה, ואח"כ נבאר שאלתינו. ברוב החבורים¹ כתוב דאשה ששומשה עם בעלה וראתה בו ביום לא תתחיל לספור ז' נקיים עד יום ה' לשמושה, משום דשש עונות שלימות בעינן לפליטת שכבת זרע. ושמעתי² דיש להוסיף עוד יום אחד ולא תתחיל לספור עד יום ו' לשמושה, כגון ממוצאי שבת עד יום ו',

שאם תתיר לה שתתחיל ימי הספירה מיום ה' שכבר כלו ז' עונות שלימים ומה שתפלוט עוד אינו סותר, איכא למיחש דזימנין תשמש בין השמשות במוצאי שבת והיא תסבור דעדיין יום הוא, ונמצא יכולה להתחיל לספור ליום ד' שהוא חמישי לשמושה, ואינו כן אלא לילה היה כששומשה ונמצא דעדיין פלטה בתחילת ליל ד' דו' עונות שלימים בעינן, ולכך מחמירין עד יום ו' לשמושה ותו ליכא למיחש למידת³. עוד שמעתי שהר"ח א"ז⁴ כתב שנוהגין נשים באושטרייך שלא להתחיל ז' נקיים רק כשכלו כבר ז' ימים מתחילת ראייתה, אפי' לא ראתה אלא יום אחד או מצאתה כתם ביום אחד, ולא שמעתי שום טעם בדבר כי מטעם פליטת שכבת זרע אי אפשר לחוש לה טפי מה' ימים כדפרי' לעיל.

כפר. 5. רמ"א (שם ס"ח) ועט"ז (סקי"ט) מה שערער ע"ז.

סי' רמד: 1. שו"ע (סי' כ"ב ס"ח) ורמ"א (סי' קע"ח ס"ח) ועיי' ב"ש וח"מ (סי' כ"ב סקי"ג). ועיי' ב"י שם. ועיי' תשו' חת"ס (אבהע"ז ח"ב סי' צ"ו ד"ה איכרא) מש"כ בד' רבינו, ועיי' הפלאה בקו"א הלכ' כתובות (סי' קט"ו), ועיי' העמק שאלה (שאלתא סי' ק"כ). 2. תוס' שאנץ כה, א. ועיי' ש בפתח עינים שם שכתב נמי שאינו תוס' שלפנינו אלא תוס' כתי, ובש"ס לפנינו נדפס בשם תוס' שאנץ. ועיי' בפסקי תוס' סי' כ"ג. [ועיי' תוס' קרושין פא, א ד"ה בעלה].

סי' רמה: 1. עיי' ב"י (יו"ד סי' קצ"ו) כמה שיטות ראשונים. 2. עיי' מהרי"ל סו"ס ק"מ. 3. רמ"א (סי' קצ"ו סי"א) וענו"כ ובהא"ט (סקי"ג). 4. ברשותיו עמ' 83. ויש שם ט"ס וצ"ל "אכן" במקום "וכן" וגם צ"ל שם לאחר ז' במקום לאחר ד'. ועיי' לקט"י (ח"ב עמ' 22)

ראייתה, ע"כ. אלמא דגורין לא שמשא אטו שמשא, אע"ג דא"ז מתיר להתחיל ולספור מיום ג' ואילך ואנן לא קי"ל הכי, נראה די"ל דסבר הלכתא כר' אלעזר בן עזריה דאית ליה פ' ר' עקיבא (שבת פו, א) דפולטת ש"ז ביום ג' טהורה, דאפי' אי ליכנא אלא ב' עונות שלימות כדפרש"י⁸ והתוס' התם⁹, ואיכא מ"ד דמוקי מתני' התם כוותיה, אבל אנו קי"ל כהא דא"ר יוחנן זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבא אבל חכמים אומרים ו' עונות שלימות בעינן. מ"מ נקיטנן סברא מהא דא"ר דגורין לא שמשא אטו שמשא, ולעולם לא תתחיל עד יום ה' לשמושה כמו שכתבו רוב החבורים.

ונראה קצת דאפילו לפי מה ששמעתי שמוסיפין עוד יום אחד משום חששא דבין השמשות כדפרישית לעיל, בהך חומרא נמי י"ל דאין לחלק בין שמשא ללא שמשא משום דחששא דבין השמשות חששא פשוטה, וחשו בה רבנן טובא בכמה דוכתא במס' נידה. ובפ"ב דשבת קרוב בסופו (לד, ב) מייתי מתני' דמטילין עליו חומרת שני ימים. ואין נראה לומר דאדרבה אין להחמיר כולי האי בחשש פליטת שכבת זרע משום דכתב אשירי פ' בנות כותים¹⁰ דר"ת והראב"ד סברי דלא סתר כלל בספירת הנקיים אשה לבעלה, דהא מ"מ מסיק דנכון להחמיר כדברי ר"י, וכן נוהגין באשכנזי וכצרפ"ת. ונראה דודאי יש להחמיר כר"י דבשל תורה הלך אחר המחמיר, וכ"ש באיסור כרת וחומרות יתירות נוהגין בו בנות ישראל בהלכות נידה¹¹.

אמנם אמת הוא שרוב נשים באושטריי"ך נוהגים הכי, אך ראיתי ג"כ מקצת שלא חשו להאריך כ"כ, ג"כ לשון הרמב"ם⁵ כך הוא וז"ל: תמצא במקצת מקומות שהאשה שראתה דם יושבת ז' ימי נידה ואח"כ סופרת ז' ימים נקיים אפילו לא ראתה אלא פעם אחת, וטעות הוא ממי שהורה להם כך ואין לפנות לדבר זה כלל אלא אם ראתה יום אחד סופרת ז' נקיים וטובלת ביום שמיני לראיתה עכ"ל. ונראה דאפשר הוא דמנהג בנות אושטריי"ך בא מאותן מקומות מתלמידי אותם בעלי הוראה, ולכך נהגו להמתין לעולם ז' ימים מתחלת ראייתה עד שיתחילו ז' ימים הנקיים, ולא מטעם פליטת שכבת זרע, ואי הוה הכי לא היה למחות ביד הנשים המקילות בדבר ומתחילים לספור מיום ו' לשימושה, דאז אולא לה חששא דפליטת שכבת זרע מאחר דרמב"ם כתב בפשיטות דטעות הוא ואין לפנות לדבר זה.

ושמעתי אבל לא כברור, שאחד מן הגדולים⁶ התיר פעם אחת לאשתו שהיתה מתחלת יום ג' לראיתה לפי שלא שמש עמה כבר תוך ג' או ד' ימים, וגם הדבר היה לעת הצורך כי היה רוצה ללכת לשיבת רבו ולא היה פנאי להמתין. אך לבי מהסס על זה דמצאתי בא"ז גדול⁷ דהאידנא נשים שלנו צריכים לישב ז' ימים נקיים לכד מיום שראתה בו וטובלת כליל י' לראיתה, ונותן הטעם משום פליטת שכבת זרע, וכתב עליו דבין שמשא ובין לא שמשא סמוך לראיתה לא פלוג רבנן, דגורין לא שמשא אטו שמשא ביום ראייתה או יום אחד קודם

סימן רמו

שאלה: אשה שהרגישה בעצמה שנפתח מקורה להוציא דם, והלכה וברקה את עצמה מיד ומצאתה על העד לחלוחית לבן ולא לבן לגמרי אלא כמראית בנר לבן שנפל עליו אבק שהוכחה לבנונית, יש לטהר האשה או לאו.

תשובה: יראה דצריך להתיישב בדבר, דסמ"ק¹ כתב דבדורות הראשונים לא היו מטמאין רק חמשה דמים, אבל בדורות האחרונים שנתמעטו הלבבות טמאו אף מראות אחרים ע"כ. ובהלכות נידה² כתב הספר מונה חמשה דמים טמאים באשה, האדום והשחור כו' עד זה היה בימים קדמונים, אבל השתא כל מיני

דמים טמאים שאין אנו בקיאים בדמים ע"כ. ובאשירי פ' כל היד³ כתב ובדורות הללו אין בקיאים לראות דם לישען על חכמתו, ואין לטהר שום דם הנוטה למראה אדמומית אם לא שיהא לבן וירוק כמראה הזבה ע"כ. ועתה צריך לדקדק בדברי סמ"ק⁴ והלכות נידה אם רוצים לומר אף משאר מראות וכל מיני דמים, דהיינו אפילו ירוק ולבן, או רוצים לומר כמו האשירי שאר מראות ומיני דמים הנוטים לצד אדמומית, אע"פ שאינה ממראה חמשה דמים הטמאים, ורמב"ם⁵ נמי כתב דאף בזמן הזה אין להחמיר בלבן וירוק.

וכ"ת דבנ"ד הואיל ואינו לבן לגמרי, יש לומר דנוטה לצד שחור מחמשה מראות הטמאים ובסמ"ג⁶ כתב בשם

איחא נמי מהר"ח או"ז וכ"ה בהגש"ד הלכ' נדה (סי' ב') וכ"ה במהר"ל (סי' ק"מ), אכן במהר"ל החדשות איחא מהר"ם ובהאגור (סי' אלף שע"ב) איחא מהר"ח. ועי' ב"ח שם. 5. פי"א מאיסור"ב הי"ד. 6. דודו מהר"ר אהרן פלומלין, מובא מהר"ל (סי' ק"מ). 7. הלכ' נדה סי' ז' [מהדרו ויינר]. ועי' מהר"י ברונא (סי' רל"ג). 8. ד"ה ר' ישמעאל. 9. ד"ה תני. 10. נדה פ"ד סי' א'. 11. רמ"א שם. ועי' בזה בכ"ח משם מהר"ש, עי' דרשות מהר"ש (סי' תע"ט) ועי' היטב מהר"ל החדשות (סי' צ"ד).

סי' רמו: 1. סי' רצ"ג. 2. שערי דורה הלכ' נדה סי' כ"א. 3. נדה פ"ב סי' ד'. 4. פי"א מאיסור"ב הי"ב. 5. לארין קי"א.

השמשות אצל כיון שהוא ספק יוס מספקין דילמא אכמי צימי זינה קיימא וסתרה וזריכה לספור שצעה נקיים אצל לדין נזר תומרא דרבי זירא לא נפקא לן מידי דבין הוא יוס וצין הוא לילה זריכה לישב שצעה נקיים ולפענ"ד נראה דוחק לפרש דברי רבינו שכתב נקמם שלא יהא נהם נפקומא לדין אלא לדין התלמוד ולמאי דפרשית ניהא לאיכא נפקומא לדין;

יב הפולטת שכבת זרע וכו'. כן כתבו המוספות בפרק צנות כוחים (דף ל"ג. ד"ה רואה) אהא דצעי רמי נר חמא פולטת שכבת זרע מהו שסתור

וחוזרת למניינה עד שיהא לה שבעה רצופין לגמרי: יא(א) הפולטת שכבת זרע בימי ספירתה (יג) [ו] אם הוא תוך שש עונות לשימושה סותרת אותו יום. לפיכך המשמשת מטתה וראתה ופסקה בו ביום אינה מתחלת לספור עד יום השישי לשימושה וכו'. בפרק צנות כוחים (לג.) צעי רמי נר חמא פולטת שכבת זרע מהו שסתור צינה רואה היא וסתרה או דילמא נוגעת היא ולא סתרה כלומר הא דקיי"ל לפולטת טמאה משום רואה היא וסתרה או משום נוגעת ונוגע

לא סתור ולא איפשיטא וכזה הרא"ש (פי"ב) הילכך יש להחמיר בפולטת וסותרת יוס אחד וכן בפרק יולא דופן (מג.) צעה מיניה רב שמואל נר בישנא מאבי פולטת שכבת זרע רואה היא. או נוגעת היא למאי נפקא מינה לסתור צינה ולטמא שכבתה אמר ליה רואה היא אהא ושייליה לרבא ואמר ליה רואה היא ולרב יוסף ואמר ליה רואה היא ואפילו לרבי שמעון ורבנן פשיטא להו דרואה היא הילכך כל אשה זריכה שלא תחמיל לספור ו' נקיים עד יוס חמישי לשימושה כגון אם שימשה במוצאי שבת אינה מתחלת לספור אלא ביום חמישי דקיי"ל כרבנן דאמרי בפרק ר"ע (שם פ"ו) דשש עונות שלימות נעיין לפליטה דאין שכבת זרע מקרחת אלא לאחר ו' עונות שלימות הילכך כשימשה במוצאי שבת אם תפלוט בליל ד' קודם עת שימשה במוצאי שבת עדיין היא עומדת בתוך ו' עונות לשימושה ואם פלטה סותרת הילכך יוס ה' יהיה ראשון לפיכך עכ"ל וכזה שהרא"ש כתב בתשובה שלא אמרו פולטת שכבת זרע אלא לטהרות בלבד אצל נעלה אינה סותרת והביא ראיות לדבר והרא"ש ז"ל סתם ראיותיו וכזה שכן מלא בשם [ג] הר"ר יונה ז"ל והעלה נכון להחמיר בדברי רבינו יונה וכן נוהגים בלרפת ובאשכנז ע"כ וכן פסקו סמ"ג (לאחר דף לו ע"ג) וסמ"ק (פי"ב רנ"ג ע"ג) וספר הפרומה (פי"ב) והגהות מיימוניות בפרק ו' (אות ט):

יב וכתב סמ"ק (שם) וכן אם ענתה צמנין יוס אחד וטבלה ושימשה זריכה להמתין שש עונות שלימות וזוהו לר' ד' ימים ואחר ממנה יוס אחד נקי וטבול אך סמירה שלאחר שצעה כגון שלא טבלה כראוי ושימשה הרי זו טבולה בכל עת זה פשוט ממנה שאינה סותרת אלא יוס אחד והיינו לומר שאותו יוס שפלטה בו אינו עולה לה וזו שכבר ספרה ו' נקיים לא שייך זה סמירה וגדולה מזו מבואר בדברי הרא"ש פרק צנות כוחים שהביא הרא"ש פולטת שכבת זרע כלל נעלה אינה סותרת מדתניא (פ"ו) רבי שמעון אומר ואחר תטיר אחר מעשה תטיר אצל אמרו חכמים אסור לעשות כן שלא תבוא לידי ספק לה' נדה אלא אי לא תששא דשמא תראה דם לאחר תשימש משמשת והולכת ואינה חוששת שמה תפלוט שכבת זרע והוא ז"ל כתב עליו נראה לי שאינה ראויה לפולטת אינה סותרת יוס אחרון דודאי דם צונה וצינה בזה שסותרין כל המנין סותרין עד ערב יוס שצעי אצל פולטת שכבת זרע שאינה סותרת אלא יוס אחד

דרכי משה בשם ב"י (סו. ד"ה ודע) שכתב כן בשם הרשב"א (תה"א ב"ז ש"ד כ:.) דאין לחלק לענין כחם בין בימי טהרתה לימי ספירתה דבכל מקום דאיכא למיתלי תלינן: ואפשר דספר התרומה (פי"ב) [ב] והמרדכי לא החמירו אלא לחומרא בעלמא דהא כתב בתרומת הרשן סימן רמ"ט דהטעם דלא תלינן בג' ימים הראשונים הואיל ואפשר לזוהר וכו'. ואם היה אסור מדינא לא שייך לחלק משום דאפשר לזוהר אלא ודאי שספר התרומה החמיר משום דאפשר לזוהר אבל במקום דאי אפשר לזוהר אין להחמיר ולכן החיר בכחם בפחות מגריס שתלינן בכינה על כן נ"ל דאין להחמיר במכה שידוע שמוציאה דם כן נ"ל להלכה ומ"מ למעשה טוב להחמיר לכתחלה במכה עוברת בימים מועטים דאפשר לזוהר מיקרי:

פרישה (יג) אם הוא תוך עונה ששית. לאחר שש עונות הזרע מקרחת כמו שכתב בסמוך לפיכך אינה מתחלת לספור עד יוס חמישי לשימושה ועיין דרישה:

דרישה [ד] אם הוא תוך שש עונות לשימושה וכו'. בתרומת הרשן סימן רמ"ה כתב דיש להוסיף עוד יוס אחד ולא תחמיל למנות עד יוס ששי לשימושה דאיכא למיחש זימנין כשימשה בין השמשות במוצאי שבת ותסבור דעדיין יום הוא ונמצא שיכולה להתחיל ביום רביעי שהוא חמישי לשימושה ואינו כן אלא לילה היה כשימשה וכן נוהגין בכל אשכנז וגם בספר שערי דודא משמע כן וכתוב באגור שכן השיב מהר"י מולין. וכתב עוד בתרומת הרשן יש נוהגין וכן נוהגין באוסטרייך להמתין ו' ימים קודם ספירתן וכן כתב המנהג

הגהות והערות [א] כן הוא בכח"י, ובס"א אינו בלשון אפשר. ובס"י קפ"ו סו"ה כתב הרמ"א מטעם דאם לא כן לא תטמא לעולם. ועיין ש"ך כאן סק"יג: [ב] דברי המרדכי והגהות מיימוני דלעיל הם בשם ספר התרומה: [ג] עיין בפירוש תלמידי רבינו יונה על הרי"ף ברכות דף כב ע"א ד"ה שאפילו, ועיין בחזקת הבית הארוך (כ"ז ש"ה כו.) שהביא מה שדחה רבינו יונה ראית הראב"ד: [ד] פנינו בסמ"ק איתא ג' ימים, וכן העתיק בהגהות שערי דודא סי' ב' ד"ה בתוך, ור"ל דשש עונות הוא ג' ימים מעת לעת, ועיין כלבו סוף סי' פה, ולפי גירסת ד' ימים ר"ל עם יום השימוש, ולכל הגירסאות פירושו שתמתין עד יום ה' לשימושה (עם יום שימושה) וכמו שכתוב בסור, ואין נפק"מ בין הגירסאות: [ה] ג' גריסין נדה, דבגדה שאינה צריכה נקיים לא שייך שום סתירה וספק (מעדני י"ט אות ט):

יב וכתב סמ"ק (שם) וכן אם ענתה צמנין יוס אחד וטבלה ושימשה זריכה להמתין שש עונות שלימות וזוהו לר' ד' ימים ואחר ממנה יוס אחד נקי וטבול אך סמירה שלאחר שצעה כגון שלא טבלה כראוי ושימשה הרי זו טבולה בכל עת זה פשוט ממנה שאינה סותרת אלא יוס אחד והיינו לומר שאותו יוס שפלטה בו אינו עולה לה וזו שכבר ספרה ו' נקיים לא שייך זה סמירה וגדולה מזו מבואר בדברי הרא"ש פרק צנות כוחים שהביא הרא"ש פולטת שכבת זרע כלל נעלה אינה סותרת מדתניא (פ"ו) רבי שמעון אומר ואחר תטיר אחר מעשה תטיר אצל אמרו חכמים אסור לעשות כן שלא תבוא לידי ספק לה' נדה אלא אי לא תששא דשמא תראה דם לאחר תשימש משמשת והולכת ואינה חוששת שמה תפלוט שכבת זרע והוא ז"ל כתב עליו נראה לי שאינה ראויה לפולטת אינה סותרת יוס אחרון דודאי דם צונה וצינה בזה שסותרין כל המנין סותרין עד ערב יוס שצעי אצל פולטת שכבת זרע שאינה סותרת אלא יוס אחד

דרכי משה בשם ב"י (סו. ד"ה ודע) שכתב כן בשם הרשב"א (תה"א ב"ז ש"ד כ:.) דאין לחלק לענין כחם בין בימי טהרתה לימי ספירתה דבכל מקום דאיכא למיתלי תלינן: ואפשר דספר התרומה (פי"ב) [ב] והמרדכי לא החמירו אלא לחומרא בעלמא דהא כתב בתרומת הרשן סימן רמ"ט דהטעם דלא תלינן בג' ימים הראשונים הואיל ואפשר לזוהר וכו'. ואם היה אסור מדינא לא שייך לחלק משום דאפשר לזוהר אלא ודאי שספר התרומה החמיר משום דאפשר לזוהר אבל במקום דאי אפשר לזוהר אין להחמיר ולכן החיר בכחם בפחות מגריס שתלינן בכינה על כן נ"ל דאין להחמיר במכה שידוע שמוציאה דם כן נ"ל להלכה ומ"מ למעשה טוב להחמיר לכתחלה במכה עוברת בימים מועטים דאפשר לזוהר מיקרי:

פרישה (יג) אם הוא תוך עונה ששית. לאחר שש עונות הזרע מקרחת כמו שכתב בסמוך לפיכך אינה מתחלת לספור עד יוס חמישי לשימושה ועיין דרישה:

דרישה [ד] אם הוא תוך שש עונות לשימושה וכו'. בתרומת הרשן סימן רמ"ה כתב דיש להוסיף עוד יוס אחד ולא תחמיל למנות עד יוס ששי לשימושה דאיכא למיחש זימנין כשימשה בין השמשות במוצאי שבת ותסבור דעדיין יום הוא ונמצא שיכולה להתחיל ביום רביעי שהוא חמישי לשימושה ואינו כן אלא לילה היה כשימשה וכן נוהגין בכל אשכנז וגם בספר שערי דודא משמע כן וכתוב באגור שכן השיב מהר"י מולין. וכתב עוד בתרומת הרשן יש נוהגין וכן נוהגין באוסטרייך להמתין ו' ימים קודם ספירתן וכן כתב המנהג

הגהות והערות [א] כן הוא בכח"י, ובס"א אינו בלשון אפשר. ובס"י קפ"ו סו"ה כתב הרמ"א מטעם דאם לא כן לא תטמא לעולם. ועיין ש"ך כאן סק"יג: [ב] דברי המרדכי והגהות מיימוני דלעיל הם בשם ספר התרומה: [ג] עיין בפירוש תלמידי רבינו יונה על הרי"ף ברכות דף כב ע"א ד"ה שאפילו, ועיין בחזקת הבית הארוך (כ"ז ש"ה כו.) שהביא מה שדחה רבינו יונה ראית הראב"ד: [ד] פנינו בסמ"ק איתא ג' ימים, וכן העתיק בהגהות שערי דודא סי' ב' ד"ה בתוך, ור"ל דשש עונות הוא ג' ימים מעת לעת, ועיין כלבו סוף סי' פה, ולפי גירסת ד' ימים ר"ל עם יום השימוש, ולכל הגירסאות פירושו שתמתין עד יום ה' לשימושה (עם יום שימושה) וכמו שכתוב בסור, ואין נפק"מ בין הגירסאות: [ה] ג' גריסין נדה, דבגדה שאינה צריכה נקיים לא שייך שום סתירה וספק (מעדני י"ט אות ט):

הגהות והערות [א] כן הוא בכח"י, ובס"א אינו בלשון אפשר. ובס"י קפ"ו סו"ה כתב הרמ"א מטעם דאם לא כן לא תטמא לעולם. ועיין ש"ך כאן סק"יג: [ב] דברי המרדכי והגהות מיימוני דלעיל הם בשם ספר התרומה: [ג] עיין בפירוש תלמידי רבינו יונה על הרי"ף ברכות דף כב ע"א ד"ה שאפילו, ועיין בחזקת הבית הארוך (כ"ז ש"ה כו.) שהביא מה שדחה רבינו יונה ראית הראב"ד: [ד] פנינו בסמ"ק איתא ג' ימים, וכן העתיק בהגהות שערי דודא סי' ב' ד"ה בתוך, ור"ל דשש עונות הוא ג' ימים מעת לעת, ועיין כלבו סוף סי' פה, ולפי גירסת ד' ימים ר"ל עם יום השימוש, ולכל הגירסאות פירושו שתמתין עד יום ה' לשימושה (עם יום שימושה) וכמו שכתוב בסור, ואין נפק"מ בין הגירסאות: [ה] ג' גריסין נדה, דבגדה שאינה צריכה נקיים לא שייך שום סתירה וספק (מעדני י"ט אות ט):

הגהות והערות [א] כן הוא בכח"י, ובס"א אינו בלשון אפשר. ובס"י קפ"ו סו"ה כתב הרמ"א מטעם דאם לא כן לא תטמא לעולם. ועיין ש"ך כאן סק"יג: [ב] דברי המרדכי והגהות מיימוני דלעיל הם בשם ספר התרומה: [ג] עיין בפירוש תלמידי רבינו יונה על הרי"ף ברכות דף כב ע"א ד"ה שאפילו, ועיין בחזקת הבית הארוך (כ"ז ש"ה כו.) שהביא מה שדחה רבינו יונה ראית הראב"ד: [ד] פנינו בסמ"ק איתא ג' ימים, וכן העתיק בהגהות שערי דודא סי' ב' ד"ה בתוך, ור"ל דשש עונות הוא ג' ימים מעת לעת, ועיין כלבו סוף סי' פה, ולפי גירסת ד' ימים ר"ל עם יום השימוש, ולכל הגירסאות פירושו שתמתין עד יום ה' לשימושה (עם יום שימושה) וכמו שכתוב בסור, ואין נפק"מ בין הגירסאות: [ה] ג' גריסין נדה, דבגדה שאינה צריכה נקיים לא שייך שום סתירה וספק (מעדני י"ט אות ט):

הגהות והערות [א] כן הוא בכח"י, ובס"א אינו בלשון אפשר. ובס"י קפ"ו סו"ה כתב הרמ"א מטעם דאם לא כן לא תטמא לעולם. ועיין ש"ך כאן סק"יג: [ב] דברי המרדכי והגהות מיימוני דלעיל הם בשם ספר התרומה: [ג] עיין בפירוש תלמידי רבינו יונה על הרי"ף ברכות דף כב ע"א ד"ה שאפילו, ועיין בחזקת הבית הארוך (כ"ז ש"ה כו.) שהביא מה שדחה רבינו יונה ראית הראב"ד: [ד] פנינו בסמ"ק איתא ג' ימים, וכן העתיק בהגהות שערי דודא סי' ב' ד"ה בתוך, ור"ל דשש עונות הוא ג' ימים מעת לעת, ועיין כלבו סוף סי' פה, ולפי גירסת ד' ימים ר"ל עם יום השימוש, ולכל הגירסאות פירושו שתמתין עד יום ה' לשימושה (עם יום שימושה) וכמו שכתוב בסור, ואין נפק"מ בין הגירסאות: [ה] ג' גריסין נדה, דבגדה שאינה צריכה נקיים לא שייך שום סתירה וספק (מעדני י"ט אות ט):

הגהות והערות [א] כן הוא בכח"י, ובס"א אינו בלשון אפשר. ובס"י קפ"ו סו"ה כתב הרמ"א מטעם דאם לא כן לא תטמא לעולם. ועיין ש"ך כאן סק"יג: [ב] דברי המרדכי והגהות מיימוני דלעיל הם בשם ספר התרומה: [ג] עיין בפירוש תלמידי רבינו יונה על הרי"ף ברכות דף כב ע"א ד"ה שאפילו, ועיין בחזקת הבית הארוך (כ"ז ש"ה כו.) שהביא מה שדחה רבינו יונה ראית הראב"ד: [ד] פנינו בסמ"ק איתא ג' ימים, וכן העתיק בהגהות שערי דודא סי' ב' ד"ה בתוך, ור"ל דשש עונות הוא ג' ימים מעת לעת, ועיין כלבו סוף סי' פה, ולפי גירסת ד' ימים ר"ל עם יום השימוש, ולכל הגירסאות פירושו שתמתין עד יום ה' לשימושה (עם יום שימושה) וכמו שכתוב בסור, ואין נפק"מ בין הגירסאות: [ה] ג' גריסין נדה, דבגדה שאינה צריכה נקיים לא שייך שום סתירה וספק (מעדני י"ט אות ט):

אם פלטה אחר שספרה מקצת היום שזו אינה סותרת דעיקר סמיכת שכתב זרע היא משום דלא מיקרי נקיים וכיון שספרה מקצת יום וטהורה לבעלה כבר שלמו הנקיים ושוב אין שכתב זרע סותרת והביא ראיה לדבר (ד) ואפשר שזוהי נתיבין סמ"ק וסמיכה דלאחר שבעה דקאמר ביום שביעי ממש הוא אלא דכיון דאמרין מקצת היום ככולו הוי כאילו הוא לאחר שבעה: ומה מתחלת לספור שבעה נקיים עד שיעברו עליה שש שכתב [פמ"ק] שאם טעמה צמנין יום עונות שלימות (יד) שמא תפלוט לפיכך אינה מתחלת אחד וטעמה ושימשה זריכה להמתין

ד' ימים ואחר תמנה יום אחד נקי ותטובל אם נאלו להקטין דברים אלו עם דברי הרא"ש כמו שכתבתי בסמוך נראה לכאורה דהיינו לומר שאם טעלה בששי ושימשה בתחלה ליל שביעי דלא עלתה לה טעלה עד שספור היום השביעי גם כן וכיון שאינה יכולה לספור נארבעה ימים אלו משום דחיישין זהו שמא תפלוט שכתב זרע ותקטור אותו יום נמצא שכשיעברו ד' ימים אלו זריכה למנות יום אחד שחפר לה ממנין השבעה ואח"כ תטובל דאי בטעלה ליל שביעי למה זריכה להמתין כל כך מלטובל הרי כיון שנכתב כבר השביעי הו"ל פולטת ביום אחרון ואינה סותרתו כמו שקדם ויותר נראה לומר דטעלה ליל ז' נמי מיירי ולא מיקריא פולטת ביום אחרון אלא בשפלתה אחר שהאיר היום אבל קודם שהאיר היום לא אמרינן ביה מקצת היום ככולו דהא זנה טובלת ביום ז' מן המורה כמו שיבאר בסיומן שאמר זה אבל בליל ז' ודאי לא עלתה לה טעלה. ומ"מ איכא למידק היאך י"טק"ף יום ז' עם הששה הראשונים הא זעין שיהיו כל השבעה נקיים רזופים מדכתיב אחר תטור אחר אחר לכולן וי"ל דהיא לומר שלא תהא טומאת זנה מפסקת ביניהם שאם ראתה ביניהם פעם אחת אע"פ שלא הימה זריכה לשמור משום דס' זה אלא יום אחד סותרת כל מה שספרה קודם לכן וזריכה לספור מחדש ז' נקיים אבל בהפסק פליטת שכתב זרע לא איכפת לן והכי אמרינן בפרק גנות כותים (ג):

יא(ג) ודרשב"א נזורת הבית הארוך (ב"י ש"ה כו.) האריך דין זה הרבה, ואע"פ שנטה לדעת הראב"ד שלא אמרו פולטת שכתב זרע סותרת אלא לטהרות אבל לא לבעלה וכתב שכן נראית סגרת רבותינו הגאונים שלא חששו להזכיר ענין זה וגם הר"ף לא כתבו בהלכות, כתב בסוף דבריו מ"מ בעל נפש יחוש לעצמו כדברי רבינו יחזק [ז]. ולי נראה דממה שהשיטתו הגאונים והר"ף דבר זה אין ראיה לומר דסבירא להו דאינה סותרת לבעלה שהרי כמה דינים השיטת הר"ף מדיני נדה אע"פ שדוחי הלכתא נינהו אלא לפי שאינם מצויים כל כך השמיטם והא נמי לא שכיחא כולי האי שרוב הנשים נמשכים ימי ראייתן ה' או ז' ימים ואינן זריכות לדין זה דנלאו הכי אינן מתחילות לספור קודם לומן זה ורבינו חס מפירש דלא בעל רמי נר חמא אלא נאשה שזאת עליה ז' דוקא וכבר סתר הרא"ש דבריו: **והרשב"א** ז"ל סובר דפולטת שכתב זרע סותרת אף לבעלה שהרי כתב בפרק ז' מהלכות איסורי ביאה (ט"ז) פלטה שכתב זרע צמון ימי הספירה סותרת יום אחד מפני שהיא כוז שראה קרי שקותר יום אחד ומיהו סובר ז"ל שאין פליטת שכתב זרע סותרת אלא כשנפלט חוץ ג' עונות אבל כשנפלט אחר ג' עונות אינה סותרת שכתב בפרק ה' מהלכות שאר אצות הטומאה (ה' יא - יג) האשה שפלטה שכתב זרע אם פלטה אותה צמון ג' עונות הרי היא טמאה כרואה קרי לפיכך סותרת יום א' אם הימה זנה ואם פלטה אחר ג' עונות הרי האשה טהורה וכן שכתב זרע שנפלתה טהורה שהרי נפסדה זורתה וכמה היא עונה יום או לילה ואין העונה שנבעלה בה מן המנין כיצד נבעלה בליל שזב ג' עונות שלה יום שבת וליל אחד בשבת ואחד בשבת אם פלטה צמון זמן זה טמאה פלטה מליל שני והלאה טהורה עכ"ל וטעמו מפני שהוא פוסק כרבי אלעזר בן עזריה דאיחא בפרק רבי עקיבא (שם טו.) ולא כמו שפירש רש"י שם דבריו (ד"ה ביום השלישי) אלא כמו שפירש הרמב"ם עצמו בפרק ח' ממסכת מקואות (מ"ג) ששם נשנו דברי רבי אלעזר בן עזריה ודברי החולקים עליו. וכתוב בתרומת הדשן [ין דאור זרוע גדול ז' נמי פסק כרבי אלעזר בן עזריה דפולטת שכתב זרע ביום שלישי טהורה דאפילו אי ליכא אלא שתי עונות שלימות כדפירשו רש"י והוסקפות [ח] הפס אלא הוא ז"ל כתב דלא קיי"ל הכי אלא כחכמים דאמרי ז' עונות שלימות זעין: **ובאחד** דכל הני רבותא כתבו שהדיא דאף לבעלה סותרת וגם מאחר שכולם זולתי הרמב"ם ואור זרוע פוסקים לט' כרבי עקיבא דעד שש עונות לא מסרחא שכתב זרע הכי נקטינן וכן ראינו למורי הרב מהר"ר יעקב ב' רב זל"ה דורש ברבים: **בתוב** בתרומת הדשן [יא] דיש להוסיף עוד יום אחד ולא תחיל לספור עד יום ששי לשימושה כגון ממוצאי שבת עד יום ששי שאם חתיר לה שתחיל ימי הספירה מיום חמישי שכתב זרע ו' עונות שלימות איכא למיחש דוימנין שמשש בן השמשות במוצאי שבת ותקטור דעדיין יום הוא ונמצאת שיכולה להחיל ליום רביעי שהוא חמישי לשימושה ואינו כן אלא לילה היה כשימשה. וכתוב בגאון (פי' אף שש) שכן השיב מה"ר רבינו יעקב מולין ז"ל (ש"ח מהר"ל הדדשות ס"ג ג' אות ג') דודאי זריכה להמתין עד מוצאי יום חמישי מעטם זה וכן מורין צ"י מדרשא וכן מנהג בכל אשכנז אף כי לא נמצא בשום ספר אלא בספר השערים מדורא מן משמע כן. וכתב עוד ובא"ר אשכנז נוהגים להוסיף יום אחד ומתחנות ששה ימים ויש שבעה ימים וכ"כ מאן מהר"ח אף כי הרמב"ם (איסורי ביאה ה"ד) הרחיק מאד דעות אלו מ"מ איכא דנהיגי הכי ויש להם קצת טעמים רחוקים אבל מנהגא דעלמא חמשה ימים

פרישה

(יד) **שמה תפלוט**. ולא חששו כן בשומרת יום נגד יום, טו) ונראה דדוקא לאחר שנהגו בתומא דרבי זירא חששו גם לתומא זו. ואשה דעלמא אף אם תפלוט שכתב זרע מ"מ היא מותרת לבעלה דלא גרע מאילו נגעה נמת או בשאר טומאה דמשום הכי אינה אסורה לבעלה רק בימי הספירה אם תפלוט לא הו' ז' נקיים:

דרישה

ו' לראייתה דיום ראייה זו הוא בכלל כיון דנשארו ג' עונות, אפילו למתחילין ביום ה' לראייתה אם היא עדיין לא התפללה ערבית אף על פי שהציבור כבר התפללו מונה יום זה בכלל עיין שם:

חדושי הגהות

[ין סימן רמ"ה: [יא] שם:

הגהות והערות

[לן] הוא רבינו יצחק בעל התוספות שהביאו הרשב"א בתורת הבית לעיל דף כה ע"ב שכתב (בנדה לג. תורה רואה) דזריכה להמתין ז' עונות אחר שימושה, ונזכר גם בתלמודי רבינו יונה בברכות (כב. ד"ה שאפילו): [לז] עיין באור זרוע הלכות נדה מכת"י (הוצאת הר"י וויינר) אות ז שכתב שמאחר שפולטת סותרת יום א' מעתה אשה שראתה בזמן הזה אפילו טיפת דם כחרול אינה משמשת עם בעלה עד שיעברו עליה שמונה ימים נקיים לבד מיום שראתה בו ע"כ, ומזה למד בתרומת הירשן דסבירא ליה כרבי אלעזר בן עזריה. ובשו"ת מהר"י ברונא סימן רלג פירש דבריו באופן אחר דבאמת סבירא ליה גם כן דקיי"ל כרבנן אלא דסבירא ליה שאין דרך לפלוט מעט מעט כג' ימים (עיין ש"ך ס"ק טו) אלא שדרכה לפלוט הכל בבת אחת ולכן בהוספת יום אחד סגי דאם תפלוט בשני הרי נשארו יום האי והששה האחרונים שהם עולין לז' נקיים עייש היטיב (ובזה נתיישב מה דהצריך שכל הח' ימים יהיו נקיים, דהיינו משום שאין ידוע באיזה יום תפלוט, אבל אי סבירא ליה כרבי אלעזר בן עזריה היה מספיק אף אם יום האחד שממתנה לא היה נקי וצ"ע לפירוש תרומת הדשן שפירש דסבירא ליה כרבי אלעזר בן עזריה), ועיין סדרי טהרה סקל"ו: [לח] עיין שם

מפתח סדרי טהרה

(ד) ט"ט ט"ק מד: (ט) ט"ט ריש ט"ק ח:

ליבצ' ז' נקיים ומידעו רבנן שלוחיהו הו' משרדי ומודעי לכו ולביעיה איתא *יחודי בעלמא הוא דמייחדי לכו דלמך מר לינו דומה מי שיש לו פה כבולו למי שאין לו פה כבולו ע"כ. וסידע

גדוה ודאית לשאינו דאית שהא כחן כן לספור יתוד דספק גדה לת"מ ואי ליזי אומר ק' אלף להחיר וישואין לא להסיר יתוד :

יא דין הכתמים בזמן הזה וכו'. כתב ס"ח וכבר כתבתי פ"ט מה שיש גש' הדין דכתמים לריבין הספק סהרה. הוא בנצח הדחה כחם ואחר כך ראה דם מולת כתמה בראייה וכו' :

יד זה שמאל במקל מקומות שהגדה ישתנה שבעת ימים נדחה וכו' וכן זה שמאל במקל מקומות וממלא משניות לפקלית גאונים שילדת זכר לא משמש פסקה עד שוף ארבעים וכו' ומלה לבוסן כדי להוסיף מלכן וכו'. כתב הריב"ש כמה שנהגו עם להחמיר בימי עובר של יולדת אף אם אינה רואה כחם אם נהגו זה לגדר וסידעו אע"פ שהוא מוסר אז שאלוהים ימיהם דמים מנויים כחם רחוי להחמיר על מנהגם ואין מתירים אותם בפניהם אבל אם נהגו כן בטעות מפי סבורים שאסור מן הדין רחוי להוריים שפועים כחם ושהוא מרה שילא להם מן הדוקים כדרך שכתב הרמב"ם עכ"ל :

השנת הראב"ד

*דין הכתמים וכו' : כתב הראב"ד ז"ל זה שנוה גדול והוא שאמרנו כתמים לריבין הספק סהרה ונקיים בעיני ואחר ז"ס מציאה היא פונס עכ"ל :

יא * דין הכתמים בזמן הזה כמו שביארנו ואין בדבר חידוש ולא מנהג אלא כל כתם שאמרנו שהיא טהורה הרי היא טהורה וכל כתם שאמרנו טמאה * (אם אין בכתם שיעור כדי לחוש לזיבות) סופרת שבעת ימים מיום שנמצא בו הכתם. ואם היה שיעור הכתם כדי לחוש לזיבות סופרת שבעת ימים מאחר יום שנמצא בו הכתם שאין הרואה דם כרואה כתם: יב וכן * כל מה שאמרנו ביולדת שאמו טהורה הרי היא טהורה בזמן הזה. *וכן האשה שראתה לובן או דם [ו] ירוק או שהשליכה חתיכה אדומה שאין עמה דם * הרי היא טהורה אף בזמן הזה שלא החמירו אלא ברואה דם

השנת הראב"ד

*כל מה שאמרנו ביולדת וכו' : כתב הראב"ד ז"ל אין לי אלא אומר כן שהרי נצורת הפנים אמו עמאה לידה ומי יכיר נצורות ויטעור עכ"ל : *כרי היא טהורה וכו' : כתב הראב"ד ז"ל גם זה שנוה שהרי אמרו אין פתיחה הקבר בלא דם הילכך עמאה עכ"ל :

דס טמא * [ואין זה דם טמא] : יג וכן אם היתה בה

[ו] מכה והיה הדם שותת ממנה או שבא הדם עם מימי רגלים ה"ז טהורה ולא נתחדש דבר אלא ספירת שבעת ימים נקיים לכל רואה דם טמא כמו שאמרנו ושיהיו כל מראה דמים טמאים : לך זה * שתמצא במקצת המקומות שהנדה יושבת שבעת ימים בנדתה אף ע"פ שלא ראתה דם אלא יום אחד ואחר השבעה תשב שבעת ימים נקיים אין זה מנהג אלא מעות הוא ממי שהורה להם כך. ואין ראוי לפנות לדבר זה כלל אלא אם ראתה יום אחד סופרת

א עור שם ס' קפה סגן לאוין קוא : ב מור שם ס' קפג ושם עיקר דיין כימר וכסגג לאוין קוא : * [כ"ן הוא כ"ס"א]

מחלכות אלו מה שיש בו די בפרוש הדין הכתמים לריבין הספק סהרה מ"מ אפילו לפי שיטת הראב"ד ז"ל אינו תמה מה זו שהקשה על רבינו מההוא ובי השאלה היתה שם אם הכתמים הן בכלל תקנה נטות ישראל אם לא והלא ר' יצחק (דף ר"ג) דל"ל לתקנתא איבא קא בעי לה ועוד שהסוגיא מוכחה שם דלאו הכי קא מייירי [אלא] אם לריב"ש שבעה או ששה תקנה רבי ובודאי שאף רבינו סובר שהיא לריב"ש בדיקה בימים נקיים של סהרה כדי לראיה אלא שהוא דן הכתמים בתקנה רבי בראייה גמורה כמ"ש ונלחן דבריו אלא שהרמב"ם והרשב"א ז"ל מנריבין ז' נקיים בכל מה מן מיום המציאה וכן רחוי להורות ולתהמיר : יב וכן כל מה וכו'. וכשנפגש א"ל אין לי אלא אומר כן שהרי נצורות ויטהר עכ"ל. ואלו דברים אין להם סמך בנפגש כלל ומ"מ כבר כתבתי פרק י' כן כשם הרמב"ם והרשב"א ז"ל : וכן האשה שראתה וכו'. ברואה לכן או ירוק שהיא טהורה אף בזמן הזה מוסכם הוא מכל התפוסים ז"ל כמ"ש ס"ה ופי' ירוק זה בין ירוק כחתי בין ירוק כחם. אבל בדין החתיכה כחם בהננות א"ל גם זה שנוה שהרי אמרו אין פתיחה הקבר בלא דם הילכך עמאה עכ"ל. וכבר הארכתי בזה ס"ה לבלר דעת רבינו וראויהו שפוסק הלכה ככתמים דסביר ים פתיחה הקבר בלא דם ושם כתבתי שדעת הרמב"ם והרשב"א ז"ל הוא כדכתיב הראב"ד ז"ל : יג וכן אם היתה וכו'. גם זה יש סבורים שזמן הזה אין חולין במכה ויש סבורין כדעת רבינו וכן עיקר. ובמסמנת דם עם מי רגלים הכל מודים שהיא טהורה : יד זה שמאל במקל מקומות וכו'. דברים שפועים ונרורים הם :

* [לספרים ידן דגרסי לנכני יחודי בעלמא הוא וכו' מוכח ס' רבינו ססיר ועיין בכ"י ס' קבג] :

מנדל עוז

כדין הוא בעלמא ונכאן לא כלל אלא ביולדת דוקא וכבר הקדמתי בכל מה שפירש בעפרת ביולדת ולא מציאתי בו דבר שלא נובל לעמוד עליו שצ"ח אלא דונו יולא זמן או מחוץ או דרך איברים דוק והשנה : דרי היא טהורה וכו' עד דם טמא : כתב הראב"ד ז"ל עשות שהרי אמרו אין פתיחה הקבר בלא דם הילכך עמאה עכ"ל : ואני אומר גם בזה שלא יאמר מהי רבינו הראב"ד מוטלם אהרי עמתי. חז"ל כי החילה זה הכלל כתב וכן באשה שראתה לובן או דם ירוק או ששליכה התיכה הדומה שאין עמה דם שזהו דין רואה דם ומשלה שהיא משלכת ואין יקשה עליו מיוולדת שהרי אמרו אי אפשר לפתיחה הקבר בלא דם. ועוד איכא פסח לב כחוכב השנה זו שלא השנינו על לשון ר"מ עמנו שכתב פתח ספק כל ביולדת עמאה כדכ"ר אע"פ שאל ראה דם עכ"ל ונכר דהיינו עמאה משום דאי איפשר לפתיחה הקבר בלא דם והכי יתן אל לנו כי לא כלן לנו משרק לפרק ולא טענה בו שכתב אלא ודאי כחוכב הוא הסרינו יומר מדאי דכח כרואה ומשלה יהיה ביולדת ומלה עמנו כאלוין גדול מדאמר רבי ויהן חוכמיה דרבי חנינא נרמה לי דלא אמרי דמא שמתאנא מטהר מטהרנו עמאה וא"י יורא טעמא דככל נרמה לי דלא אמרי דמא ומה רבה דידע כטבעא לא הוי אגא אחוי ואיך דלמך רבי יצחק בנות ישראל כו' פ"כ. וכתוב ר"י אלפס ז"ל נרמה הלכות שנועות כפיסקי נכח אלאח נחליות דמים ונחשקו כי נתעטפו הלכות והחמירו כי לא הכירו אבל שאר דברים לא הכירו ונכר עלו דברי ר"מ ז"ל על מחכמיהם ורמו וישמו חתמה יתד כולם כפרטם ונכללם כרכיב וכבירין וקייני והלכין ככחון : וכן אם היתה בה מכה כו' עד ולא נתחדש בה דבר אלא פטירה שבעת ימים נקיים לכל כרואה דם טמא כמו שיבארתי ושיאו כל מראה דמים עמאים עכ"ל וזהו כחון מימנות ממש דרבי יצחק וכדלמך רבי ויתן : זה שמאל במקל מקומות עד עתה לה עבילה. כל זה נמשכת גדה פרק תיעוק (דף ס"ז) וכנסת מקומות וספנות גאונים והכנסת רבתינו כראשונים וזכאריהם :

הנהגות מיימוניות

כרישית כשהרם נופל מן הרחם טמאה ואין חולה בסכה דתניא נאטנת אשה לומר מכה יש לי באותו מקום שפסגה יוצא דם שמשע וקא שיוצא הרם מן המכה תולה אבל אם שפס לא אין תולה אבל בשעת נפחה אפילו יודעת בודאי שהמכה מוציאה דם אין תולה בה דאם לא כן לא תהא טמאה לעולם אמנם כהמים תולה בה כדלעיל פ"ט עכ"ל ספר התרומה עיין לדלל פ"ה ופ"ד ע"כ :

[י] וכן כתב סח"ס והרמב"ם עיין לעיל פ"ה ע"כ : [ח] לשון הרמב"ם היה בה מכה באותו מקום והרם שותת ויורד יש בו שהורה שפסגהין אותה אפילו בזמן הזה ונראה לי שפסגים איתה שאם היה דם פתחה משנה מדם ראייתה סמאה מדין חלמוד וא"כ פעמים איתה כביא אותנו להקפך ולברוק בדישים ועוד הביא ראה מדרהסירי ברום גתלים ופסאיהו ואין לך סכה גדולה מור וכספר הירוסה כתב דאשת שיש לה מכה באותו מקום ואינה יודעת אם מוציאה דם או לא אם בורקת עצמה כאותו מקום ומוציאה דם או אם

וב"ל זה הוא להיכא שאינן טועות ויודעות להבחין בין ימי נדומה לימי זיבה ולפי זה לא היה צריך עוד לחקן חומרא כי יספיק צמה שמשב ששה והן כיון שיודעת להבחין בין ימי נדה לימי זיבה אלא דכדי שלא יצאו הנשים לידי טעות בין ימי נדה וימי זיבה כי סבורה מהיה כשראחה ג' ימים דבימי נדמה היא רואה וכי תחזור ומראה עוד טיפת דם כחרדל ומהא חוששת שמה שראחה מחלה שלשה ימים דם טהור היה ועכשיו שראחה טיפת דם כחרדל מחלת נדה היא מהיה סופרת ו' ימים דיבוי שצעה עם יום שראחה טיפת דם כחרדל וטובלת ליל שמיני לראייה זו דטיפת דם כחרדל שהיא מחלת נדה ושמא טועה היא בין ימי נדה לימי זיבה והשלש ראיות שראחה ימי זיבה הן ומה שראחה עכשיו היא סופרת מניינה וצריכה ו' נקיים חוץ מיום שפוסקת בו לכן הוסיפו חומרא אחר חומרא וכו' דאפילו לא ראתה מחלה כלל אלא עכשיו הוא מחלת ראית טיפת דם כחרדל תש' ו' נקיים כדי שלא תבוא לידי טעות: ומה שלא אמר אפילו לא תראה אלא כל שהוא רבוחא קאמר, דאע"ג דנטיפת דם כחרדל ליכא למימר דינא מן המקור ג' ימים זה אחר זה טיפה אחר טיפה ושהיה צפוזודור שהוא כמו שהוא ילא לחון והווי להו שלש ראיות בשלשה ימים וצריכה מן החורג ו' נקיים, שהרי אינה אלא טיפה אחת כחרדל ואין כאן אלא ראייה אחת, אפילו הכי צריכה ו' נקיים מחששא דטועה היא כדפרישית, וכיוצא בזה כתב הר"ר יונה צפרק אין עומדין והמרדכי והר"ן בהלכות נדה ומבואר ב"י, אבל לפענ"ד נראה נכון והוא דצפרק יולא דופן (דף מ"א): אמר רבי יוחנן מקור שהיזע כשמי טיפות מרגליות טמאה ודוקא תרמי אצל מדא אימר מעלמא אחי (פירוש מן הגדדין) וזה יאמר כאן דהחמירו נטות ישראל אפילו טיפת דם אחת כחרדל דאף על פי שאינה כי אם טיפה אחת לא תלין דמגדדין אחיא א: **בתב הרמב"ם** צפרק י"א זה שמתלל במקנת מקומות שהגדה יושבת ו' ימים בנדמה ואע"פ שלא ראתה דם אלא יום אחד ואחר השצעה תש' ו' נקיים אין זה מנהג אלא טעות וכו' עכ"ל והאחרונים כתבו מנהג זה על שם האור זרוע י"ן וכתב בתרומת הדשן סימן רמ"ה שלא שמע שום טעם לדבר עכ"ל: **והאנכי** מלאחי כתוב בדרשות הר"ם מאוסטרייך (הלכות ומנהגי מהר"ם סי' מטע) על מה שכתב האור זרוע שסופרת י"ד יום אחר ראייתה קודם שטובלת דמהר"ם קלויזנר והוא דקדקו בדבר למצוא טעם למה שכתב האור זרוע בזה והיה נראה להם הטעם כיון שגדה דאורייתא סופרת שצעה וטובלת אע"פ שרואה בשביעי שלה משום טבילה בזמנה מצוה וצריכה עוד לספור ו' נקיים שמא הראייה האחרונה הימה בימי זיבה לכן יש להן להמתין שצעה ולספור נקיים דשמא תחזור לדאורייתא ואז צריכה שצעה לנדום עכ"ל ומה שכתב לכן יש להן להמתין שצעה וכו' כלומר מקודם שמתחיל לספור ו' נקיים יש לה להמתין שצעה ואחר כך לספור ו' נקיים ואע"פ שאינה טובלת לאחר שצעה הראשונים מ"מ כדי שלא תשתכח ממנה דינא דאורייתא כי שמא תחזור לדאורייתא דבמהרה יבנה המקדש ואז צריכה שצעה לנדום ולטבול בסוף שצעה לנדום אע"פ שרואה בשביעי שלה משום דטבילה בזמנה מצוה דכלאו האי טעמא הוה קשה מה בכך דתשתכח ממנה דינא דאורייתא טבול אחר שצעה נקיים גם כשיבנה המקדש וכמו שהיה נוהגם עכשיו לכן אמר דאם כן תהיה עוברת על טבילה בזמנה מצוה ויש לטעם הזה פנים מספרות:

פרישה

(טו) בימי נדתה ששה ימים ויהיה הכ"ז דם פהור, פירוש שאינו מחמסה מיני דמים שנתנו חכמים ור"ל לנד ראית יום שביעי: (יז) וצריכה עוד שבעה ימים, כי לעולם מונה שצעה ימים מחמת ראייתה ולא דוקא קאמר עוד שצעה ימים אלא ששה ימים, מורי ורבי (הש"ל במאורי טור), ועיין דרישה: (יח) החמירו לטבול ב"ז בראה וכו', עיין בבית יוסף שכתב (ו"ל) דברי רבינו כעמורבנין ואינן מובאים וכו' (עכ"ל) שהרי בזה שטמאו כל דם לא יאלו מחששא זו אלא צמה שהצריכו לישב שצעה נקיים וכן כתבו הר"י והרא"ש בהדיא: וצ"ענ"ד נראה להגיה וי"ו "ישמא תראה" במקום "שמא תראה" ומרי ששעות משבו שמא יחליף להם דם טמא בדם טהור וזהו שכתב רבינו השו שמא יצאו לטעות באיסור כרת וכו' וגם חשו שמא יחליף להם דם עמא יחן בדם טהור דהיינו שמתראה ששה ימים ויהיה טהור וזוים השביעי תראה דם טמא והיא סבורה שהכל טמא: והגדה נגד החשש הראשון כתב שהחמירו לטמא כל מראה אדום ונגד החשש השני החמירו שהש' שצעה נקיים אחר כל ראייה אפילו אם לא תראה אלא פעם אחת אע"ג דמשום חשש השני היה די בששה ימים דהיינו שצעה ימים עם יום האחרון של ראייתה מ"מ הואיל דמשום החשש הראשון שהוצרכו לטמא כל מראה דם אדום ומכת חומרא זו אינה יודעת מתי מתחילין ימי נדומה אי מחמת ראייתה או באמצע או בסוף וממילא גם כן אינה

דרישה

[ה] וצריכה עוד ו' ימים, ולא דוקא קאמר ו' ימים וכו' (עכ"ל בפרישה), ויש ליישב בדוחק לשון ו' ימים דכנגד מה שכתב תחלה וסבורה לטבול בליל שמיני קאמר בחר הכי וצריכה עוד ו' ימים ר"ל שהטבילה תהיה ביום השביעי:

חדושי הגהות

[ה] לאו דוקא קאמר עוד שצעה ימים אלא ו' ימים, רש"ל, ועיין בט"ז הג"ל:

הגהות והערות

[טז] תוקן בס"א על פי מעדני יו"ט (אות כ), דלגירסא "השמיני" אף אם טענה בתקן וסותרו וסברה דראייה הראשונה בימי נדה והשנייה בימי זיבה לא היה לה לטבול לערב אלא היה לה לשמור יום אחד, ובאופן אחר אפשר להגיה דצ"ל "וביום השמיני לראייתה חויא דם ושמרה יום אחד וטבילה לערב": [יז] בתרומת הרשן הביא בשם מהר"ח אור זרוע שכן מנהג נשי אוסטרייך, וכן בהגהות שערי דודא סי' ב' ד"ה ואף הביאו בשם מהר"ח אור זרוע, וזה לשון אור זרוע (מכת"י, אות ז) הילכך הרואה בזמן הזה אפילו טיפת דם כחרדל אינה טובלת עד שיעברו עליה שמונה ימים נקיים לבד מיום שראתה וטובלת עשירי ומשמשת עכ"ל (עיין שם הטעם לזה) ולא הזכיר שם שום מנהג אחר, ובדרשות מהר"ח אור זרוע כתב בר"ש פרשת תזריע בזה הלשון והילכתא נדה כשמשתמשת היום ורואה דם למחר אין לה לספור ו' נקיים אלא לאחר ג' ימים שלימים מעת לעת לאחר שראתה וכו' וכן נהגו הנשים מלמנות ו' ימים נקיים עד לאחר ד' ימים מיום ראייתה עכ"ל, ואולי היתה להם גירסא אחרת באחד מהם, ועיין עוד סוף סימן קצ"ו בב"י ד"ה כתוב: [יח] לכאורה צ"ל דם טהור בדם טמא: [טט] בשבתה"ת לראות פעם ראשונה דאו דודאי נדה היא ולא זבה, כ"ג כוונתו:

מפתח סדרי מהרה

קפג (א) ס"ט ס"ט קצ ס"ק צה ד"ה ובשרית עה"ג:

הו יכלי לאפרושי בין דם טמא לדם טהור כדאמר רבי יוחנן חוכמתיה דרבי חיינא גרמא לי ללא אחזי דמא ואמר רבי זירא טיבעא דצבל גרמא לי ללא אחזי דמא וחזו נמי דנשי לא ידעי תיקון וסמות חשו רבנן דילמא משלמי דם טמא לדם טהור וטבולן ואחו לידי איסורא דכרת דהא אפשר למיהוי כל דם דחויא בשימא יומי טהור וליכא טמא אלא הך דחויא בשביעי בלחוד דצריכה למישלם עלה שצעה יומי וקיון דקפירא לה דדם דכולהו שצעה טמא הוא אמרי שלימו לן שצעה יומי וטבולן לאורחא ואחו לידי איסורא הילכך חשו רבנן למילתא ועבדו הרחקה ימירא לסלוקי כל ספיקי ואצריכו למיחב ו' נקיים על כל דם

ותקפו הצרות ונתמעטו הלבבות חשו שמא יבואו לטעות באיסור כרת שמא תראה אשה (טו) בימי נדתה ששה ימים ויהיה הכל דם טהור ובשביעי תראה דם טמא וסבורה לטבול בליל שמיני (יז) וצריכה [ה] עוד שבעה ימים (יח) החמירו

ללא ליגע לאיסורא דאורייתא והיינו דלמרינן התקין רבי בשדות ראתה יום אחד תש' ששה והוא וכו' וכ"כ הרא"ש בסוף נדה (פ"י סי' ו) וכתב עוד וי"ל ועוד דכיון דלא נקייא בחיקון וסמות זימנין דחויא דם וזוים (השמיני) [השביעי] ט"ז לראייתה חויא דם וטבילה לערב ומשמשת עם בעלה וזימנין דראייה קמייתא הויא בחוץ י"א יום וצריכה למיחב שצעה על ראייה בתרייתא הילכך חשו רבנן למילתא ועבדו הרחקה ללקח כל ספיקי וכו' ודברים אלו כהרי"ף והרא"ש נחמין רבינו לומר אלא שלא ציר דבריו כדלוי:

כאן אלא ראייה אחת, אפילו הכי צריכה ו' נקיים מחששא דטועה היא כדפרישית, וכיוצא בזה כתב הר"ר יונה צפרק אין עומדין והמרדכי והר"ן בהלכות נדה ומבואר ב"י, אבל לפענ"ד נראה נכון והוא דצפרק יולא דופן (דף מ"א): אמר רבי יוחנן מקור שהיזע כשמי טיפות מרגליות טמאה ודוקא תרמי אצל מדא אימר מעלמא אחי (פירוש מן הגדדין) וזה יאמר כאן דהחמירו נטות ישראל אפילו טיפת דם אחת כחרדל דאף על פי שאינה כי אם טיפה אחת לא תלין דמגדדין אחיא א: **בתב הרמב"ם** צפרק י"א זה שמתלל במקנת מקומות שהגדה יושבת ו' ימים בנדמה ואע"פ שלא ראתה דם אלא יום אחד ואחר השצעה תש' ו' נקיים אין זה מנהג אלא טעות וכו' עכ"ל והאחרונים כתבו מנהג זה על שם האור זרוע י"ן וכתב בתרומת הדשן סימן רמ"ה שלא שמע שום טעם לדבר עכ"ל: **והאנכי** מלאחי כתוב בדרשות הר"ם מאוסטרייך (הלכות ומנהגי מהר"ם סי' מטע) על מה שכתב האור זרוע שסופרת י"ד יום אחר ראייתה קודם שטובלת דמהר"ם קלויזנר והוא דקדקו בדבר למצוא טעם למה שכתב האור זרוע בזה והיה נראה להם הטעם כיון שגדה דאורייתא סופרת שצעה וטובלת אע"פ שרואה בשביעי שלה משום טבילה בזמנה מצוה וצריכה עוד לספור ו' נקיים שמא הראייה האחרונה הימה בימי זיבה לכן יש להן להמתין שצעה ולספור נקיים דשמא תחזור לדאורייתא ואז צריכה שצעה לנדום עכ"ל ומה שכתב לכן יש להן להמתין שצעה וכו' כלומר מקודם שמתחיל לספור ו' נקיים יש לה להמתין שצעה ואחר כך לספור ו' נקיים ואע"פ שאינה טובלת לאחר שצעה הראשונים מ"מ כדי שלא תשתכח ממנה דינא דאורייתא כי שמא תחזור לדאורייתא דבמהרה יבנה המקדש ואז צריכה שצעה לנדום ולטבול בסוף שצעה לנדום אע"פ שרואה בשביעי שלה משום דטבילה בזמנה מצוה דכלאו האי טעמא הוה קשה מה בכך דתשתכח ממנה דינא דאורייתא טבול אחר שצעה נקיים גם כשיבנה המקדש וכמו שהיה נוהגם עכשיו לכן אמר דאם כן תהיה עוברת על טבילה בזמנה מצוה ויש לטעם הזה פנים מספרות:

באר הגולה
עם ציונים מהש"ך

קעב שפתי כהן

יורה דעה קצו הלכות נדה

טורי זהב

כה. כן נהנו המוספות
אהל דבעי רמי דר חמא
וכו' שם [גמ' דף ל"ג
ע"א ד"ה רואה] ושכן
פסק רבינו מנחם וכן
כתב הר"ש שם [פ"ד
סימן א] נשם ה"ר יונה
[גרסת כה. 6 ד"ה שפילן]
ושאר פוסקים [פמ"ג
לארין קול ל. ג; פמ"ק סימן
נ"ג; פסקי המורה סימן
נ"ה; הגהות מיימוניות אסורי
ניאה ו אוח כ; נ"י עמוד
קפט ד"ה ומתמה, נשם
מהר"י יו"ד]:

יד שש עונות. ועונה היא י"ב שעות: זו שמה תפלוט. ולא
תרגיש: זו עד יום חמישי. עד אז היום חיישין לכל יום
ויום שמה תפלוט, או שמה תפלוט כל השלשה ימים: יז מעת
דעת. כלומר ע"כ שעות: יח ופותרת. כלומר, אף על פי
שאלמו השש עונות נחמלת ליל
רביעי אחר שמושה במוצאי שבת,
מכל מקום כיון שפלוט נחמלת
ליל רביעי קודם שמושה במוצאי
שבת, אם כן סותרת אותו יום
והיינו כל יום רביעי, ומחמלת
לספור מיום חמישי: יט עד
יום הששי כו'. וכתיב מהרש"ל
במשנה סימן פ"ב, דלפי מנהג
זה אם ראתה אחר ערבית ציוס
ראשון ועדיין הוא יום, יכולה
ללבוש בגדים נקיים בסוף יום
חמישי ומונה מיום ששי, ואין
ספיקא בדבר (ומשמע מדבריו
דאף על פי שהפללה היא גם כן
ערבית). אבל לפי מנהג המקומות
אל העור והמחבר שלובשים לנשים
ציוס רביעי לראיתם ומחמלין
למנות מיום חמישי, ז"ע בדבר
כו'. ואינו דומה למה שכתב
מהר"א במשנה [מחומת הדשן סימן
רמח] שאין אשה יכולה להפסיק
בטורה אחר שהתפללו הקהל
ערבית, דשאני הכא שגא לה
הקנה מן השמים ואין שייך לומר
שהיה לה להקדים או לאחר, מה
שאין כן בהפסקת טורה כו'.
ומכל מקום נראה די לנו בזה
שנחמיר היכא שהתפללה כבר
ערבית ועשה אותו כבר לילה,
אבל היכא שלא התפללה אפילו
התפללו כבר הקהל לא נחמיר
כהאי גוונא לחושבו לילה, מאחר
שגא לה הסנה מן השמים כו',
מהר"א דלעיל סעיף א', אבל לפי מה
שכתבתי לעיל ס"ק ד'
דדעת מהר"ל והרד"ה הפסקת טורה להקל אפילו התפללה היא,
וכל שכן הכא, וק"ל:

ה) אין שכבת זרע מסריח כו'. פירוש, ואחר שהוא מסריח
אף על פי שפולטת אותו הרי היא כפולטת מיא בעלמא, ועל כן
הזריכו שמחמין שש עונות שלמות, היינו כל עונה היא כשיעור
יום או לילה דהיינו י"ב שעות, ועל כן אם שמה במוצאי שבת
דרך משל שמי שעות בלילה
ומחמיל למנות שבעה נקיים מן
יום רביעי הרי לא כלו השש עונות
עד ליל רביעי שמי שעות כה, ואם
כן אף תמנה היום הרביעי ליום
נקי, דהא אפשר שחפלוט באותן
שמי שעות של מחלת הלילה ועדיין
השכבת זרע אינו מסריח, וכל יום
נקי זריק שיהיה כולו נקי הן
בלילה הן ציוס שבו, על כן לא
מחמיל למנות אלא מיום חמישי כל
ששמה בליל מוצאי שבת. אלא
שיש עוד חומרא אחת, דהיינו אם
נבעלה במוצאי שבת בלילה, אם
נחיר לה למנות מיום חמישי אחי
למעט, נשם שמש ציוס הראשון
בצין השמשות שלו והיא מסבור
שעדיין יום הוא נמצא שלפי זה
יהיו כלים שש עונות שלה בסוף
יום רביעי, ולילה שלאחריו יהיה
להחמיל נקיים כיון שעדיין יום
הוא, ואין מושבין מעת לעת
ומחמיל למנות מיום החמישי,
ובאמת היה אז לילה ולא כלו שש
עונות שלה עד מחלת הלילה של
יום חמישי, ושמה תפלוט שכבת
זרע באותה מחלת הלילה, נמצא
שזריכה למנות מיום הששי כי יום
החמישי אינו נקי בדבר מהפלטת
שכבת זרע נחמלתו. על כן
החמירו האחרונים בכל אשה
המשמשת באיזה יום שיהיה
משבין לה כאילו שמה ציוס
שלאחריו, משום הכי אם שמה במוצאי שבת תמנה מיום הששי,
כאילו שמה בסוף יום ראשון בין השמשות שזו היא מוכרחת
למנות מיום הששי מכת ספק, ונחנו עליה חומרא זו בשמה כל
אחרי יום הראשון אפילו מחלת הלילה שלו. וכבר כתבתי בסיומן
ק"ג [פ"ק ד] נשם מהר"ל מפראג [בהגהות הטור כאן שכתב אחר
בעילת מצוה תוכל למנות מיום חמישי לשמושה. ורואנו לומר, דלא גורין בה שמה משמש באותו יום בסופו, דהיינו בין השמשות.
ונראה טעמו, כיון דאין כאן דם נדה רק דם בתולים, לא החמירו בו משום חמישי בין השמשות, אבל אם באמת נבעלה בעילת מצוה
בין השמשות נראה ודאי דחשבין לה כאילו נבעלה בלילה שאחר אותו בין השמשות אפילו גבי כלה, נמצא שאם נבעלה הכלה ליל מוצאי
שבת תמנה מיום חמישי, ואם נבעלה בצין השמשות של סוף יום ראשון תמנה מיום ששי, כן נראה לענ"ד: (ו) ואין טעם בדבר.
מו"ח ז"ל [נ"ח סימן קפט עמוד ו ד"ה ואיך] הביא טעם לדבר נשם הר"ש מאוסטרין [הלכות ומנהגי מהר"ש סימן העט] דכיון דנדה דלורייחא
טובלת אחר שבעה ימי נדה אף שלא היו נקיים, אלא שזריכה שבעה נקיים שמה היא בימי זיבה, והיו נוהגים בימים קדמונים לטבול
שמי פעמים, אפ"ה אחר שבעה דלורייחא, והשניה אחר שבעה הנקיים, וזכר לאותו דבר נהגו גם כן להמחין י"ד יום, ע"כ. ויפה כתב
רמ"א שהמקדים עלמו מקדים למצוה, ואין צעמים כאלה כדי להרחיק טבילת מצוה:

אפילו ביתר מקריס ועוד אלא שאין מקילין בשלשה ימים
הראשונים לתלות כו' במכה שאין ידוע שמוציאה דם או
בשאר דברים שחלין בהם כחם כמנואר לעיל סימן ק"ז:
דיא [ל"א] הפולטת שכבת זרע בימי ספירתה אם
הוא תוך יד שש (י) עונות לשמושה סותרת
אותו יום לפיכך המשמשת ממחה וראתה אחר כך
ופסקה (י"ג) הגה (י"ד) ואפילו לא ראתה רק מלאה כחם:
אינה מתחלת למנות שבעה נקיים עד שיעברו
עליה [ט"ו] (י"ז) שש עונות שלימות זו שמה תפלוט
לפיכך אינה מתחלת לספור זו עד יום חמישי
(י"א) לשמושה כגון אם שמה במוצאי שבת אינה
מתחלת לספור עד יום חמישי דקיימא לן (ה) אין
שכבת זרע מסריח עד שיעברו עליו שש עונות
שלימות יז מעת לעת ואם שמה במוצאי שבת
ופלטה ליל רביעי קודם עת שמושה במוצאי שבת
עדיין היא עומדת (י"ב) בתוך עונה ששית לשמושה
יח ופותרת, הילכך יום חמישי יהיה ראשון
לספירתה: הגה ותפסקו יום רביעי לעת ערב ויום חמישי
עולה לה למנין שבעה (י"ג) ויש שכתבו שיש להמחין עוד יום
אחד דהיינו שלא מחמיל למנות י"ב [ט"ז] עד יום הששי והוא
יהיה יום ראשון לספירתה דחיישין שמה שמש ציוס ראשון
בין השמשות ומסבור שהוא יום ואפשר שהוא לילה ואם
מחמיל למנות מיום חמישי יהיה חוץ שש עונות לשמושה
על כן יש (י"ד) להוסיף עוד יום אחד דמעשה אי אפשר לבא
לידי טעות וכן נוהגין בכל מדינות אלו ואין לשנות
[י"ג] ויש נשים שנהגו להחמיר עוד להמחין עד שבעה
ימים (י"ו) [י"ח] ואין טעם בדבר (י"ז) והמחמיר יחמיר והמיקל
נשכר להקדים עלמו למצוה. (י"ח) ויש שכתבו (י"ט) שעכשיו

ה) אין שכבת זרע מסריח כו'. פירוש, ואחר שהוא מסריח
אף על פי שפולטת אותו הרי היא כפולטת מיא בעלמא, ועל כן
הזריכו שמחמין שש עונות שלמות, היינו כל עונה היא כשיעור
יום או לילה דהיינו י"ב שעות, ועל כן אם שמה במוצאי שבת
דרך משל שמי שעות בלילה
ומחמיל למנות שבעה נקיים מן
יום רביעי הרי לא כלו השש עונות
עד ליל רביעי שמי שעות כה, ואם
כן אף תמנה היום הרביעי ליום
נקי, דהא אפשר שחפלוט באותן
שמי שעות של מחלת הלילה ועדיין
השכבת זרע אינו מסריח, וכל יום
נקי זריק שיהיה כולו נקי הן
בלילה הן ציוס שבו, על כן לא
מחמיל למנות אלא מיום חמישי כל
ששמה בליל מוצאי שבת. אלא
שיש עוד חומרא אחת, דהיינו אם
נבעלה במוצאי שבת בלילה, אם
נחיר לה למנות מיום חמישי אחי
למעט, נשם שמש ציוס הראשון
בצין השמשות שלו והיא מסבור
שעדיין יום הוא נמצא שלפי זה
יהיו כלים שש עונות שלה בסוף
יום רביעי, ולילה שלאחריו יהיה
להחמיל נקיים כיון שעדיין יום
הוא, ואין מושבין מעת לעת
ומחמיל למנות מיום החמישי,
ובאמת היה אז לילה ולא כלו שש
עונות שלה עד מחלת הלילה של
יום חמישי, ושמה תפלוט שכבת
זרע באותה מחלת הלילה, נמצא
שזריכה למנות מיום הששי כי יום
החמישי אינו נקי בדבר מהפלטת
שכבת זרע נחמלתו. על כן
החמירו האחרונים בכל אשה
המשמשת באיזה יום שיהיה
משבין לה כאילו שמה ציוס
שלאחריו, משום הכי אם שמה במוצאי שבת תמנה מיום הששי,
כאילו שמה בסוף יום ראשון בין השמשות שזו היא מוכרחת
למנות מיום הששי מכת ספק, ונחנו עליה חומרא זו בשמה כל
אחרי יום הראשון אפילו מחלת הלילה שלו. וכבר כתבתי בסיומן
ק"ג [פ"ק ד] נשם מהר"ל מפראג [בהגהות הטור כאן שכתב אחר
בעילת מצוה תוכל למנות מיום חמישי לשמושה. ורואנו לומר, דלא גורין בה שמה משמש באותו יום בסופו, דהיינו בין השמשות.
ונראה טעמו, כיון דאין כאן דם נדה רק דם בתולים, לא החמירו בו משום חמישי בין השמשות, אבל אם באמת נבעלה בעילת מצוה
בין השמשות נראה ודאי דחשבין לה כאילו נבעלה בלילה שאחר אותו בין השמשות אפילו גבי כלה, נמצא שאם נבעלה הכלה ליל מוצאי
שבת תמנה מיום חמישי, ואם נבעלה בצין השמשות של סוף יום ראשון תמנה מיום ששי, כן נראה לענ"ד: (ו) ואין טעם בדבר.
מו"ח ז"ל [נ"ח סימן קפט עמוד ו ד"ה ואיך] הביא טעם לדבר נשם הר"ש מאוסטרין [הלכות ומנהגי מהר"ש סימן העט] דכיון דנדה דלורייחא
טובלת אחר שבעה ימי נדה אף שלא היו נקיים, אלא שזריכה שבעה נקיים שמה היא בימי זיבה, והיו נוהגים בימים קדמונים לטבול
שמי פעמים, אפ"ה אחר שבעה דלורייחא, והשניה אחר שבעה הנקיים, וזכר לאותו דבר נהגו גם כן להמחין י"ד יום, ע"כ. ויפה כתב
רמ"א שהמקדים עלמו מקדים למצוה, ואין צעמים כאלה כדי להרחיק טבילת מצוה:

ציונים לרמ"א
עם ציונים מהש"ך

(י"ח) כ"י עמוד סג ד"ה
והאידידא בשם סמ"ג
לארין קול לו, ג; ספר
החורמה סימן צ"ח:
(י"ו) חורמת הדשן סימן
רמ"ה והאגור [סימן אף]
שפ"ג בשם מהר"ל [ש"ח]
המשנה סימן ג' ושערי
דורא [ולפת מה סימן ב]
ומהרי"ק שו"ת ד"ה:
(י"ט) עד כאן [ס"ו].
(י"ז) שם בחורמת הדשן
[סימן רמח] בשם אור ורוע
[מנח"י, הלכות דם סימן ז]
והר"ש [ס"ז]:

הגהות והערות

(י"ח) הגה זו נדפסה רק
בדפוס קהלא ש"ל
ועלתה מעי המדפיס
האחרים והמדפיס מוקן
דבר:
(י"א) עד כאן הכל מדברי
הפוסקים ה"ל [מחומת
הדשן, אגור נשם מהר"ל,
ומהרי"ק] ומינות והמחמיר
יחמיר כו' הם מדברי
הרמ"א:
(י"ב) ובקרבן נמנאל שם אוח
א הגיה "עמאה":
(י"ג) וכ"כ במדעי נדה ל'
סוף ע"א נשם המוספות.
ועיין גרמי יוסף ד"ל
הר"ה, במקום הרש"א,
והוא נבעל המלצר שבה שם
נשם הירושלמי:
(י"ד) ז"ע, דהרי נתיב יוסף
עמוד קפט ד"ה והרמב"ם
הכא להדיא את שיטת
הרמב"ם, ואף כי יאר הטעם
דלא נקטינן כוהיה:

ערך לחם למהרי"ק"ש

סוף יא מעת דעת כו'. וכמה היא העונה או יום או לילה:

ביאור הגר"א

[לא] [נשם יא] הפולטת כו'. עיין חוספות [נדה] ל"ג א' ד"ה רואה כו'.
והראב"ד [הובא ברא"ש שם פרק ד סימן א] חולק עליהם, ואמר רוח דוקא לענין
טוהרות, וכמו שכתוב שם ל"ו א' דבר הגורם סותר ולבעלה פולטת מותרת,
וראיה ממה שכתוב [שם] ס"ו ב' אחר המעשה כו' אבל אמרו כו', הא לאו
הכי אף על גב שפולטת מותרת, ובפרק ג' כ"ט ב' בעשרים וחד חשמש. וה"ר
יונה [הובא בחוות הבה שם כו', א] תירץ דביום ד' לא סחר פולטת, אבל בחוררת
הכית [שם] סתרו. ועיין ברא"ש שם [פ"ד סימן א] ובחוררת הבה, וכתיב בחוררת

הביח דלכן לא הזכירו הגאונים כלל מזה, ומכל מקום כתב שיש להחמיר:
[לב] שש עונות. פרק ט' דשבת (פ"ז ב') אבל החכמים אומרים כו'. אבל גירסת
הרמב"ם [שאר אבות הטומאות ה, יא; פירוש המשניות מקאוות פ"ה משנה ג] ג' עונות,
וכן כתב הר"ה שם [המאור שבה לה, א ד"ה יאמר] שכן הגירסא בספרים
המדויקים, וכן הוא בירושלמי שם [שבת פ"ט הלכה ג: ג] [לג] [נדה] ויש נשים
שנהגו כו'. כבר הרחיק הרמב"ם [איסורי ביאה יא, יד] זה, ונראה שיצא להם
הטעות מהוספות דשבת י"ג ב' ד"ה בימי כו' ור"ח כו':

[טו] שש עונות שלימות. כן כמזו המוספות (נהג לג' 6 ד"ה וראה) והרא"ש [שם סימן טו] נפרק גנות כותים, משום דהלכתא כחכמים דפרק רבי עקיבא [שם סו, טו] דשש עונות שלימות בעינן. אבל ל"ע על הרא"ש, דנשנת פרק רבי עקיבא [שם סימן טו] מעמיק בפשיטות סתמא דמתניתין [שם טו] דפולטת שנתה זרע ביום השלישי טהורה ימי, ומה יפה עשה הר"ף [שם לג, טו] שהעמיק הגרסא שמה ששש"ס מנין לפולטת שנתה זרע שהיא עמאה. וכהאי גוונא קשה על האגודה, דנשנתה [שם קו] פסק להדיא דניס השלישי טהורה, ונפרק גנות כותים [שם טו] פסק מהמוספות והרא"ש. ועוד קשה ל', שהרמב"ם נפרק ה' מהלכות שאר גנות הטומאה [הלכה יג] פסק דלמחר שלש עונות טהורה, וכמזו [שם] הכסף משנה [הלכה יא] דפסק כרבי אלעזר [בן עזריה] דפולטת ביום השלישי טהורה, וגורם בש"ס דשנתה [שם, טו] אבל תכמים אומרים שלש עונות, והיא גרסת הרשב"א [ו"ע דהרשב"א בתורת הניס הארוך נ"מ ז שער ה' כה, טו] גורם להדיא שלש עונות שלמות, ופסק כן. ואי כוונת הכרז על רבינו שמשון בן אברהם דהוא הרא"ש משאלן, הוא גם כן גורם להיפק, כמו שכתב בפירוש המשניות פרק ח' דמקואות [משנה ג', ו"ע], והשטת יוחא שפסק כחכמים, עכ"ל הכסף משנה [שם]. ואם כן ל"ע על השמיט לגמרי דעמו דנ"י [ו"ע] וכן דנ"י, ו"ע: [טו] עד יום הששי. ואם ראה אחר ערביה ביום ראשון ועדין הוא יום, יכולה לנטות גנדים נקיים כמקוץ יום חמישי ומונה מיום ששי, כן כתב הר"ך [מ"ק טו]. ואפילו התפללה היא גם כן ערביה: [מ"ק] ואין טעם בדבר. הר"ם [שם קט עמוד ו' ד"ה ואין כתב טעם לדבר, ועיין בט"ו [מ"ק טו]. ועיין מה שכתבנו לעיל סימן קצ"ד [מ"ק טו]:

קמא דידי הוי קאתי האי עובדא לא הייתי מקיל, משום דהך בדיקה שברקה עצמה ביום ו' כיון שהיה עדיין תוך ה' לשמושה חיישין לדילמא ראתה ולא אדעתה, או לשמא לא בדיקה שפיר בחורין ובסדקין כדאורי לסיפדת שבעה נקיים, וכיון שאו לא היתה יכולה להתחיל לספור שבעה נקיים על ידי אותה בדיקה כיון דבתוך ה' לשמושה היה ולא בדיקה עצמה אלא לנקיות בעלמא לכבוד שבת, ולא רמא עליה לברוק בחורין ובסדקין אפילו אם אמרה השתא דהיתה בודקת בחורין ובסדקין לא מהני, דמלתא דלא רמא עליה דאינש אמר ולא אדעתיה [כבא כהרא לט, א], סבורה היתה שברקה בחורין ובסדקין ולא דקדקה בכך כיון דלא היתה צריכה, עכ"ל. ועל פי זה כתב במנחת יעקב [נתיבות השלמים סי' ק' ח"ל, אשה שמתעסקת ככתמים ומתיראה שלא תוכל לספור שבעה נקיים בנקיות בלא תם [דאף שהיא יכולה לחלות בעסק שנזעסקה, מכל מקום בשלשה ימים הראשונים אין תולין], לדידך שאין הנשים סורפין שבעה נקיים עד אחר יום ה' לשמושה כנזכר לעיל יש לומר דיש לה תקנה בדרך זה, והיינו מיר שפסק דמה ביום א' או ב' לראייתה כהדוק עצמה היטב [בחורין ובסדקין] כמו שצריך לברוק לסיפדת שבעה נקיים, ואחר יום ה' לשמושה שתתחיל לספור השבעה נקיים כבר עבר השלשה ימים שפסק דם נותה, ותולין בכתמה להקל [אף שהוא בתוך השלשה ימים הראשונים של שבעה נקיים], וכהאי גוונא פסק השואל בתשובת צמח צדק שם סימן ס"ה. ואף שבעל הצמח צדק [בנידון דשם] מפקפק להתמיר, היינו שברקה שלא במתכוון, רק לכבוד שבת, וחייש אולי לא בדיקה יפה, מה שאין כן אם בדיקה במתכוון [שעל ידי כן תוכל לחלות בשלשה ימים הראשונים של השבעה נקיים], ובדיקה היטב כדיוא ודאי מהני, ע"ש. עכ"ל. [אמר המגיה, כבר כתבתי לעיל בסימן ק"צ בהג"ה [שם סימן] דבכתמי בשר אפשר דאף כפחות מכגריס אינה תולה בתוך שלשה ימים, ע"ש. ועל דרך שכתבתי שם להסתפק בנזעסקה בשני גריסין בזה אחר זה ונמצא עליה כשני גריסין, כימים שתולין בעסק, אי תלינן דמתרמי זה בצד זה. הנה כעת ראיתי דבתיודשי הגאון רבי עקיבא איגר ו"ל [שם סי' יג] הביא דין זה בפשיטות דאין תולין, ודוקא במאכולת תולין וכו', ע"ש. ומה שכתב שם בתיודשי הגאון רבי עקיבא איגר [שם סי' ה] דאם עברה בשוק של טבחים גם בנמצא על ידיה לחדו תולין, ודלא כהט"ו שם בס"ק י"ד, והעיר שם דאם כן אפילו נמצא על גופה ועל ידיה למה לא נימא דמה שעל גופה הוא מהלכלך שלפנינו על הידים וכו', נראה לי דיש ליישב דאפשר דהא דקיימא לן בעברה בשוק של טבחים ונמצא דם על החלוק ועל הגוף שתולין היינו בעברה במקום דחוק באופן שאי אפשר שלא נתלכלך בגדיה בדם, ולכן תלינן הדם ששל הגוף שבה מדם שעל החלוק, משום דכיון דהחלוק רואי נתלכלך בדם, דבכתמים מחוייבין טהרה ממקום למקום, אבל הידים דאינו מוכרח דנגעו בדם וצריך לתלות תרי זמיני דאימור הדם שעל היד הוא מדם של טבחים ודם שעל הגוף נתלכלך מדם שעל הידים, וכולי האי לא תלינן, דהב"ד דלא לוסף עליה, ודו"ק. ומה שכתבתי בסיומן קצ"ב [נהג על סעיף א] על דברי הט"ו שם [סי' א] דהיכא דיש לו פת בסלו לא חיישין לחימוד, וכתבתי דנראה דהרשב"א והרא"ה ז"ל פליגי בזה, ע"ש. הנה מצאתי רקצא מזה העיר גם בסרי טהרה שם [סי' דף יב ד"ה מה שכתב], ע"ש. ע"כ הג"ה מורה הגדול מזה: [שם יא] הפולטת כו'. דאמרין בש"ס [נדה] דף ל"ג [ג"א] בעי רמי בר חמא הפולטת שכבת זרע [דקיימא לן שהיא טמאה] אי נימא דהוי לה כרואה דם וסותרת השבעה נקיים, אי משום דנוגעת בטומאת שכבת זרע ואינה סותרת כלל, וקיימא לן דהוי כרואה [דם וסותרת], אפילו הכי אינה סותרת כל השבעה נקיים להצריכה מחדש למות כמו ברואה דם, אלא אותו יום בלבד סותרת שאינו עולה לה למנין שבעה נקיים, והיינו דוקא אם פלטה קודם שהסריה, אבל אחר שסריה הוי ליה כמים בעלמא וטהורה. מיהו בזה פליגי רבי ישמעאל ורבי עקיבא ורבנן כשכתב דף פ"ו [ע"כ] איקת השכבת זרע מסריה לאחר שתמיש, וקיימא לן כרבנן דאין שכבת זרע מסריה עד שיעברו עליו ו' עונות שלימות, ועל פי זה הם דברי הש"ע: [מ"ק טו] שטא כו'. ו"א תרגיש כו'. ר"ל. נהי דלראות דם בלא הרגשה לא חיישין, מכל מקום חיישין שמה תפליט שכבת זרע דעל כרחק סותרת אותו יום, והיא לא תרגיש ולא אדעתה ותמנה גם אותו יום כמנין השבעה נקיים: [מ"ק יח] וסותרת כו'. אחר שמושה במוצאי שבת כו'. דרך משל, אם שמשו במוצאי שבת בתוך הלילה, נשלמו ה' עונות כליל ד' שעה תוך הלילה, והיא תפליט השכבת זרע בתחלת ליל ד' קודם עת שמושה במוצאי שבת, וסותרת כל יום ד', ואינה יכולה להתחיל לספור עד יום ה': [מ"ק יח] [ע"כ כו']. ואין ספקא בדבר כו'. והרא"ה ובלאו הכי חומרא הוא שלא להתחיל לספור עד יום ו' לראייתה: [צ"ע בדבר כו']. אם עדיין נחשב יום להיות לובשה לבנים ביום ד' ולהתחיל למנות מיום ה': בהפסקת פהרה כו'. ר"ל, שהיה לה להקדים להפסיק בטהרה קודם ערביה: [מ"ק טו] ופסק מקום נראה כו'. אפילו אם נמצא לומר דלפי המנהג היש אומרים מתמירין לחשבו לילה, די לנו בזה כו': מאחר שבת א"ה, כצ"ל: [דברי סדראי ד"ע] כו'. שאינה יכולה להפסיק בטהרה אחר שהתפלל הקהל ערביה, ונסתפק בכהאי גוונא שבה לה הסבה מן השמים ולמנוגה היש אומרים, אבל לפי מה שכתבתי לעיל סי' ק' כו':

באר היטב

(י) עונות. וכל עונה היא י"ב שעות, [ש"ך סי' ק"ז]: (יא) לשמושה. דעד אותו היום חיישין לכל יום ויום שמה תפלוט, או שמה תפלוט כל השלשה ימים, [ש"ך סי' ק"ז]. ומעת לעת של שש עונות היא ע"כ שעות, [שם סי' ק"ז]: (יב) בתוך. כלומר, אף על פי ששלמו השש עונות נתיחלת ליל רביעי אחר שמושה, מכל מקום כיון שפלטתה נתיחלת ליל רביעי קודם ומן שמושה נמוצאי שבת, אם כן סותרת אותו יום והיינו כל יום רביעי, ומתחלת לספור מיום חמישי, עד כלן לשון הש"ך [מ"ק יח]: (יג) דהויסיף. כתב הט"ו [מ"ק יח] וכבר כתבתי בסימן קצ"ה [קל"ג] בשם מהר"ל מפראג שכתבתי אחר בעילת מזה מוכל למנות מיום חמישי לשמושה, וגראה טעמו כיון דאין כאלו דם נחוליס, לא התמירו צו משום חמישי בין השמשות. אבל אם נאמת ונעלה בין השמשות בעילת מזה, נראה ודאי דחשבינן לה כאלו נעלה נעלה שאחר אותו בין השמשות אפילו גבי כלה, נמצא שאם נעלה הכלה ליל מוצאי שבת תמנה מיום חמישי, ואם נעלה בין השמשות של סוף יום ראשון תמנה מיום ששי, כן נראה לי, עכ"ל. וכתב מהר"ל, אם ראה אחר ערביה ביום ראשון ועדין הוא יום, יכולה לנטות גנדים נקיים כמקוץ יום חמישי ומונה מיום ששי, ואין ספקא בדבר, עכ"ל. ומשמע מדבריו דאף על פי שהתפללה היא גם כן ערביה, ש"ך [מ"ק יח]:

פתחי תשובה

(טו) שעכשיו. עיין בשלי"ה דף ק"א [שם] האותיות אות ק. הלכות כיוא, סור מרע ר"ה משה] שכתב ד"ל, מעשה בא לידי באשה אחת שהיה יום ד' לנתיחה, ולא שמשו עם בעלה כלילה שקודם ראייתה, והחתי לה ללבוש לבנים ביום ד' ולהתחיל לספור ביום ה', כי אם היתה מתחלת לספור ביום ו' אז היה בא ליל טבילה כליל שבת שאחר יום טוב, ומוטב שניח חומרא זו כדי לקרב הטבילה לחפיפה, עכ"ל. ועיין בסדרי טהרה [סי' מב ר"ה ולע"ה] שכתב דנראה לו דבנין כזה אף בשמשה יש להחיר שתפסוק ביום ד' לראייתה, ותמנה שבעה נקיים מיום ה', ע"ש ע"ד:

אוצר מפרשים

כא נהגה סוף ה' בפכה. ועיין בשו"ת מעיל צדקה שצידד להקל באשה אחת שברקה עצמה תוך ג' ימים של נקייתה בער שאינו ברוק ומצאה כתם פחות מכגריס, דיש לחלות במאכולת, ע"ש שאלה נ"ט: (נהגות אשכנזי אברהם)

כו. סמ"ק [סימן נגז]:

ציונים דרמ"א עם ציונים מהש"ך

ספר התורה [סימן נה] וסמ"ג [לחין קול ל. ג.]:

הגהות והערות

החן נדפ"ר הנוסח "באלמנה" ונמנהרות ויולגא חיקו "כלה" דמאי שנה אלמנה משאר כלה. ועיין בספר מלבושי טהרה ס"ק כח. ועיין מורם השלמים סוף פ"ק יח:

החן מה שמסיים הש"ך יזון טהנין, הוא סיוס לזון הלגוס (סדרי טהרה ס"ק מ), וכ"כ האמרי נדון. ומדברי מורם השלמים סוף פ"ק יט נראה דטוונת הש"ך להכריע ליהא דעת הלגוס, וכן משמע בסדרי טהרה ס"ק י"ד ד"ה עה. אך מדברי נאר היטב סוף פ"ק י"ד והפסחי תשובה ס"ק עז ד"ה ומה משמע דטוונת הש"ך להכריע להקל, כמו שכתב בתחילת דבריו:

החן כ"ה נדפ"ר ופ"ק ס"ג: החן ראה הערה מו:

החן ראה הערה מה:

ו ראה הערה מו:

וא עיין לחם ושמלה [שמלה "ס"ק כד] שמוסק נאן מיכא "רלוסיס", ועיין סדרי טהרה סוף פ"ק מג בניאר דברי הש"ך, דמישיין בכל יום חוס שמה הפלוט. וא"כ אין חוס כלל שבעה נקיים:

כ"ה ש"ך שמשנה. ללא פלוג רבנן, וגורמין לא שמשנה אטו שמשנה. ואף על גב דשמשנה גופה גזירה היא אטו זין השמשות, חששא דבזין השמשות פשוטה היא, וחששו זה רבנן טונא בכמה דוכתי, מרומת הדשן [סימן רמה]. וכתב הנ"ח [עמוד קס"ד עה] מיהו היינו דוקא כשצעלה צעיר, אבל כשאין צעלה צעיר יש להקל דמיד שחפסוק בטערה סמוך לבזין השמשות חמנה למחרתו. ואף על גב דבחרומת הדשן משמע מלשון השאלה שהיה שאל להחמיר אף כשאין צעלה צעיר, מכל מקום מלשון התשובה שלא הוכיר שם להחמיר בזה משמע קצת דכהכי יש להקל, עכ"ל. ואין דבריו נראין, והלא נודע שהשאלות שבתרומת הדשן עשה מהרא"י צעל התשובות עלתו, ולא ששאלוהו אחרים כמו בפסקיו וכתביו [מרומת הדשן ח"ג]. ועוד, דאם כן אמאי לא פשיט מידי אשאלה זו. אלא הדבר פשוט כיון דשאלה משהו להדיא אין צעלה צעיר ללא שמשנה, אם כן גם בתשובה הוא כן. גם בתשובה מהר"ק סימן ל"ה כתב שהנשים מתחמירין אפילו אין צעליהן צעיר, וכן המנהג פשוט במדינות אלו. וגדולה מזו נוהגים כ"כ שאפילו כלה אינה סופרת שבעה נקיים עד יום חמשי לראייתה, אף על פי שעדיין לא בא החמין לעיר, אף על פי שלפי דעתי אין להחמיר בזה כלל ולא נזכר בשום פוסק קדמון או אחרון, מכל מקום לא יחא אלא כדברים המותרים ואחרים נהגו זו איקור טו [פסקים ג. ג]. ומכל מקום בשעת הדחק יש להמיר להכלה שמד שחפסוק בטערה חספור שבעה נקיים, דכתיב עדיף טפי ממה שנוהגין שנשאל כשהיא נדה, שהרמב"ם [א"טו ח. ו] פסק שלא תנשא כלל עד שחטהר. ואף על גב דלזן לא מדקדקים בזה, וכמו שכתב הרב באבן העזר סוף סימן ס"א [פסקי ג. ג], מכל מקום ודאי

למגור לא שמשנה אטו שמשנה, ללא צאה עדיין לכלל תשמיש כלל עמו ולמה נגזור כזה, כן נראה לי: [ח] אפילו בתם. פירוש, אשה טהורה שמואלה כחם דינה כרואה ממש גם לזה. אבל אשה שלבשה לבנים ומאלה כחם, ואפילו רואה ממש בחוץ ימים הנקיים, אינה צריכה להמתין שש עונות, אלא מונה מחדש שבעה נקיים מיום שחולל: [ט] אם שעתה במנין יום אחד. פשוט דהוא הדין נמי שני ימים, שחמנה אחר השש עונות עוד שני ימים, אלא דכולי האי לאו אורחה למטעי על כן נקט יום אחד: (י) צריכה להמתין שש עונות. כי אותן הימים שחפסוק זרע אינן עולין לה לנקיות. מכל מקום אין להקשות הא אימא כשעף י' דבעינן שבעה רלופין וכאן מפסקה בימי פליטת זרע, דפליטת שכבת זרע אין סומר למפרע כדס, אלא דאותן ימים עזמן אינן נחשבים לנקיים, הכי אימא בגמרא [נדה כג. א]. ואין להקשות שמה ראתה בצאתן השש עונות דס אלא שחפסוהו שכבת זרע כדאימא סימן קצ"ג דבעילת מלוה, דהתם שאני שדמים מלווין זה מחמת הבעילה:

היכא לאפשר צטורה טפי עדיף, כן נראה לי: [בא וכו' אשה שרואה אפילו בתם כו]. נראה דנכתם יש להקל היכא ללא שמשנה למנות מיום המתרת של מליאת הכתם, דהא הך ללא שמשנה גופה גזירה רחוקה היא, וגם הנ"ח [עמוד ק"ד עה] וכלל כתב דבמקומו לא נהגו בגזירה זו, הלכך יש לומר דגם התרומת הדשן [סימן רמה] גופיה שכתב להחמיר היינו ברואה, אבל לא בכתמים דרבנן דלולין כזה בכמה דוכתי לקולא, שהרי לא הוכיר שם כחם כלל. ואפשר לזה לא כתב הרב האי יש שכתבו שעכשו כו' אחר דין הכתם, אלא אחר דין רואה. אבל עטרת זהב [לגוס סוף פ"ק יח] כתב יש שכתבו שכל אשה אפילו רואה כחם כחדל (נראה לי להגיה או טפס דס כחדל), אבל כחם לבד כגריס ועוד, כדלעיל סימן קצ"ג [פסקי ה. ה] זין שמשנה זין לא שמשנה צריכה להמתין כו', וכן נוהגין חו"ל: [כב צריכה להמתין חמשה ימים כו]. היינו מתחלתה, ומשום טעמא דשכבת זרע, אבל אם תוך ימי ספירתה או אחר חמשה ימים נחלקלה וזרחה ורואה דס או כחם, פוסקת בצאתו יום צטורה ומונה למחרת. וזה פשוט: [ג] צריכה להמתין כו'. דשמה מפלוט בשלשה ימים שאחר התשמיש. ואין להקשות דאף על גב שחפסוק ניוס השני מכל מקום סמירה דלחחר שבעה לאו סמירה היא, יש לומר ומשמע דהכא לא נהגינן להחמיר משום גזירה דבזין השמשות, וטובלת מיד אחר ארבעה ימים ויום אחד נקי דהיינו אחר חמשה ימים, ללא שכיח שחטעה במנין, ובמלמא ללא שכיחא לא גזרו רבנן [עיונין סג. ג.]:

פתחי תשובה

השניים האלו אחר ד' לשמושה, ולא גרע מכלה הטובלת לדם בתולים (בבאר היטב לעיל סוף פ"ק י"ג). והשיב להחמיר, אחרי שכתב הרמ"א בסימן קצ"ד [פסקי חזונותיא, ע"ש]. ועיין מה שכתבתי לקמן סימן קצ"ד סוף פ"ק י"ד לענין אם החמירה על עצמה ועל ידי זה היא חומרא בלא טעם. ואחר כך כתב בשם תשובת נודע ביהודה תגינא חלק יורה דעה סימן קכ"ה שמורה אחד הורה באשה שטבלה ואחר טבילה קודם שמשנה ראתה דס, ובעלה היה בעיר, שחמנה שבעה נקיים חיכך. וכתב שראוי המורה הזה לגעור בו בניפיה, אבל לא לנשוט באיזה עונש, כי גוף רין זה הוא חומרא בלא טעם. ואחר כך כתב בשם תשובת פני יהושע [ח"א י"ד] סימן י"ב שמקיל בזה בראתה חיכך אחר הטבילה קודם שמשנה, והוא ז"ל חולק עליו, וכתב דהט"ס סוף פ"ק י"ד הביאו הבאר היטב [שם] מחמיר גם כן בזה, שהרי לא הקויל רק בראתה חיכך אחר חופתה שלא באה עדיין לכלל תשמיש, ע"ש. ועיין מה שכתבתי לעיל סימן קכ"ה שגם הוא ז"ל מקיל בראתה חיכך אחר הטבילה קודם שמשנה, וכתב וטעם, וכתב וטעם, ומכל שכן בגזירה זו, ע"ש עור. וכתב שהטכיו עמו החברים ונעשה מעשה. וכן דעת הסדרי טהרה [סימן לט ד"ה כתב הרב], ע"ש: [יז] אם שעתה במנין. עיין בשו"ת תשובה מאהבה תלק א' סימן ע"ט באשה אחת נדה שהחזילה לספור שבעה נקיים ותיכף ביום א' מצאה כחם יותר מכגריס והחזילה לספור שבעה המתרת כדן, וספרה יום יום ובדקה בכל יום ומצאה טהורה וטבלה ושמשנה, ויהי בוקר והנה האשה השכנה גמרת ביחה אמרה לה מה זאת עשית כי טעית בחשבונך יום אחד ולא ספרת ק ששה נקיים, והאשה היא אומרת דקדקתי

(טו) אפילו בתם. עיין באר היטב [סימן יח]. ומה שכתב בשם ש"ך נראה רבכתם יש להקל היכא דלא שמשנה כו', עיין בתשובת חתם סופר [וי"ד] סימן קפ"ח מבואר שדעתו דבריעבד שכבר ספרה שבעה נקיים מיד אחר מציאת הכתם מבלי המתנות הימים, אפשר להקל גם בשמשנה שיעלו לה הנקיים, אך אם היה זה הכתם כבדיקת העד אין להקל אפילו בדיעבד, ע"ש. ומה שכתב הבאר היטב וגדולה מזו נוהגין שאפילו כלה כו', עיין בדגול מרכבה [אחר מפרשים סוף כב] שכתב דאף הש"ך שכתב דשלא בשעת הדחק אפילו כלה אינה סופרת שבעה נקיים עד יום ה' לראייתה, לא אמר אלא כשלא היתה נדה קודם לראיה זו, כגון בתולה שראתה פעם ראשונה, או מניקה שהיתה טהורה בעת מיתח כעלה וראתה עתה פעם ראשון אחר כ"ד חודש, אבל אם היתה כבר נדה לא שייך חומרא זו כלל, ע"ש. ועל פי זה הוריתי ביולדת שלא טבלה תוך מי לזכר ופי' לנקהה וכללוה הימי טהור ראתה, דאין צריכה להמתין למנות ד נקיים עד אחר הימים, אלא מיד שחפסוק בטערה תוכל להתחיל למנות שבעה נקיים, דהא עד ראייה זו היתה גם כן טמאה מלידה, ולא שייך חומרא זו כלל. ומכל שכן אם ראייה זו היא בתוך ימי טהור והיא רוצה למנות שבעה נקיים ולטבול, דכזה אפשר לומר שגם אם לא היתה טמאה מכבר מחמת לידה, שטבלה כבר, גם כן תוכל למנות שבעה נקיים מיד אם לא שמשנה, דהא אפילו ככתב כתב הש"ך הביאו הבאר היטב דיש להקל: היכא רלא שמשנה למנות מיום המתרת, ומכל שכן בדם טהור דקיל יותר דאינו אלא חומרת הגאונים, עיין מה שכתבתי לעיל סימן קצ"ד סוף פ"ק י"ג בשם נודע ביהודה. וכל זה פשוט [ועיין בתשובת חתם סופר [וי"ד] סימן קנ"ז שאלה כו' ביולדת שטובלת תוך מלאות וחזרה וראתה באותן הימים, אם תחזיל לספור נקיים

[יח] ללא שמשוה. אפילו [אין] יי בעלה בעיר, כן כמזו הש"ך [ס"ק כ] והט"ו [ס"ק ז], ללא כז"ח. וכמזו הש"ך, וגדולה מזו נוהגים שאפילו כלה אינה סופרת שבעה נקיים עד יום חמישי לראייתה, אף על פי שעדיין לא בא החתן לעיר, אף על פי שלפי דמיון אין להחמיר בזה כלל ולא נזכר בשום פוסק קדמון או אחרון, מכל מקום לא יהא אלא כדברים המותרים ואחרים נהגו בו איסור כו'. ומכל מקום בשעת הדחק יש להמיר להלכות שמיר שמספיק בטוהרה תספור שבעה נקיים, דבהכי עדיף טפי ממה שנהגין ששאלת כשהיא נדה, עכ"ל. ונראה לי דהאי בשעת הדחק שנקט הש"ך עלשנו הכי פירושו, כגון שכבר נטמא וכו' ולא היה צורך שיהיה נדה, אלא ששאלת כשהיא נדה, וק"ל. ועיין בט"ו ס"ק ו' דמבואר בדבריו דאין להחמיר כלל בכלה אפילו באלמנה אחר חופמה, כל שלא באה עדיין בכלל השמיש עמו. ודין הכלה אחר בעילת מוטה עיין מה שכתבתי לעיל סימן קל"ג [ס"ק א'] ובע"ז סימן זה ס"ק ה': [יט] שרואה אפילו בתם. אפילו לא שמשוה נוהגין להחמיר אף על פי שאינו מן הדיון, ש"ך [ס"ק לא]. וכל זה דוקא ממחלת ראייה, אבל אם מוח' ימי ספירתה או אחר חמשה ימים נתקלקלה וחזרה וראתה דם או כהם, פוסקת בלוחו יום ומונה למחרת, ש"ך [ס"ק כג] והט"ו [ס"ק ט]: [יג] ופלוג (מנחה) ואפשר דאף אם ראתה מיד אחר טבילה קודם שצאה אל בית בעלה כלל דפוסקת בלוחו יום, כי גלגל הכי בלא שמשוה היא חומרה גדולה, והכו דלא לוסף עליה, דהלא אם הייתה מחמרת טבילה שעה אחת או שמים והיתה רואה מותרת ללבוש לנשים, וכו' משום שבעלה ולא באה כלל לבעלה מרגע גרעה, וק"ל [יג]: [כ] ואין ששגור. וכמזו בש"ה דף ק"א ע"א נשען האמיתות אה ק. הלכות ביאה. סור מע דים משפח' ו"ל, מנשה ב"ל לדי בלשה אחת שהיה יום רביעי לנדתה אבל לא שמשוה עם בעלה בלילה שקודם ראייתה, והחמיר לה ללבוש לנשים ביום רביעי ולהחמיר לפסור ביום חמישי. וטעמי היה, אף על פי שחומרת הדשן [סימן רמה] החמיר שלא להחמיר לפסור עד יום ששי לראייתה, ואינו מחמירין חומרה על חומרה אף שלא שמשוה קודם ראייתה, מכל מקום נמשכה זו לא רציתי להחמיר, כי הוא חומרה דלמי לדי קולא, כי אם הייתה מחמלת למנוח ביום ששי או היה חל ליל טבילה בליל שבת שאחר יום טוב, ומוטב שיש חומרה הג"ל כדי לקרב החפיפה לטבילה ומטוב בליל יום טוב, עכ"ל. וכן נראה לי, אף דאין לשנות המנהג מכל מקום היכא דיש צד להקל בלא שמשוה אין להחמיר, ובפרטות שכבר כתבתי לעיל ס"ק ט"ו דמקלת גבולי פוסקים סוגרים דאף בשמשוה אין סומרת למה שפולטת אחר שלש עונות: [כא] להמתין שש עונות. ויום אחד נקי, וטובלת מיד אחר חמשה ימים. ומדלא כתב הרב גם כנאן גורה דנין השמשות דלעיל סעיף י"א, משמע דהכא לא גוררין כולי האי, משום דהוי מילתא דלא שכיח. וכן כמזו הש"ך [ס"ק טג]:

[ס"ק ב] ללא כו'. כשבעה בעיר כו'. המשכת לה שמשוה גוררין לא שמשוה אטו שמשוה, אבל כשאין כו': ולא ששאלוהו אחרים כמו בפסקים ובתבנים, כצ"ל. ור"ל, אם היה השואל אדם אחר היה מסתבר להחמיר אף כשאין בעלה בעיר, אבל לבעל התרומה הרשן כיון שלא הזכיר בחשבוה להחמיר אף כשאין בעלה בעיר, ודאי גם מסקנתו כן היא. ועוד, דאף אם היה השואל אדם אחר, אם איתא דבבשורה דעת התרומה הרשן להקל אמאי לא פשיט כו': שאפילו ב"ה כו'. ר"ל, שאינה צריכה שבעה נקיים רק משום חימוד, ולא באה לכלל חשמיש מעולם, אפילו הכי אינה סופרת שבעה נקיים כו': טפי עדיף כו'. ר"ל, לספור השבעה נקיים מיד ולהיות הנשואין בטהרה, מלהמתין ה' ימים קודם שתתחיל, ועל ידי זה יהיה הנשואין כשהיא נדה. ועיין מנחת יעקב (תורת השלמים ס"ק יח) שכתב וז"ל, נראה לי דהאי בשעת הדחק שנקט הש"ך בלשוננו הפירוש כגון שכבר טבחו טבוח וכו'צא בזה, בענין שאי אפשר לדחות הנשואין עד שתטהר, דאז עדיף טפי לספור השבעה נקיים מיד כדי שלא יהיה נשאת כשהיא נדה, אבל בלאו הכי צריכה לקיים שניהם, להמתין ה' ימים קודם ספירת השבעה נקיים וגם שלא תהיה נשאת עד אחר שתטהר, עכ"ל. ועיין ט"ו ס"ק ו' שהולק דאין להחמיר כלל בכלה בהמתין חמשה ימים קודם ספירת השבעה נקיים, ולא מבטיח לדחות הנשואין עד שטבחה, דאז עדיף טפי לחמיר חמשה ימים קודם ספירת השבעה נקיים, ולא מבטיח לא למגור לא שמשוה אטו שמשוה, אלא אפילו אלמנה, ולא מבטיח אם פירסה נדה סמוך לחופתה אלא אפילו אחר חופתה קודם שנתייחדה עם החתן אינה ממתנת כלל, וסופרת שבעה נקיים מיד שתפסק בטהרה, ע"ש. ועיין בחשבוה מעיל צדקה [סימן לב] באשר לאחר שפירש שבעה נקיים וטבחה כדון, ראתה דם לאחר שחזרה מבית הטבילה לביחה קודם שנוקקה לבעלה, ופסק דסופרת שבעה נקיים מיד שתפסק בטהרה סמוך לבין השמשות תתחיל למנוח למחרת, ולא גוררין בכהאי גוונא לא שמשוה, דמלתא דלא שכיחא היא שחוראה אשה דם בחזירתה מבית הטבילה לביחה, והנשים באמת אמרו שאירע להם כן משום דרצונו קודם טבילתן בחמין שהיה חם מאד, וכיון דלא שכיח לא גורו ביה רבנן, ע"ש. ועיין בש"ה דף ק"א [שען האמיתות אה ק. הלכות ביאה. סור מע דים משפח']. אשה אחת שהיה יום ד' לראייתה ביום ה', ובשכבוע שאחריה היה ביום ה' וביום ו' יום טוב, והיא לא שמשוה עם בעלה בלילה שקודם ראייתה, והתיר לה ללבוש לבנים ביום ד' לראייתה ולהתחיל לספור מיום ה' לראייתה. אף על פי שחומרת הדשן ופוסק"ם בהג"ה החמירו שלא להתחיל לספור עד יום ו' לראייתה, ואף בנידון הג"ל שלא שמשוה עם בעלה בליל שקודם ראייתה, דגם בזה אנו מחמירין וגוררין לא שמשוה אטו שמשוה, מכל מקום בנידון שלפנינו דהוי חומרה דאחי לדי קולא, שאם מחמלת לספור ביום ה' לראייתה דהיינו ביום ששי, יארע לה הטבילה בשכבוע שלאחריו ליל ו' שהוא יום שני של יום טוב ולא יהיה החפיפה מרוחק מן הטבילה רק יום אחד, שהרי חפפה ביום ד' בערב יום טוב סמוך לערב, אבל אם נחמיר שלא להחיל לספור עד יום ו' לראייתה דהיינו ביום השבת, ואז יארע לה הטבילה בליל שבת בשכבוע שאחריו, יהיה הטבילה מרוחק מהחפיפה כ' ימים, ומוטב שנגיח החומרה הג"ל להוסיף יום אחד אלא תתחיל למנוח מיום ה' לראייתה כדי לקרב החפיפה להטבילה יותר, (ותקיל) [נתטבול] בליל ב' דיום טוב, וכל מה דמצינו לקרב החפיפה לטבילה עדיף, ע"ש. ועיין ט"ו ס"ק ה' בשם מהר"ל מפראג שבכלה אחר בעילת מצוה דצריכה שבעה נקיים כדלעיל סימן קצ"ג, תוכל למנוח מיום ה' לשמשוה, ואינה צריכה להוסיף עוד יום אחד כשאר נשים, דהא הטעם דמחמירין משום חשש חשמיש רבין השמשות, והיינו בנשים דעלמא דיש כאן דם נדה, אבל בכלה לאחר בעילת מצוה דאין כאן דם נדה רק דם בתולים, אף על גב דמחמירין ביה מכל מקום לא החמירו בו משום חשש חשמיש בין השמשות. מכל מקום אם באמת נבעלה בעילת מצוה בין השמשות כיון כאלו נבעלה בלילה שאחר אוחו בין השמשות, ואם נבעלה בין השמשות של סוף יום א' חמנה השבעה נקיים מיום ו', ע"ש: [ס"ק בא] וכ"כ כו'. אלא אחר דין רואה כו'. קודם שכתב וכל אשה שרואה אפילו בתם כו', אלמא דבכתם דעתו להקל דלא נגור לא שמשוה אטו שמשוה: [ס"ק כג] צריכה כו'. פתירה דלאחר שבעה כו'. ר"ל, כיון שהשלימה יום אחד נקי אחר חמשה כו' היה לה שבעה נקיים, ואף על גב שתפלוט ביום ה' מכל מקום סתירה דלאחר ו' כו': ופשטע דהבא כו'. מדלא הגיה רמ"א גם כאן שצריכה להמתין עוד יום אחד משום חשמיש בין השמשות, משמע דהכא כו': אחר ארבעה, כצ"ל: ויום אחד נקי כו'. להשלים היום שחטר לה משבעה נקיים:

ביאור הגר"א

[לד] [פס"ף יב] אה כו'. כנוכר לעיל [ס"ק לאילב]:

באר היטב

[יד] בתם. פירוש, אשה טוהרה שמוצאה בתם, דינה כרואה ממש גם לזה. אבל אשה שנשאה לנשים ומצאה בתם, ואפילו רואה ממש בתוך ימי הנקיים, אינה צריכה להמתין שש עונות, אלא חמנה מחדש שבעה נקיים מיום שחולל, ע"ז [ס"ק ט]. וכמזו הש"ך [ס"ק כא] נראה דנכמת יש להקל היכא דלא שמשוה, למנוח מיום המחרת של מניחת הכתם, דהא הך דלא שמשוה גופה גורה לחוקה היא, הלכך אין להחמיר אלא ברואה ממש, אבל לא נכתמים דרבנן דאוליין בזה לקולא נכמת דוכתי. ועיין בחשבוה שכותב יעקב בתק"ב ב' שאלה ע"ז הורה באשה שטבחה ולא היה בעלה בעיר כליל טבילהה ומצאה בתם, דפוסקת באותו יום ומונה למחרת, אף על גב דנהגין להחמיר, מכל מקום בכהאי גוונא שלא שמשוה ואין בעלה בעיר מצדד להקל בכתמים. וכן פסק בחשבוה פני יהושע [ח"א י"ד] סוף סימן י"ב, ע"ש. ואפשר ליה לא כמזו הרב האי יש שכתבו שעכשו וכו' אחר דין הכתם, אלא אחר דין רואה יי. ומיהו מה שרואה הג"ה להקל אף ברואה

אוצר מפרשים

אבל אם היתה כבר נדה לא שייך חומרה זו כלל. (דעת סרבנא) כג' מהר"א ע"א) בתם. ואם מצאה טיפת דם לאחר טבילה קודם שנוקקה לבעלה, מנה מיד ו' נקיים, כן העלה בשו"ת מעיל צדקה שאלה (ל"א) [לב]: (והנהיג אשה אברהם)

כג' ש"ך ס"ק ט) שאפילו כלה אינה סופרת וכו'. אולי בנותו כשלא היתה נדה קודם לראיה, כגון בחולה שראתה פעם ראשונה ועוד עתה היתה בחולת דמים, או מניקה שהיתה טוהרה בעת מיתת בעלה ורואה עתה פעם ראשון אחר כ"ד חדש.

דעת סרבנא) כג' מהר"א ע"א) בתם. ואם מצאה טיפת דם לאחר טבילה קודם שנוקקה לבעלה, מנה מיד ו' נקיים, כן העלה בשו"ת מעיל צדקה שאלה (ל"א) [לב]: (והנהיג אשה אברהם)

המנחה (המוצאה לעיל ס"ק מ'): (מו) ו' עונות . ועונה . היא יום או לילה . והיינו י"ב שעות : (מו) כוונת הפלוט . ולא חרגו : (מו) עד יום ה' . דעד אחר היום חיישי' לכל יום ויום שזאת הפלוט כל הני ימים : (נוט) עד שיעברו עליו ש"ע . אבל ושמעברו עליו ו' עונות הוא מקריח ואפי' אם פולטת אחרו לח"כ הרי היא כפולגת מיהא צעלמא :

יא הפולטת שכבה זרע בימי ספירתה אם הוא תוך [מ] ב' ו' עונות לשמושה סותרת אותו יום לפיכך המשמשת מטתה וראתה אח"כ ומסקה אינה בתחלת הספור ז"נ עד שיעברו עלי' ו' עונות שלמות [מ] ששא תפלוט לפיכך אינה מתחלת לספור [מ] עד יום ה' לשמושה כגון אם שמושה במוצאי שבת אינה בתחלת לספור עד יום ה' דקיס"ל אין ש"ו מסרוח [מ] עד שיעברו עליו ששה עונות שלמות [מ] מעת לעת ואם שמושה במוצאי שבת ופולטה ליל ד' קודם עת שיבושה במוצאי שבת עדיין היא עוברת בתוך עונה ששית לשימושה [מ] וסותרת הילכך יום ה' יהי ראשון לספירתה :

הגה והפסקוק יום ד' לעה ערצ ויום ה' עולה למנין ויש שכתבו שיש להמחין עוד יום אחד דהיינו שלא תחיל למנות (כז) עד יום השישי והוא יהיה יום ראשון לפיכך דחיישי' שזאת השמש זיוס ראשון בין השמשות ותקצור שהוא יום ואפשר שהוא לילה ואם תחיל למנות מיום חמישי יהי תוך ששה עונות לשמושה ע"כ יש להוסיף עוד יום א' דמעשה א"ל לבא לירי עונות [ח"ס] ק"י רמ"ה והאגור צ"ע מהר"ל וס"ד וכ"כ מהר"ל ומהר"ק שורש [מ] וכן נוהגין בכל מדינות אלו ואין לנטות ויש נשים שנהגו להחמיר עוד להמתין עוד ז' ימים (עס צמ"ה) ואין טעם בדבר והמהמיר יחמיר והמקיל כסדר להקדים עלמו ללולו ויש שכתבו שצ"ע (נג) **כא** אין לחלק בין שושה עם בעלה **כב** ללא שושה וכל

אטו שושה ללא צלה עדיין לכלל השמיט וכו' עכ"ל (ודלח כש"ך) וכחז הק"ע היבא דנהגו להחמיר נהוג והיבא דלא נהגו אין להחמיר כחז השל"ה (דף ק"א ע"א) ח"ל ונעשה צ"ל לירי צלחה אחת שהי' יום ד' לכדחה אבל לא שמושה עם בעלה ששקודם ראייתה וההרהי לה ללצות לצנים זיוס ד' ולהתחיל ולקפור זיוס ה' וטעמי ה' אע"פ שח"ס החמיר שלא להתחיל לקפור עד יום ו' לראייתה ואנו נחמירין חומר על חומר אף שלא שמושה קודם ראייתה ו"מ צמע"ס זו לא רייתי להחמיר כי הוא חומר דלתי לירי קולח כ"ל היחה מתחלת למנות מיום ו' אז ה' חל ליל טבילה לבלי שצח שאחר י"ע וזוהי שניח חומר אז כדי לקרב התפיסה לטבילה והעצול

בראייתה צמ"ס שחלה מיד אחר התמיט לניחשב ליום, והרי כמו כל אשה שפסקה בטורה לא חיישי' שחטעה צמ"ס כמו כן יש לנו לומר בראייתה והשמיטה שלא חטעה בכך ע"ש, ולפע"ד לא קשה מידי כי צלחא בהפסקה טורה שהיא עושה צכוונה ויודעת שצ"ל קודם לילה מתחיל חקדקק צזה לעשות כדה צמעה שצודחי אינה לילה, אבל ראי' הצלה לה צמקתה ספיר איבא לניחוש שזאת תהא הראי' צה"ס וחטעה בדעתה להקל לעלמה, והא דחס רחמה ציווי ספירתה לא חיישי' להכי י"ל משום דהוי מילתא דלא שכיחא וכמ"ס הש"ך צס"ק כ"ג, וע' בדברי ספ"ת מוע"ל שהציה הס"ע : **אבב** ללא שמושה . צלח"ס ק"ק כ"ג הצלחי מ"ס הש"ך דגס צבלה נוהגין להחמיר וצדג"מ כתב עליו ח"ל אולי כוונתו כשלא היחה כדה קודם לראי' זו כגון צחולה שרחה פעם ראשונה וכו', או וניקה שהיחה טורה צנת תיחת צעלה ורחמה עמה פעם ראשון אחר כ"ד חודש אבל אם היחה כבר כדה לא שייך חומר אז כלל עכ"ל וצאמה כי מלשון הש"ך לא משמע דמייירי צהכי אלא משמע דהמנהג הוא שאפי' רחמה כמה פעמים ו"מ ונראי' שהיא צאה לקטר את עלמה לריכה להמתין שלא לקפור ז"כ עד יום ה' לראי' וכן מוכח מלשוננו צס"ק קל"ז סק"ע שכתב אז לדין אם אינע לה טבילה צו כגון שחלקלקה ציווי ספירתה וכו' ע"ש ועמ"ש עס א"י"ס צס"ק ז') ואמאי לא כתב כגון שרחה גס לפני ראי' זו (דזם שכיח יוחר

→

יורה דעה קצו הלכות נדה

יורה דעה קצו וכל לשלם לבעלי ונחב זה דכיון שנוהגין שלא לחלק בין שמשם ללא שמשם ע"כ לעולם כשהיא רוחה לטהר א"ע לריכה להמתין ונחב"י שראתה עתה ה' ימים ואמרו רחמה לפני רח"י זו כחה וקחת ולא עזלה (כגון שלא היה צעלה צעיר או מאיזם קנה אחרת) מ"ע ונח"י שהיא צה"ל לטהר א"ע לריכה להמתין ונחב"י לא פלוג' ומוטצין אלו הימים לנעין פחות שאמרו דריקה לא נחב"י להו (שכן דרכן של נשים לרחות ד' או ה' ימים כח"ש צה"י) אם לא כשהתקלקלה ציוני קפידתה דהוי ויילחא ללא שכיחא ורח"י וקריית כח"ש חו"ע ל"ו ע"ק"ע ובקטוהא כרהא גם חו"ע"ו שהמתנה הוא כן שאפילו רחמה כחה מעניינים ונ"ו ונח"י שהיא צה"ל לטהר לריכה להמתין ימים אלו' ונדהולך לומר הטעם צלוחי כלה משום דלא צה"ל עדיין לכלל חשוש ונחב"י וי"י אפי' רחמה קודם לכן ג"כ כ"ש ע"ע דכנסוא' גם צה"ל לריכי להמתין' והמתנה שהיא הש"ך הוא גם צבלא אפילו צה"ל משום לא פלוג' כ"ג אפילו כחה ע"י ש"ך ק"מ כ"ח ולפע"ד חרבה המשך לשון הרמ"א מורה להדיא דגם צבחה אין חילוק בין שמשם ללא שמשם : **כ"ד** לריכה להמתין וכו' ע"י ש"ך ק"מ כ"ג ודבריו ונוהגוים וכפי הנראה חיצת לרופים

(נד) וכל אשה שראתה (נד) **כ"ג** אפילו כחה **כ"ד** לריכה להמתין ה' ימים עם יום שראתה בו ותפסקו לנע"ה ערב ותפסקו ז"כ (שם צה"ל צה"ל ונחב"י) **כ"ה** וכן נוהגין צוודיות אלו (נו) ואין לטעות : (קה"ל וקמ"ג) **י"ב** אם טענה במנין (י"ב) יום אחד וטבלה ושמשם צריכה להמתין ו' עונות שלמות (י"ב) ואח"כ תמנה יום אחד נקי ותטבול אך סתירה (י"ב) **כ"ו** שלאחר ו' כגון שלא טבלה כראוי ושמשם הר"ו טובלת בכל עת :

י"ג האשה ששמשם מטתה וראתה אח"כ ופסקה ורוצה לספור מיום מחרת ראייתה תקנה יפה יפה אותו מקום במוך או בבגד להפליש כל הורע או (ס) כ"ן תרווח במים חמים וחס יפלישו כל הורע גם וי"א דאין אלו בקי"אין צונן הזה ואין למוך על זה (הגה"מ פ"ו וקמ"ק) והכי נהוג דהרי כבר נחב"א שאנו נוהגין להמתין אפי' לא שמשם כלל כדי שלא לחלק בין קפידת לריכה כ"ש צה"ל וכל השורץ נדר צדברים אלו צוקום שנהגו להמתין ישכנו נחש :

ותצול צליל י"ע עכ"ל' והסכים עמו ס"ע ע"ש : (נד) וכל אשה שראתה וכו' : הייני כעזוה מחלת ראייתה אצל אם תוך ימי קפידתה או אחר ה' ימים נתקלקלה וחזרה וראתה דם או כחה אם פסקה צלותו יום מוכס לומר וכו' וכל להמתין : ע"ו ופ"ך' ובצו"ח ויעיל לרקס כתב עוד דאם לאמר טעלה וצלה לריכה עד שלא נזקקה לצעלה רחמה א"ל להמתין הי"ימים אלא וי"ד שחולל לפסוק צוהרה חוכל אח"כ לזכות ז"כ דאלו רחמה קודם עזילה ה"כ לא נחמיר על"י משום טעלה והסכים עמו הס"ע ע"ש : (נה) אפי' כחי' ולא שמשם וקודם ע"י עולה (נו) ואין לשנות כתב בק"ע דו"ו צדיעבד אם לא הויתנה רק ד' ימים אע"פ שמשם קודם ראייתה צמוך' או שלא שמשם והמתנה אפי' פחות מד' ימים (רק צלוחן ע"ש ו' עונות שלמות אחר שמשם) ואח"כ ספרה ז"כ וטבלה ושמש"ע עם צעלה ישלטה צדיעבד דאולי נחעזרה שלא יהי' לעו על הולד (נו) יום א' : פשוט דה"ה נמי שכי ימים שמתחין אחר השעה עונות עוד צ' ימים עונות אלא דכולא הוי' ללא אורחא למעני ע"כ נקט יום א' ע"ו : (נח) ואח"כ חמס וכו' : ואין להקשות הא איתא צקע"י ו' דצעינן ז' ימים לרופים, דפליעת הזרע אינו קותר למפרע כוונ דם אלא שאותו היום אינו עולה לנונין גמי' : (נע) שלאחר ז' וכו' : ואם שמשם ציוס ז' אי ניואל דוקלת היום ככלו לענין פליעת ש"ז הוי מחלוקת הפוסקים, ע"י ש"ך, וע"י ס"ע, וע"י שמש"ל : (ס) תרווח צוים חוין וכו', כי הדרישה וי"ל ושמש"י ומוורי (המהר"ש) דאשה לא חכנוס ג"י לאמר עזילתה לומר, וי"ל דהוא ויה"ע דהא אומר אין אשה ונחעזרה אלא קמוך לוסתה או אחר עזילתה והנורחן ופליע הזרע ולפי"ז לריך לזוהר שלא חסלך הרבה ג"כ אחר השמש"י כקצרת המצוין וכו' :

(ואיכה ופסקיה כלום ונכפי אשר היינו נוהגים לה צחלה) וגם לאחר עזילה ותשמיש ל"ע לפע"ד אם להתיק, והס"ע לא הסיר אלא צבלא הוקיפה יום החמישי או צבלא שמשם שאין אלא מוורת קלת פוסקים ולא זכרו צראשונה אצל כחה הוא וידינא דגמי' (וגם להרמז"ס כל שיש צו כדי לחוש לזיבה) ול"ע למע"ד : **כ"ז** שלאחר ז' וכו' : הש"ך הביא מה שהצ"י נכתב דעת הסמ"ק, וקיים וי"ל ול"ע לדינא דפסט דברי הסמ"ק ונשוע לאחר ז' דוקא עכ"ל, ולפע"ד ל"ע ונאחר דהרמז"ד הביא רח"י דאין ש"ן קותרת לצעלה מהא דאורי"י ואחר תעהר וכו', והרמז"א והרמז"ש דמו דציוס ז' אין ש"ן קותרת ושום דוקלת היום ככולו, וא"כ לצעלה ציוס ז' צו"כ אינה קותרת אי בהרמז"ד ואי בהרמז"א ורח"ש : **כ"ח** תרווח צוים חוין וכו' : ע"י לחם, והקשה צוה"ש אוחי לא אזנה מה"ע נמי שלא חכנוס לנרנח אחר חשוש שמוך לוסתה ותי' ושום דקבר עו"כ אי קבעה לה וקם ויודעת שעת וקתה א"כ אקורה לשמש וחי לא יודעת שעת וקתה ונח"כ רחמה ג"כ וותרת לנרנח דאם היתה ונעוברת היתה ונסולקת מדוים, והשיג עליו הס"ע דהא כל זמן שלא הוכר העובר אינה צמוך ונסולקת מדוים, ואומס לפע"ד י"ל דק"ל דכיון שראתה דם קודם שנקלט הזרע ומתנוא פלטה גם אחר הזרע עם יליחא דמה ונח"י דהוי הוי, עוד י"ל דק"ל להמהר"ש"ל דהלכה כ"י יוחנן דאור קמוך לעזילתה, ושום דמוכה הכי ונעודל דשוואל ושלח חקקה קוטי' התוספת צו"ס קוטה דף כ"ז ד"ה אליצא דו"י וכו', וגם אפי' ע"ש שם החוס' דהו"ל וכגון דלא קבעה וקת לא חיב"ע לך כי חיב"ע לך היכא דקבעה וקת, וי"ל דגם רב עוורס ק"ל דהלכה כו"ד קמוך לעזילתה ולכן לא דייק כי"כ אליצא דו"י קמוך לוסתה :

אהללה שמו בשיר ואנדלנו בתורה
רחמיו יעורוני גם בהלכות טבילה

בעורת י"י השלמתי הלכות נדה
לפניו אכרעה ואפרוש כפי בתפלה

שאלות ותשובות מעיל צדקה

נתנו וקריין זכורה שהיווה כהם מכל וז"ע כי לא חוכל כעת לזרז את המעשה הזה בלי חולק :

ג' וי"ן הסוגי העולה על הדין כל שיש שם יותר משנים הפוכים מן האומות שנאמצע הפסוקי עליון הרי זה המוסף גורע מאומות התורה כי שנים שמענו ח"ל הוזהר על שני הטענות אשר נהרי דונת' הכא נ"ו ופן הרזו לפסול יותר משנים כי ט"ן הפוכה אינו מנדרן של אומות בללו והרי חסדיו התורה כנהפכו יותר מאם שקבלו וכן במסורה מינה שנים בתורה וסדר"ם בתשוב' ומהר"ל עכ"ל יתיר משנים ע"פ מאי שפירש"ה על גלגול הוזהר ויש מקום להמשיך יותר משנים והרובה לחלק כ"ו אבל דעתי כדבתי ופירושם נהוזהר דחוק ועליו נבנה יסודם :

ה' שם שאינו על המעלה והוא על היריעה ל"ל שהוא יותר גרעון מכתב חזו חזן לטעה ונס בניעין פוסלין הכתוב בשני קלפי' דבוקי' :

שמות השיעורים נכחו בתקומות אלו עכ"ל פסק שורי הגאון גר"ו לקדור אותן עם עזר איזה חיות מן הפסוק עשו הסמוך ונראה עשו מענין הדבר שלא יהי' נראה בקודר השמות ומכאן היריעה הנאדרת והראי' נראה פשעו' ונודעתי אין זה הדם שמה ואשר נהנו מאלו ומעולם כבר ידוע שמה וידעו לעשות עפ"י ההנהגה והקציר מפני שישונו עינין אשר לי לע"ע ל"ע :

תשובה למ"ד נאמר

לא בלומרנו נמכו' נחשורר אלהינו הפק בדין כתיבת הקטע אם באי סור לענין חייב מלקות בענין שיהי' בו כתיב' מאם כתב אחרים דדוקא כ"ס' ותפילין וכיוצא בן בענין כתב אחרים על ספר מדת' וכחכמה כתב תם וזוירה שזה דמיה' לכו מכתב לך את כ"ו אבל במקום דלא נמיה' לכו לא מכל מקום כתב מיסכס בענין או ניש' דמיה' נשי' כשיריעה בפעל' או למה דרוס' שיהי' :

תולד

שאלות ותשובות מעיל צדקה

ואולם אחרי חכמי הפוסקים נחייבם מלאותו ראייתו כי בעיני כהן אומות מאם כי הראשונה בלשון ההקדש כתובת קטקע משמע כתב מאם כי לשון כתיבה אינה כ"א כתב הסמיך והרש"ם נבלתו סיגדרין נמייני' הלאוין שלוקן עליהם שמיינס וז"ר העתיק וז"ל הוזהר כתיבת קטקע הדכפל לקראו כתב ש"ס דבעינן איתו' משם וז"ל ש"ס נה"ע"א כתיבת קטקע סייעו שיכרע על בשרו כ"ו ע"כ ז"ל שיכרע ארומ אומות מאם והא דכהן שיכרע להודות דבעינן שיהי' בכתב שרוע וחקוק נבשרו דווקא וגם דבת"ק מ"א ע"ב פירש דה"ל שיכרע בעין אומות : **ובספרי** נפ"ו חני כתיבת קטקע יכול אפי' כתב ולא קטקע והא חייב ח"ל קטקע אי קטקע יכול קטקע ולא כתב יחד חייב ח"ל וכתיבת הא כולל אינו חייב עד שיכתוב ויקטקע נדו וכו' וכתב על זה הגעל ק"א אי קטקע כ"ו בלשון א"ס ח"ל קטקע למד הייתי אומ' דעל הקטקע לאר מצלי שיהי' זו ארומ אומות יחד חייב לזה אומר כתיבת שילכה כתיבה ונחמירה כ"ו :

עד שיכתוב כ"ו אומות ויקטקע אומת נמה שהוא רוסס כנראה מפירושו שפירש לאון קטקע ה' על מילתו דיו או דבר הרוסס וע"כ ז"ל סמלת כתיבת מכתבם מלאן כתיבת אומות כי לכן נקרא כתב :

אב"ד מלאן רש"י נבמרה משמע כי מלת קטקע משפירש על ההק' ככתב על כתיבת קטקע בהחילה נוחך על בשרו נסס או כתיבת וז"ל מכתבם מלאן מכתבם הכשר במשע או סכין הרי מפרש קטקע מלאן הק' ולפירושו נוכל למד כתיבת גלי אומות אלא לסודות שיהי' מילתו דבר הרוסס בעין כתיבה וח"ל לפרש כתיבת אומות כי נוכל לפרש נכך בלי נוקמי לפרש שיהא כתיבת אומות דווק' :

איברא דמשמעות לשון הספרי משמע נווח' דמלת קטקע מכתבם בשונו על הרוסס מצריך למלות זו שסיים נכפרי הא כולל עד שיכתוב ויקטקע כדיו משמע דליכא דקטקע קאי לדיו וכו' : ולפ"ו ז"ל נמלת כתיבת איזעריך להודות כתיבת ארומ

אומות כפי' הנעל ק"א ולא סגי להודו' הק' לנד כי לזה לא איזעריך עלם כתיבת וגם אינו משמע' זו ועפי' מתוקני' לי' מרוביהו נמלת קטקע :

ומיהי' הר"ן מפרך לשון הכתיב' דספרי ואומר עד שיכתוב ויקטקע אפי' סכתיבה ה' אחר הקטקע שהרי סמלת קורע העד וז"ל כ"ו כ"ו מ"ח ליכא דקרא נקט דכתי' כתיבת קטקע והרע"ג כתב מ"י הקדש כתיבת קטקע הכתיבה שבהוה הק' לא סמלת נכס ולא יבייחו פ"ו הקטקע הוא הקרע והכתיבה הוא הדיו ואפי' לא בעינן אומות' אכן ליכא דכתיבת כולל לתרוביהו ואפי' דף איגרו עורו דבעינן ארומ אומות וגם בספר חכנלל יוכי מפרש מלת קטקע על החקיקה :

והא דחזרי סס מכתו מוכיח עליו ויש דקפדי עליו דמשמע אפי' בלי ארומ אומות י"ל דמדדנן אסרי ליו' הכתיבת אחר מכתו מוכיח עליו : וא"כ י"ל הא דאסרי איירי בלשון נכס שיהי' ארומ מכתו כעין אות ק"ל דלפ"ו הכי כרי דמכתו מוכיח עליו :

ואדרבה משם ראי' לאירך גיסא דלמר סס רב ינידי קפיד אפי' אריבד' דכוס' ל"ל דלגאור' קסס סס מאי אפי' דקאמר וז"ל מכתו אחרת וכ"ס מכתו קטן ואינו ניכר כ"כ מהי תיתי לחלק בין קטן לגדול ח"ו דמאם שאין בו ארומ אומ' יש להקל עפי' ק"ל :

ובידי נענין כמה אומות נענין סגי לי' נאחר דווק' לענין שכתב בעינן מלאכה סהוי נמשכן דווק' ב' אומות שכן כוהבין על קרטי המצנן אבל וודעי' שם אות אחד מקרי כתב ונכלל לשון שהוא כתב הכנפי' כ"ל ואיזעריה הוי אפי' ליתן חפר מקל' ע"ב מכתו והו' לא מידי :

דלכ' אשה אחס עגלה בלילה סה' לל י"ב → מחחילה ווססה וכשנאח' לנית' עד לא נודקה לנע"ה ראה עיפה דס והמרת' שהספר ז"ג מיד שסקה נערה עד שלא המתין ה' ומיס כנהיב מאסס פ"עית ס"ז כיון אלא שמה ואף שאנו מחפירין כלא שפסס אנו שמה וכו' ח"ו שכל מקום

שאלות ותשובות מעיל צדקה

ויהי תשובתי אליי

זקוק להי' חזרה אינה נכרת בראשון ומכ"ס שאינו מדינא דמ"ס ואינו אלא חומרת נש' דין שהמירו בלא שמה ואמרו אם בנינוהו של חכמים קי"ל בכל זונחא נחילתא דלא שכיח לא נזרו בכו רובן מכ"ס בנינוהו להחמירו על עמנו דמי' דל' נזרו נחילת' ל' שמי' כ"ה ודוק' כ"ש' שאלתה מחמת הגיע זמנה לראות ועת ווסת' או בלי קניעות וכו' אלא שהגיע הזמן שחרא' בדרכה או החמירו על עמנו לא שמה אנו שמה אבל בלאום בזה דמידי דלא שכיח הוא שברו אין אשה קונעת וסח בתוך ימי ויבהה דין חרף כגיסה לראות דתן ובה לרא' בעת זמנה מן הטובלה שעדיין מהי' לבי' וזכרה ותי' נלמדה הראשון שהיתה מחמת דם בסי' נח שמה ב' ימים אלא ראתה קודם ענילה לא היו מחמירין עליה לספור יתר על שבעה נקיים ה"ג לא נחמיר עלי' מאוס שענילה והעיקר דלא שכיח כ"ה בגבור האמאוס פעם אחר ואירע לה המקרה הזה ע"י מקרה שאחרו הנשים מפני שחזרה עליה נחמי חמין וחסדיו עמי החברים אשר עמנו ונעשה מעשה ע"י וסדן עליו אינו אלא מוכה וברך ב"י מחירו לגמרי בלא שמה באם יעילנו משנימות :

לג נשאלתי

מראובן ששאל אשה ושהיה עמה יו"ד שנים ולא ילדה ובכל אותן שני' אפי' ארה כנשים לא היה לה כ"ס ב' או ג' פעמים וקרוב הדבר שהיא עקרה מחולדהה כי נמצאים בה מקלה סימני איילנות וביקש ראובן ממני להודיע לו איזה הדרך נכון לפכו אם להיות עמה נהי' נהוג עליה שאינם משלדלן לנרש נשוחיטם שאינם זוכי' להכניח מהן או אם יותר נכון להסדלל בשאלתי כמו להפטר ממנה ולזכו' לבנין עדי עד ושיקון העולם כי לא מהו כראיה כ"ה לשבת יצרה ואין מביחין ראיי' מן השועים ומנהג בורות הוא : ואמרו שיתן הדן להסדלל בזה אם יוכל לטובה בך ואינה כפוי' מוקרת לו לטובה בה :

דע בני כי מדעה קוד' יס כך שנתעוררם להסתדל בשעה רבה כזאת שהי' קיומו של עולם ובה נעשים הכרחים שחפיים לגורמים ומדמים נורה לזכרם ודי בזה למי שראה גדול הפלגה הזו'מי' ושינוי מהלכו בין העימדים נרמום של עולם על אלו המאקראים נמצאו' הזאת נכסד בהר' בפיעו' ברין דהאי סבת דפרשת משפטים נפסקו ובה כהן כי קאי' אליהנה וברובה ורע אין לה כו' ולמי שיש אל לבו להנין בין ולהשכל להסדלל במנהג זאת בכל המאקראים ומהפני שועים הללו המקלקלין דבר-הם באו לשנים והכרתם שכלם שכל הנושי אשר למראה עיניהם יספחו ומשלימים אהת ארצה הנחמדים מזהב ומסו רב וכלאו אין תהו' כדאי ה' להכריע נר שגם דמסת' חזרו' הנכחה ואפילו שאלת חכם אינם עוש' בזה כל מיהם אשר עוונה בין שניהם עשה לך רב והסתלק מן הספק :

ובב"י

ספק לראותי מנידך דמן חזרי אמה כבר עיינתי נפסק הזה וראיתי כי מלך הדין מן הראוי שיכפה הב"ד לכל שורה עם אשמו עשר שנים ולא ילדה שיצאנה ויהן לה הכתובה ונפיון אחרו ע"י בשוע' כי בדברי' לא יוצר עבד כמו שכל זה פירוש כס"ס ביבמו' נפרק הוא על יבמתו ונכתובות סוף פרק המדיר : אמנם בדורות האלו אין מדקדקין בכן וגם בענייני הווינוים כיון שהמלא במאוב' הריב"ש סי' ע"ו ובכר הכיאו רמ"א בסי' ה' ובסיומן קנ"ד והנה במאונה זו מנואר עעם למח אין הב"ד נוקקיס לזה דאלו כן היה מן הראוי וכו' למי שאשה ילדה וזכרס או נקיב' לבד ועדיין לא קיים פ"ר זכר ונקיבה היה מן הראוי לאחר שהשקה ותפסקו לילד עשרה שנים לבוקף אחרו שיצאנה וכ"ס אם תהי' זקונה ואינה ראוי' להוליד וכנס בתי' כן ה' בנשי' זקויות ונעלה כתובתן וכזוניותן ואיכ' כתובה ללא רמי' בה קונדראו מרבה הקטע'

והמרינה

שאלות ותשובות מעיל צדקה

והמרינה ועפ"י מהגו חמיו הדורות שלא חייא בהם מלנאס ומכ"ס מלהפרישם עכ"ל :
ובאמת עעם הזה היה חספיק שלא יכסו להפרישם אבל היה להם למטע חולת הנאמין באשה כזאת ואפי' נכפרדס כיון שחאו מדוני דמ"ס כמה נאמנה נדך עקה גמס בזמנא ה' ברו קטעות משקמא ואפילו הכא לא חשו לי' ונכו בנך : אכן נכבד עוד סס טעם אחר וז"ל וכן אפסר דשהאו עעמא אין כופין באלו הארצות להוציא אשה שאינה בת גנים ואינא אחרת בת גנים שהרי באלו הארצות אין מקפידין בנך ואדם נושא נשים ואלש נשים ואין מבלים ע"כ והטעם הוא נראה והבון לבינו ואף על גב דמשמע' ה"ס דאף אם אחר הוינא בדר' (כלומר שיטא שור אחרת עליה) כופין אותן והוא הטעם דכל כמה שיש לו הראשונה לא נסיב לי' אחריו . או נמי לאיביכי לי' אחריות כע"ס הנמי' נובמו' וכבאנו' ויש לומר' דגם כש"ס שם חיימי למאן דלא ספיק לי' לאנסובי חרי בגון דלא יוכל למיקם בסיפוקיהו דלא יבנין לי' אחריתי ולכך כופין אותה שפאא משעו ואף כי יאנו דונא דעלמא דיכול למיקם בסיפוקיהו מכל מקום מקרף שם ה"ס דכיון דלפחות מחולק הדיון הזה לפעמים משארי דיני כפוי' דקתנו מתני' התם חו לא קאי' למח לא חנו לי' לפאי דינא במתני' אבל על הרוב שפענינה לכו דנתיי' דנכסי עניא דהרי נושא אדם כמה נשים ומכ"ס במקום מלוס כזאת ולכן אין מדקדקין בענייני הווינוים לכחמילה אפי' שכל ימיו בעמוד ליסא אחרת על אשמו קאי וכן משמכות לשון המשנה ביבמות נשא אשה ושהה עמה יו"ד שנים ולא ילדה אינו ראוי ליבעל דמשמעו דיסא עליה כמו שפירש"י סס אלא דבנמרא מייקו עלי' דרייסח דקתני בה יוציא שמשמעו דע"כ ובאשה לרמוזי' דליביא נמי לכופין אחרו כגון גדלא מני למיקם בסיפוקיהו אריף להוציא דע"כ כמ"ס דלא מנסיב לי' אחריתי ויתקבל אבל מי שיכול לקום בזה בסיפוקיהו אינו נגדד כפוי' כלל דכל ימיו יאמר אשה הסוגס-לו

ראחרי הראינו כי טעמו של הרי"ב ששני הוא היותר נכון ומקובל על מה שדין אנו טיפין בז"הו א"כ במדינות אלו שאין מי שרשאי ליסא אחרת על אשמו מפני חרס ר"ב מ"ה שנתפסע במדינו' אלו ואם מזד מניע' חוקי דתיסה אשה אהנונו יושבים צנייהם ובאיסור הזה ליסא שחי נשים להם נכרות א"ה ויש בו סכנת נפש ה' מן כרחוי לביף הכוונה עם אשמו מכ"ס הרוב' לסי' מקהיל' אשה שאי' נח גבי' אלא אין לנו כח להעמי' משפטי הדת על הילס כלל דבר אם מפני יראת המלכות ואם מפני שבנדו יד בעלי זרוע ויש שמהם שאנו מוצאי' סמך להניח אותן מבלי כפוי' ואנו סומכים על סמך טעם הראשון שכ' הריב"ש אבל הבעל בעלמו עכ"פ מחוייב לעשות אשר נכחו ולעמוד על נפשו וליקח אחרת אולי יוכה להבנני' :

ואם תאמר אשר עיינו רוא' כי מעולם אגסו השם הגדולים לא נרשו נשוחיטם הוקינו' אשר כבר מדלו להם ארס כנשים ולא יוכלו לילד כווד ואין לכס' כ"ה זכרי' או נקיבו' לבד ולא קיומו המצוה על תיקונה ויש אשר אין לכס' כ"ה זכר אחד או נקיבה י"ל כי אולי הני סמכי להם על מ"ס הכי' דגס' הרבצ"ה דאיכא' דס"ל דהאי דינא דשהה עם אשה יו"ד שנים כו' דווקא הם לא ילדה כלל קאי ואין לו ולד כלל אבל למי שיש לו בן אחד אין הדן כן ואף דלא קיים המצוה ומאי נ"מ י"ל דיש לחלק בין מי שאין לו בנים כלל למי שיש לו ולא קיים המצוה על תיקונה שהרי לענין יצובה כל שיש לו בן אחד א"צ אשה ליוצו וכן יאמרו כמה לא ובה להבנני' ממנה הלכין הוה משמע דווקא למי שמוכר כל בניינו אבל מי שיש לו בן א' שהרי יוכל לזכות ע"י לבנין עדי עד לא : ויקמן נחלק בניינו שלא יהיה בניין

19 י"ט

כפוי'

דמגופה אתיא וכמו שכתב הרשב"א בחורת הבית הארוך דף קע"ו מה שאין
 פן במכה שבגופה לא שייך לומר כן משום הכי לעולם תולה בו ובעל כרחך
 צריך לומר כדברי הש"ך דסבירא ליה להרמ"א דשאני דם צפור דמעלמא אתיא
 ואפשר לה להזהר בו מה שאין כן במכה שבגופה שאינה יכולה להזהר בו
 מכל מקום מלשונו בהג"ה לא משמע לחלק בכך וכמ"ש בט"ז כאן ולפי מה
 שכתב הש"ך דטעמא של הרמ"א הוא משום דבמכה שבגופה אי אפשר לה
 להזהר קשיא אם כן איך כתב לעיל סימן ק"ץ דמשום הכי לא הגיה הרב
 בסעיף מ"ד בלבשה חלוק בימי נדתה וכו' דחך שלשה ימים אינה תולה משום
 דאילו לשיטתו כאן דסבירא ליה במכה שבגופה תולה בה אפילו תוך שלשה
 ימים וימי נדתה הוי כמכה שבגופה מה ענין זה לזה דשאני מכה שבגופה
 שאי אפשר לה להזהר מה שאין כן בלבשת חלוק של ימי נדתה דאפשר לה
 להזהר ואפשר שזה טעמו של המשנה למלך שכתב דלא דמיא זה לזה ועל
 כל פנים בנדון שנשאל עליו בספר פנים מאירות סימן הנ"ל כתבתי לעיל סימן
 ק"צ סעיף מ"א שיש להקל כמו שכתב בספר פנים מאירות ולא מטעמיה עיין
 שם ועיין שם מה שכתב בשם תשובת מעיל צדקה ויתר דינים השייכים לסעיף
 זה כבר כתבתי בסימן ק"ץ שם עיין שם:

(יג) (סעיף יא) (לה) אם הוא תוך שש עונות. זה הוא שיטת התוספות
 והרא"ש ז"ל אבל הרמב"ם ז"ל בפרק ה' מהלכות אבות
 הטומאות דין י"ב כתב וזה לשונו דשכתב זרע עצמה שנפלטת תוך השלש
 עונות מטמאה וכו' ואם פלטה אחר שלש עונות הרי האשה טהורה וכו' וכתב
 אחר כך בדין י"ג וכמה היא העונה יום או לילה ואין העונה שנבעלה בה
 מן המנין כיצד נבעלה בליל שבת שלש עונות שלה יום שבת וליל אחד בשבת
 ואחד בשבת אם פלטה תוך זמן זה טמאה פלטה מליל שני והלאה טהורה
 ובכסף משנה כתב דפסק כרבי אלעזר בן עזריה דבפרק ח' דמסכת מקואות
 דס"ל דפולטת ש"ז ביום השלישי דטהורה עיין שם ותמה למה פסק כרבי
 אלעזר בן עזריה ולא פסק כרבי עקיבא דהלכתא כוותיה מחבירו או כחכמים
 דבפרק רבי עקיבא עיין שם ולענ"ד נראה דהרמב"ם פסק כן מהא דאמר רבא
 במכילתין דף מ"א ע"ב משמשת אסורה לאכול בתרומה כל שלשה ימים שאי
 אפשר לה שלא תפלוט ופסקה הרמב"ם בפרק ז' מהלכות תרומה וכתב שם
 הכסף משנה לפי מה שכתב בפרק ה' מהלכות אבות הטומאות מה שכתב כאן
 הרי זו אסורה לאכול בתרומה כל שלשה ימים הוא לאו דוקא כל שלשה ימים
 שלמים אלא עד יום השלישי כרבי אלעזר בן עזריה עכ"ל ודבריו תמוהים
 דהא כל שלשה ימים קאמר ואין אפשר לפרש דעד יום שלישי קאמר אבל
 באמת לא קשה מידי דדוקא כל שלשה ימים קאמר דהא כיון דבעינן שלש
 עונות מלבד העונה שנבעלה בו ואנן קיימא לן דטובל יום אסור בתרומה דבעי
 הערב שמש אם כן לא משכחת לה דמשמשת רשאי לאכול בתרומה תוך
 שלשה ימים דהא אם נבעלה בליל שבת והיא פולטת עד ליל שני ובליל שני
 היא טובלת מכל מקום היא אסורה לאכול בתרומה עד שיעריב שמש ביום
 שני והא איכא שלשה ימים שאסורה בתרומה ומשום הכי דייק רבא דוקא
 אסורה לאכול בתרומה אבל מעשר שרי לאכול ואם כן מוכח מדברי רבא
 דסבירא ליה הכי דלא בעינן טפי מן שלש עונות מלבד עונת הבעילה וכן
 פחות נמי לא מדאמר כל שלשה ימים אסורה ואי בעי יתיר מן שלש עונות
 מלבד עונת הבעילה אף אחר שלשה ימים אסורה וכן אם לא היתה צריכה
 כי אם שלש עונות עם עונת הבעילה אף בחוץ שלשה ימים איכא לאשכוחי
 דתאכל בתרומה אלא ודאי כמ"ש ולוה העירוי בני המנוח החרף מוהר"ר משה
 זצ"ל:

י"ד זה אמרתי הא דמטיק הש"ס התם ורבא אקרא קאי וכו' דלאיזה צורך
 הוצרך לכך ומאי הוי קשיא ליה אי רבא מילתא באפי נפשיה קאמר
 ולפי דבריו ניהא משום דהוי קשיא אמאי אמר רבא סתמא ואסורה לאכול
 בתרומה דמשמע אפילו תרומת חוץ לארץ דהא רבא בחוץ לארץ הוי ואמאי
 הא קיימא לן דתרומת חוץ לארץ אינו צריך הערב שמש וכמו שכתב הרמב"ם
 שם דין ח' וכיון שכן אף תוך שלשה ימים מותרת לאכול לכך מטיק דרבא
 אקרא קאי דכי כתיב ורחצו וכו' לכך שפיר קאמר סתמא דאסורה לאכול כל
 שלשה ימים תרומה דאורייתא כנ"ל והמחבר בשלתן ערוך תפס להלכה כדעת
 התוספות והרא"ש שהוא להחמיר דבעי שש עונות:

(טו) עד יום חמישי. כתב הש"ך דעד אותו היום חיישינן לכל יום ויום
 שמא תפלוט או שמא תפלוט כל השלשה ימים עכ"ל לכאורה דבריו
 תמוהים דע"כ צ"ל דאנו חוששינן לשמא פלטה בכל יום ויום מן השלשה ימים
 דאי כיריא לן שאינה פולטת אלא יום אחד או שני ימים לא היתה צריכה
 למנות שבעה ימים אחר השלשה ימים אלא היה די בחמשה או ששה ימים
 דהא פולטת אינה סותרת למפרע ואם כן אף אם היום ראשון היה נקי מפליטת
 שכבת זרע ואחר כך פלטה בשני ימים מכל מקום יש לצרף היום ראשון לששה
 ימים שתמנה אחר כך אלא על כרחך דחיישינן שבכל יום ויום מן השלשה
 ימים תפלוט מיהו למ"ש לעיל דלמאי דמצריכין בדיקת ראשון ושביעי דוקא
 קיימא לן דבעינן ספורים לפנינו וכיון דלא ידעה איזה יום שתעלה לה לנקיים
 לא הוי ספורים כלל:

(טז) וסותרת. כלומר אף על פי ששלמו שש עונות בתחלת ליל הביעי אחר
 שמושה במוצאי שבת מכל מקום כיון שפלטה בתחלת ליל רביעי קודם
 שמושה במוצאי שבת אם כן סותרת אותו יום והיינו כל יום רביעי משום

הכי אינה מתחלת לספור אלא מיום חמישי. ש"ך:
(יז) (ח) עד יום הששי. כתב הש"ך בשם מוהרש"ל בתשובה
 סימן פ"ב דלפי מנהג זה אם ראתה אחר ערבית ביום ראשון
 ועדיין הוא יום יכולה ללבוש בגדים נקיים בסוף יום חמישי ומונה מיום ששי
 ואין ספיקא בדבר ומשמע מדבריו אף על פי שהתפללה היא גם כן תפלת
 ערבית אבל לפי מנהג המקומות של הטור שלובשים לבנים ביום רביעי
 לראיתן ומונין מיום חמישי צ"ע בדבר [וכו'] ואינו דומה למה שכתב מהרא"י
 בתשובה שאין האשה יכולה להפסיק בטהרה אחר שהתפללה הקהל ערבית
 דשאני הכא שבא לה הסכה מן השמים ואין שייך לומר שה"ל להקדים או
 לאחר מה שאין כן בהפסקת טהרה כו' ומכל מקום נראה די לנו שנחמיר היכא
 שהתפללה כבר ערבית ועשתה אותו כבר לילה אבל היכא שלא התפללה היא
 ערבית אפילו שכבר התפללה הקהל ערבית לא נחמיר כהאי גוונא לחשוב לילה
 מאחר שבא לה הסכה מן השמים עכ"ל ונראה שנמשך לרברי מהרא"י דלעיל
 סעיף א' אבל לפי מה שכתבתי לעיל ס"ק ד' דדעת מהרי"ל והרב בהפסקת
 טהרה להקל אפילו התפללה היא (וכל) [נכל] שכן הכא וק"ל. עכ"ל הש"ך:

(יח) (ט) שש שמה. משום דלא פלוג רבנן וגזרינן לא שמשא אטו שמשא
 ואף על גב דשמשא גופה גזרה היא אטו בין השמשות חששא דבין
 השמשות פשוטה היא וחששו בה רבנן טובא בכמה דוכתי תרומת הדשן
 הביאו הש"ך בס"ק כ' מבואר דאפילו לא שמשא צריכה להמתין חמשה ימים
 וחמנה מיום ששי דגזרינן אטו שמשא ולשמא תשמך בין השמשות וכסבורה
 שהיא יום ובאמת היה לילה ובאמת היא חומרא גדולה דכיון דאנן מחמירין
 שלא לחלק בין שמשא ללא שמשא אם כן אמאי צריכה להמתין חמשה ימים
 הא סגי בארבעה ימים משעת ראייתה דהא אף אם תשמך בין השמשות אם
 תראה דס' אח"כ בלילה או ביום שלאחריו צריכה להמתין ארבעה ימים משעת
 ראייתה דהא אנן לא מנינן הני ימים מעת התשמיש כי אם מן ראייתה ומאי
 איכא תו למיחש דהא אף אם תסבור שהתשמיש היה בין השמשות מכל מקום
 הראיה לא היה בין השמשות ואין לומר דחיישינן לשמא תראה גם כן מיד
 אחר תשמיש בין השמשות והיא תחשוב אותו ליום ובאמת היה לילה זה הוא
 חשש רחוק ועוד דאם כן כל אשה שפוסקת בטהרה לאחר שראתה חמשה
 או ששה ימים לא היה לה למנות מיד ממחרת יום ההפסק מהאי חששא דשמא
 תטעה בבין השמשות וסברה שהוא יום ותפסק בו אלא ודאי דלהא לא
 חיישינן דודאי נזורה לדקדק אם הוא ודאי יום אלא בתשמיש הוא דחיישינן
 דלא יהי אדעתה בעת תשמיש משום דלא אסקה אדעתה שתראה אחר כך
 משום הכי חיישינן שמא תטעה שמשא ביום כיון דלא יהי אדעתה בשעת
 תשמיש לדקדק על הזמן אם הוא בין השמשות או לאו מה שאין כן בהפסק
 טהרה דודאי דקדקה ואי לאו דידועת שהוא יום בודאי אינה פוסקת בו כיון
 דאיסור והיתר תלוי בו והכי נמי אם תראה מיד אחר תשמיש רמיא אנפשה
 לדקדק היטב אם הוא ודאי יום או לאו כדי שתדע למנות ממנו ארבעה ימים
 טרם שתמנה שבעה נקיים וכן צריך לומר נמי באם נתקלקלה תוך ימי ספירתה
 דמונה מיד מיום מחרת ראייתה אם פסקה בטהרה ולא חיישינן לשמא תראה
 בין השמשות ותפסק מיד ותרצה למנות מיום המחרת אלא ודאי דלהא לא
 חיישינן וכמ"ש וצ"ל דמתחלה לא ראו להחמיר אלא היכא דשמשא דהוסיף
 עוד יום אחד מגזרינן דבין השמשות ואחר כך ראו להחמיר עוד שלא לחלק
 בין שמשא ללא שמשא משום לא פלוג וכיון שנהגו כבר בחומרא זו להמתין
 עד יום ששי אך אחר כך שקבלו עליהם שלא לחלק בין שמשא ללא שמשא
 דתו ליכא למגזר לשמא תשמך בין השמשות מכל מקום כיון שכבר נהגו
 בחומרא זו לא היו רוצים להקל בו ועיין:

כתב הרב בעל מנחת יעקב בספרו סולת כלולה זה לשונו ואפשר דאף
 אם ראתה מיד אחר טבילתה קודם שבאה לבית בעלה כלל דפוסקת
 באותו יום כי בלאו הכי בלא שמשא הוא חומרא גדולה והבו דלא לוסיף
 עלה דהלא אם היתה מאחרת טבילתה שעה או שתים והיתה רואה מותרת
 ללבוש לבנים וכי משום שטבלה ולא באה כלל לבית בעלה מי גרע עכ"ל
 מבואר מדבריו דסבירא ליה שאם היתה באה לבית בעלה אין להקל אבל
 בשורת מעיל צדקה מתיר באשה שטבלה בליל י"ג מתחילת וסתה וכשכבה
 לביתה עד שלא נזקקה לבעלה ראתה שתספור שבעה נקיים מיד שפסקה
 בטהרה ואינה צריכה להמתין חמשה ימים כיון דלא שמשא ואף שאנו
 מחמירים בלא שמשא אטו שמשא והוא מאור זרוע מכל מקום כיון דהאי
 חומרא אינה נזכרת בראשונים ומכל שכן שאינו מדינא דש"ס אלא חומרא
 דנשי דירן ואם בגזירת חכמים קיימא לן בכל דוכתי דבמלתא דלא שכיחא
 לא גזרו בה רבנן מכל שכן בגזירתן דהחמירו על עצמן דהכי נמי מידי דלא
 שכיחא הוא שתראה בימי זיבתה שהיא בחזקת מסולקת בדמיה וגם שראתה
 אחר טבילתה וזכרה ימי גלמודה הראשון שהיתה ממחנת חמשה ימים ואלו
 ראתה קודם טבילה לא היו מחמירין עליה לספור יותר מן שבעה נקיים הכי
 נמי לא נחמיר עליה משום שטבלה ועיקר דלא שכיח כולי האי דנגזר עליה
 אטו ראייה אחרת כיון דראיה זו לא היתה אלא על ידי מקרה שאומרים הנשים
 שקרה לה מפני שרחצה בחמי תמין והסכימו עמי החברים אשר עמנו ונעשה
 מעשה על ידינו עכ"ל ודבריו נכונים וכן כתב בשו"ת פני יהושע חלק י"ד
 סוף סימן י"ב עיי"ש ובספר שו"ת שבות יעקב חלק ב' (סימן עז) הורה להקל
 באשה שטבלה ולא היה בעיר כליל טבילתה וקודם שבא בעלה מצאה

כתם עיין שם משמע דאם היה בעלה בעיר לא היו מקילים ומכל מקום העיקר כרובי מעיל צדקה:

כתב הש"ך והט"ז דלפי חומרא שנהגו שלא לחלק בין שמשא ללא שמשא אפילו לא היה בעלה בעיר וראתה צריכה להמתין חמשה ימים וגדולה מזו כתב הש"ך שנוהגים שאפילו כלה אינה סופרת שבעה נקיים עד יום חמישי לראייתה אף על פי שעדיין לא בא החתן לעיר אף על פי שנראה שאין להחמיר בזה כלל ולא נזכר בשום פוסק קדמון או אחרון מכל מקום לא יהא אלא כדברים המותרים ואחרים נהגו בו איטור ומכל מקום בשעת הדחק יש להתיר להכלה שמיר שתפסוק בטהרה תספור שבעה נקיים דבהכי עדיף טפי ממה שנוהגין שנשאת כשהיא נדה עכ"ד וכתב במנחת יעקב דהאי שעת הדחק שכתב הש"ך ר"ל כגון שלכר טבחו וכיוצא בזה כענין שאי אפשר לדרות הנשואין עד שתטהר דאז עדיף טפי שתספור השבעה נקיים מיד לכשתפסוק ולא תנשא כשהיא נדה ועיין בט"ז ס"ק ז' דמבואר בדבריו דאין להחמיר כלל בכלה אפילו כאלמנה שפירסה נדה אחר חופה כל זמן שלא נתייחדה עם חתן שלה שאינה צריכה להמתין כלל כיון שלא באה עדיין לכלל חמישי אין לגזור ע"כ והיא דנהגו להחמיר נהוג והיא דלא נהוג אין להחמיר כלל ודין הכלה אחר בעילת מצוה כתבתי לעיל סימן קצ"ג ובט"ז סימן זה ס"ק ח"י:

(ט) אפילו כתם. כתב הש"ך דנראה דכתם יש להקל למנות מיום המזרת היכא דלא שמשא דהא הך דלא שמשא הוא גזרה רחוקה והב"י כתב דלא נהגו בגזרה זו במקומו הילכך יש לומר דאף התרומת הדשן שכתב להחמיר היינו ברואה ממש מה שאין כן בכתמים דרבנן אבל העטרת זהב כתב דאף בכתמים אין חילוק בין שמשא ללא שמשא מה שמסיים הש"ך וכן נוהגין הוא סיום לשון העטרת זהב:

(מא) צריכה להמתין. כתבו הש"ך והט"ז דכל זה בתחילת ראייתה אבל אם תוך ימי ספירתה או אחר חמשה ימים נתקלקלה וחזרה וראתה דם או כתם אם פוסקת באותו יום מונה למחרת ואינה צריכה להמתין:

(סב) ואין לשנות. כתב במנחת יעקב וזה לשונו כתב השלי"ה ד' ק"א ע"א וזה לשונו מעשה בא לידי באשה אחת שהיה יום רביעי לנדחה אבל לא שמשא עם בעלה בלילה שקודם ראייתה והתחיל לה לכושר לבנים ביום רביעי ולהתחיל ולספור ביום חמישי (וטעמו) [וטעמין] היה אף על פי שתרומת הדשן החמיר שלא להתחיל ולספור עד יום ששי לראייתה ואנו מחמירים חומרא על חומרא אף שלא שמשא קודם ראייתה מכל מקום במעשה זו לא רצינו להחמיר כי הוא חומרא דאתי לידי קולא כי אם היתה מתחלת למנות מיום ששי אז היה חל ליל טבילה בליל שבת שאחר יום טוב ומוטב שגניף חומרא זו כדי לקרב החפיפה לטבילה ותטבול כליל יום טוב עכ"ל וכנ"ל אף דאין לשנות המנהג מכל מקום היכא דיש צד להקל בלא שמשא אין להחמיר ובפרטות שכבר כתבתי לעיל ס"ק ט"ו דמקצת גדולים פוסקים סבירא להו דאף בשמשה אין פליטתה סותרת אחר שלש עונות עכ"ל:

ולענ"ד נראה דבנדון כזה אף בשמשה יש להתיר שתפסוק בטהרה ביום רביעי לראייתה ותמנה שבעה נקיים מיום חמישי דלפי מה שכתבתי לעיל (ס"ק לט) רלדין שמונין ארבעה ימים מן יום ראייתה חו ליכא חששא דשמשא חשמש בין השמשות ואינה אלא חומרא יתירה משום הכי בנדון כזה יש להקל ועוד דהא הרמב"ם סבירא ליה דסגי' בשלש עונות בלא יום התשמיש וכמש"ל ולפי דברי התרומת הדשן שם אף האור זרוע סבירא ליה הכי משום שכל ככהא גוונא אין להחמיר ועוד נראה לי בדדיעבד אם לא המתנינה אלא שלש עונות בלא עונת התשמיש והתחילה לספור שבעה נקיים וטבלה ושמשא דאינה צריכה לספור עוד תשלום הימים שהקדימה למנות ולטבול שנית דיש לסמוך בדיעבד על הרמב"ם וסיעתו דהא בלאו הכי לדעת הר"ת והראב"ד אין פולטת שכתב זרע סותר לבעלה והסכים לזה הרשב"א אלא שכתב להחמיר לבעל נפש כדעת הר"י דסבירא ליה דפולטת סותר אף לבעלה אבל עיקר הדין סבירא ליה כדעת הראב"ד דאינה סותרת לבעלה ועוד ה"א סבירא ליה להרמב"ן דהיא דאולה בכרעה שוב אינה פולטת דבהיה דאולה שדיתה ואף שהרא"ש חולק על זה מכל מקום יש לסמוך על הפוסקים הנ"ל היכא דשמשה אחר הטבילה דאולי נתעברה כדי שלא להוציא לעז על אותו הולד כמו שכתב מהר"ם לובלין בתשובה הביאו הט"ז והש"ך סימן קצ"ו וסימן קצ"ח:

א"א דמסתפינא להקל כיון דלדעת הפוסקים דמצריכים ז' [א"ה אולי צ"ל ז'] עונות מדאורייתא הוא אבל בהמתנינה ארבעה ימים או בלא שמשא מקודם ראייתה וראי דעלתה לה בדיעבד אם טבלה ושמשא אחר כך מיהו כל זה היכא דהתחילה למנות מקודם חמשה ימים וכנ"ל בהא הוא דיש להקל אם טבלה ושמשא אחר כך היכא שלא שמשא עם בעלה מקודם ראייתה או שהתחילה [א"ה אולי צ"ל והתחילה] למנות מיום חמישי לראייתה אבל היכא שהתחילה למנות נקיים מן יום ו' לראייתה וטענה במנין יום אחד וטבלה וכמ"ש בסעיף שאחר זה דקיימא לן דצריכה להמתין שש עונות שלימות ואחר כך תמנה יום אחד נקי כזה אין שום צד להקל ולומר היכא דפסק ראייתה ביום רביעי אלא שהיא המתנינה עד יום ו' משום חומרא שנהגו דנצטרף ברביעי היום חמישי לראייתה להני ו' נקיים שספרה דכיון דקיימא לן דבעינן בדיקת תחילתן וסופן ולדעה זו כתבתי לעיל בכמה דוכתי דס"ל דבעינן

ספורים לפנינו אם כן כיון שהיא לא ספרה אותו היום לנקיים אינו עולה לה ועוד הא בדיקה בעי כיום הראשון ואף על גב שהיא אמרה דבדיקה שפיר יש לחוש אימור לא בדקה יפה וכמש"ל (ס"ק לג) בשם מהר"ם לובלין שפירש כן בדברי רש"י במתניחין קמייחא דריש מכליתין ואף על גב דהאי לטהרות הוא יש לומר דה"ה לבעלה דהא כתבתי לעיל סעיף ד' (ס"ק יד) בשם הב"ח דהתן שבעה נקיים החמירו בבדיקה כמו לטהרות ואף שיש לומר דמכל מקום מדאורייתא לא חיישינן להכי ואין זה אלא חומרא דרבנן דחיישי לשמא לא בדקה יפה וכיון דמדאורייתא יש לצרפו לשבעה נקיים והוי סתירה דלאחר שבעה דלא סתר וכמ"ש זה אינו דמכל מקום מדרבנן אינו עולה וסותר הגם שיש לומר כיון דמדרבנן הוא סמכינן על הפוסקים דסבירא להו דלא נאמרה פולטת שכתב זרע לענין סתירה לבעלה מכל מקום אחתי מטעם הראשון אסורה לבעלה בלא המתנת שש עונות ויום נקי דיום חמישי אי אפשר למיחשביה לספירת שבעה נקיים כיון דלא חשבה אותו להיות בכלל ספורים ואם כן מדאורייתא הוא דאינו עולה וכמו שהוכחתי לעיל כנלע"ד ורלא כמו שראיתי בספר אחד שכתב להקל בזה:

בבית יוסף כתב הא דלא כתב הר"ף והגאונים להא דפולטת שכתב זרע לפי שלא הביא אלא מה דשכיחי טובא מה שאין כן הכא דרוב נשים נמשכים ימי ראייתן חמשה או ששה ימים וא"צ לדין זה דבלאו הכי אינן מתחילין לספור קודם זמן זה עכ"ל וכתב עוד בריש סימן זה לחד שנויא דרוב נשים פוסקות בטהרה קודם יום שביעי:

(סעיף יב) (מג) צריכה להמתין. כתב הש"ך דשמא תפלוט בשלשה ימים שאחר התשמיש ואין להקשות דאף על גב שתפלוט ביום השני מכל מקום סתירה דלאחר שבעה לאו סתירה היא יש לומר דחיישינן שמא תפלוט גם ביום ראשון עכ"ד ור"ל דחיישינן שמא תפלוט בכל יום ויום וכתב עוד ומשמע דהכא לא נוהגין להחמיר משום גזרה דבין השמשות וטובלת מיד אחר ארבעה ימים ויום אחד נקי [דהיינו אחר חמשה ימים] דלא שכיח שתטעה במנין ובמלתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן ע"כ ולפי מה שכתבתי לעיל (ס"ק לו) דבעינן ספורים לפנינו אין צריך לומר דחיישינן שבכל יום תפלוט אלא כיון דספיקא הוא לה ליכא ספורים כמש"ל (ס"ק נ):

(מד) שלאחר שבעה. כתב הש"ך וז"ל וכב"י כתב בשם הרא"ש דבטבלה ליל שביעי ושמשא ביום השביעי נמי לאו סתירה הוא וטובלת מיד לאחר שבעה כיון שפלוטת כשהאיר היום השביעי וכתב אם באנו להסכים דברי הסמ"ק להרא"ש יש לומר דמה שכתב הסמ"ק סתירה דלאחר שבעה לאו סתירה היא היינו לאחר ליל שביעי ועיי"ש וצ"ע לדינא דפשט דברי הסמ"ק משמע לאחר שבעה דוקא עכ"ל ובאמת כי לולי דברי רבינו ב"י הייתי אומר דמה שכתב הרא"ש דכיון שספרה מקצת יום השביעי וטהרה לבעלה כבר שלמו הנקיים ושוב אין שכתב זרע סותר עיין שם היינו דוקא אם פלוט אחר שטבלה וכן משמע מלשון הרא"ש שכתב כיון שספרה וכו' וטהרה לבעלה וכו' וכן כתב שם אחר הראיה שהביא בשם רבינו יונה וז"ל כ"ש קרי שאינו סותר אחר טהרה עכ"ל ור"ל אחר הטבילה וכן כתב הגאון מוהרש"ק בהגהותיו להרא"ש וכל הראיות שמביא הרא"ש שם דקרי אינו סותר בשביעי יש לומר דמייירי אחר טבילה דוקא אף על גב דלאחר שבעה אפילו ראתה דם ממש אינו סותר אפילו לא טבלה וכמו שכתב הרא"ש שם בסוף הפרק הבאתי לעיל סימן קצ"ד מכל מקום בשביעי גופה בטבילה תליא מלתא לפי זה אין דברי הסמ"ק סותר לדברי הרא"ש ז"ל דאף אי נימא דהסמ"ק דוקא קאמר אחר שביעי הוא דאינו סותר אבל בשביעי עצמו סותר מכל מקום לא קשה מידי דאינו מיירי בלא טבלה כראוי או שטענה במנין יום א' וטבלה דהוי כלא טבלה כלל בהא אף הרא"ש מודה דסותר ליומו אפילו בשביעי והרא"ש לא קאמר דאינו סותר אלא לאחר שטבלה ביום השביעי כהא דר"ש דאמר ואחר חטרה וכו' דמייירי בטבלה ביום ה' ואהא כ' הרא"ש דאם טבלה שוב אין שכתב זרע סותר כנ"ל אלא שהב"י ס"ל דאין לחלק בזה ובטבלה דעתי נגד דעתו ולפ"ז יפה כתב הש"ך דצ"ע לדינא דלשון הסמ"ק לא משמע הכי אלא דוקא לאחר שבעה הוא דאינו סותר גם מפירוש רש"י מוכח דסבירא ליה דלא כהרא"ש שפירש בדרך כ"כ ע"א ד"ה אלא מה שאמר בה וזה לשונו בשכתב זרע לענין טומאה מה טומאתה יום אחד אף סתירתה אינה סותרת אלא אותו היום ואם ראתה בשביעי אין צריך לספור עוד אלא יום אחד עכ"ל מבואר דסבירא ליה דשכתב זרע סותר אף בשביעי ומסתמת לשונו משמע דאף ברואה ביום קאמר דסותר יום אחד ועוד דרש"י סבירא ליה במסכת פסחים דף פ"א ע"א דהיא דאמינן מקצת יום ככולו אף במקצת הלילה אמרינן כן מיהו זה יש לדחות ועיין:

ופ"ה שחמה בספר לחם חמדות שם על הרא"ש שמביא בשם הראב"ד ראייה דשכתב זרע אינו סותר בשביעי מהא דאמר רבי שמעון ואחר חטרה אחר מעשה חטרה אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שלא תבא לידי ספק (נדה) אלמא אי לאו חששא דשמא תראה דם משמשת והולכת ואינה תוששת שמא תפלוט שכתב זרע ולא מיסתבר שלא התירה התורה אלא על מנת שלא תחפזך ולא תלך ככל ואל תשמיש כל היום ע"כ וכתב על זה בלחם חמדות (מעוני יו"ט פ"ד ס"א ס"ק ג) וזה לשונו ותמיהא לי וכי לא מיסתבר לומר כן והרי רבא מוקים לקרא הכי בפרק יוצא דופן דף מ"ב וכו' עכ"ל במח"כ נעלם ממנו דברי רשב"א בתורת הבית הארוך דף קפ"ד ע"א שהרגיש בזה וחירץ

סימן קבה

אשה שראתה דם אחר הטבילה קודם ששימשה ובעלה היה בעיר אם יכולה למנות תיכף שבעה נקיים

תשובה לכבוד אהובי ידידי והכיבי הרב הגדול המופלא ומופלג בתורה ויראה החכם השלם במעלות ומדות כבוד שמו מוהר"ר לייב איגר נ"י מהלברשטאט.

מכתבו מן א"ת סכות העבר קבלתי ואמנם רבו הערדות מכל זד וזפרע צבוא מכתבו היה עת האסף וזמן קהלה לכל התלמידים ומחלת הזמן גרמא דעזיראה והנחתי מכתבו למשמרת וזין כך לא פסקו הערדות ולא ראיתי במכתבו דבר נחוץ לשעה והרחצתי הדבר ויאמין לי שעד אחרון לא עיינתי במכתבו, ועתה אשיב על שאלותיו על ראשון ראשון לציון. על דבר מורה אחד שהורה הלכה למעשה באשה שטבלה ואחר טבילה קודם ששימשה ראתה דם ובעלה היה בעיר שחמנה חיקף ו' נקיים. הנה המורה הזה לא הורה כראוי כי מי הוא זה אשר ירים יד בחורת משה הוא הרב רמ"א סימן קל"ו ושני האחרונים הש"ך והט"ו הסכימו על ידו וכבר נחפשט המנהג כן בכל מדינות פולין ואשכנז וא"כ איך מלאו לבו של המורה להקל בלי שום אורח ודחק וראוי המורה הזה לגעור בו אבל לענשו באיזה עונש אין אני רואה כי מאוד אני חמה על קדמוניו שהחמירו בדבר זה חומרות יחירות וגוף דין זה שפולטת שכבת זרע ממש חסמור צויצה אפילו צוצה דאורייתא אינו מוסכם מכל הפוסקים ודעת הראש"ד שלא אמרו דבר זה אלא לטהרות ולא לבעלה. והנה טעמו של הראש"ד הוצא צהה"א צית שביעי שער חמישי מדאמר ר"ש צנדה דף ס"ז ע"ב ואחר מטהר אחר מעשה מטהר אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמה תבוא לידי ספק נמלא שהמורה החירה לה לשמש ציוס השביעי ומסתמא לא אמרה חורה שחשמש ותשאר צמטה ולא חתהפך וא"כ הרי חפלוט ושמשה וזה למפרע. א"ו שאין פולטת ש"ו קותרת רק לטהרות ולא לבעלה ורבינו יונה דחה ראייתו לפי שאין ש"ו קותר ציוס השביעי דמקצת היום ככלו וכן הוצאו דברים הללו ברבינו אשר פ' צנות כותים. וטעם הדבר שש"ו אינו קותר ציוס השביעי ודס קותר. אפילו ציוס השביעי הוא משום דס קותר כל המנין לכן קותר עד הערב של יוס שביעי אבל ש"ו שאינו קותר אלא יומו לכך ציוס השביעי נשאר מקצת היום.

ואני אומר דראיית הראש"ד נכונה דחינת זה לפי האמת שש"ו אינו קותר כל המנין רק יומו אבל אי הוה

ש"ו קותר כל ו' ודאי שהיה קותר גם ציוס השביעי ולפ"ו קשה הרי צפ' צנות כותים דף ל"ג צעי רמי צר חמא פולטת ש"ו מהו שחממור צויצה כו' אמר רבא לפוס חורפא שצשתא נהי נמי דקותרת כמה חסמור חסמור ו' די כצועלה כו'. והנה זה אינו כ"כ ראיה הכרחית למימר שדי כצועלה ויותר ה"ל לרבא למימר חסמור שצעה א"כ גם ציוס ו' קותרת ורממנא אמר אחר מטהר אחר מעשה מטהר ולפי הנראה רצנן דדרשו אחר מטהר אחר לכונן שלא תהא עומאה מפסקת ור"ש דדריש אחר מעשה מטהר לא פליגי מר אמר חדא כו'. אלא ודאי מדלח הוכיח רבא מזה מכלל דכל דין שכבת זרע שסותר אינו רק לטהרות ולא לבעלה וכדברי הראש"ד. ואמנם גוף ראיית הראש"ד אינו אלא למאן דמפרש אחר מעשה מטהר לחשמיש אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן לשמש נמלא מדאורייתא מותרת לשמש. אבל לפירש"י וחוס' צדף ס"ו ע"ב צד"ה אבל אמרו חכמים כו' אחר מטהר היינו הטבילה שחממור לעבול ציוס שביעי אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן היינו שאסרו הטבילה א"כ איכא למימר שבאמת החשמיש אסור מן החורה משום פולטת ש"ו ועכ"פ לדעת הראש"ד אין מקום צומננו לפליטת ש"ו לסחור שאין לנו טהרות. ודעת ר"ת הוא שדוקא צמששת עם הוצ ופלטת ש"ו של זב הוא שחמרה משום לחצווי זיבה הוצאו דבריו ג"כ צרשצ"א וברא"ש שם ור"י הזקן בעל החוס' ורבינו יונה המחמירים צדצר והרשצ"א שם כתב שכל הגאונים והרי"ף שלא הוצירו דבר זה משמע דס"ל כהראש"ד וכן הכריע הרשצ"א להלכה אלא שחסיק שבעל נפש יחמיר לעמנו כדברי ר"י הזקן והנה החמיר ר"י הזקן צדצר זה שלא תחמיל עד יוס ה' לשימושה שמה חפלוט. ואמנם זה צוצה גדולה שראתה ג' ימים אבל צרוחה רק יוס אחד שאין כאן הצרכת ו' נקיים מה"ת כלל רק חומרא דר"ו שצנות ישראל החמירו על עצמן שסופרות ו' נקיים ושחממיר גם צו שלא חמנה עד יוס ה' לשימושה זה חומרא גדולה. ואמנם הרשצ"א שם כתב צפירוש שאס ראתה והפסיקה צו ציוס צריכה להמחין כן וכן הוא צטור סימן קל"ו והוא מפורש צדברי החוס' צדף ל"ג ע"א צד"ה רואה הויא שכמנו שגס צדין חומרא דר"ו הדין כן שחממא כעין דאורייתא חיקון.

ואני אומר שצדצר זה היה לי לדון שהרי הרשצ"א יפה דבר שהגאונים והרי"ף צודאי סברי כהראש"ד מדהשמיטו דין זה ואמנם הרב צ"י צסימן קל"ו כתב שאין ראיה מדהשמיטו הרי"ף שחמה דינים השמיט הרי"ף כי דרכו להשמיט מה שאינו מצוי וגם זה אינו מצוי שרוב הנשים דרכן להמשיך ראייתן חמשה או

חזק >

קנ אגרות יורה דעה משה

סימן סד

בענין אשה שזמן שאפשר לה להתעבר הוא בלילות הסמוכים לזמנה שא"א לה להמתין החמשה ימים שנהגו קודם ספירת הז"נ

כ"ג אדר ראשון תשכ"ב.

מע"כ ידידי הנכבד מרה ר' זאב וואלף סילווער בערג שליט"א.

→ הגה בדבר האשה שזה כמה שנים שניסת ולא נתעברה ולדעת הרופאים הוא משום שזמן שאפשר לה להתעבר הוא בלילות העשירי מהתחלת ראיית הוסת שלה וכאשר הרבה פעמים אירע לה שפוסקת לראות דם ביום השני וכשתעשה הפסק טהרה ביום ההוא יהיו נ' נקיים בגמר התשעה ימים אם יש להתיר לה לטבול או כשיפרוש ממנה שלשה ימים קודם הוסת כיון שהוא לקיים מצות פו"ר.

הנכון לע"ד נראה פשוט שלבטל מפו"ר לא נהגו להתמיר בלא שמשא שהיא רק מטעם לא פלוג. דהמנהג נעשה משום שלרובא דרובא נשים ליכא חלוק לענין פו"ר ובזמנם אולי לא היה חלוק לשום אשה. דהא רק עתה זה ככ"ה שנים שנתחדש זה מהרופאים המומחים שאיכא נשים מועטות שיש רק יום אחד מהסמוכים לנדתה שיש אפשריות לפניהן להתעבר ואולי הוא מדברים שנשתנו הטבעיים או שגם מתחלה היה כן רק שלא ידעו הרופאים מזה. ולכן אין ללמד ממנהג זה לאסור גם לאלו שהוא בטול פו"ר שהוא מצוה רבה שיש לנו לומר שבאופן כזה אינו בכלל המנהג. ובפרט במנהג זה שהב"י לא חש להתמיר בזה וגם בש"ך סימן קצ"ו ס"ק כ"א אף שסובר כהמנהג כתב שהך דלא שמשא גזירה רחוקה היא. ולכן אין לנו אלא באופן שנהגו שלא היה נוגע לפו"ר אבל כשנוגע לבטול פו"ר אינו בכלל המנהג.

ועיין במל"מ פ"ב מגירושין הט"ז שכתב דבעיגוגא איכא סברא גדולה דלא אמרינן לא פלוג אף בדין ממש שאסרו חכמים אך הביא מהמ"מ פ"ז ה"ג לרש"י שאמרינן לא פלוג אבל אני בארתי בתשובה נדפסה עתה בספרי אגרות משה על אה"ע סימן מ"ה שעכשיו יצא לאור שגם להמ"מ לא אמרינן לא פלוג בעיגוגא והתם הוא מטעם אחר עיי"ש. ולכן

בישיבתם ויבואו לידי נגיעה. אבל בטיוול בהליכה ברגליהם ליכא שום איסור דאין מה לחוש. ולילך במאשין לטיוול עיין בספרי אגרות משה על יו"ד ס"ס צ"ב דמאשין עדיף מספינה שכתב הרמ"א דכוונתו לספינה קטנה שמתנדנדת מצד האשה דמאשין הוא כספינה גדולה שאין נדנד בשביל הישיבה ומותר אף לטיוול באופן שלא יגעו זב"ז ע"י הנדנד כגון ברחוקין זמ"ז אף בספסל אחד וכ"ש כהוא לפנים והיא לאתור ואיפכא עיי"ש. ומש"כ מע"כ שאולי טוב יותר שאדם אחר יפסיק ביניהם, הנה מש"כ הרמ"א בישיבה על ספסל ארוך שמתנדנד שאסור שיש מתירין כשאדם אחר מפסיק הוא כשהמפסיק הוא ברחוק ממנה שלאחרים ליכא איסור מצד הנדנד. אבל במאשין שדחוק המקום לשלשה וכשיושב האחר בין האשה ובעלה הרי יהיה דבוק ודחוק להאשה אין להתיר זה שאיסור א"א חמור יותר, ורק אם המפסיק הוא אביה ואחיה ובנה או אמה ואחותה של הבעל מותר.

ובדבר אם מותר לבעלה לברך ברכת מאורי האש וליהנות מן האור כשאשתו נדה מחזקת נר הבדלה נראה פשוט שליכא איסור בזה. דל"ד למה שאיתא בפ"ת סק"ג מתשובת יד אליהו שאסור לבעלה להדליק הטאבק או לחמם עצמו בנר שמחזקת בידה וכן להדליק ממנו נר אחר, דהתם הוא מטעם שכתב שההבל מחבר הנר שמחזקת בידה לידין שמתחממים בו, ובהדלקת הטאבק והנר הוא ודאי חבור, ואין צורך להראיה מהרע"ב פ"ה ממכשירין מי"א אלא לחמם הידים, וגם רק כשאיכא זיעה מההבל כמפורש ברע"ב שם ובלא זיעה אולי יש להתיר גם לחמם ידיו, אבל ליהנות מהאור של הנר שליכא שום חבור ודאי מותר.

ובדבר אם מותרת לשתות מכוס של קידוש ששתה בעלה המקדש, עיין בסימן קצ"ה סעיף ד' ברמ"א שרק הבעל אסור לשתות משירי כוס ששתתה היא אבל היא מותרת לשתות מכוס ששתה הוא ולא ראיתי מי שיפלוג על זה. וא"כ מותרת לשתות מכוס של קידוש ששתה בעלה, אבל תצטרך לשתות כל מה ששייר בהכוס אם ליכא אחרים כי אחר שהיא חשתה מהכוס יהיה הבעל אסור לשתות הנשאר, אם לא שיריק הנשאר ממנה להצלוחית באופן שלא יפגום.

ידידו,

משה פיינשטיין

כדפי' שם במטה יהונתן שרק בחוך המקוה מהני לאחוזו שם וכן פי' גם הגר"א שם נמי לא נצריך בשעה"ד כזה כדמסיק הגר"א שהעיקר דאין חלוק בין תלושין למחוברין ואף כשמהדק בכח עיי"ש. ודאי צדק כתר"ה דראוי להקל. לה כיון שהוא שעה"ד גדול כזה. אבל נסיתי שהנחתי את המגופה הזאת כמים וכשהוצאתי ראיתי שלא נשאר מים עליה. אך אולי יועיל כשתלחלח את בשר האון במים שעל הבשר מתאחו המים. ואם לא תפחד יש להתיר לה ללחלח את בשר האון ולהרק על זה את המגופה. אבל הא כתב כתר"ה שהיא תפחד אף להדיח את המגופה וכ"ש שתפחד ללחלח בשר האון הסמוך להחלל שמא תפול טפת דם גם להחלל.

ולכן צריך לומר לה שמדת המגופה תעשה שתהיה רק למקום בית הסתרים שבאון שהוא מגדר הפנימי שמרגשת בידה ותוכל להכניס שם תחלה מוך ועל המוך תניח את המגופה כאשר היא עושה אבל שהמגופה תהיה רק על מקום שהוא ולא יותר. ואין לה שוב מה לחוש ולפחד שהרי א"א שוב ליכנס שם מים, והוא רק פחד שוא. וידה אסור לה בשום אופן להניח על האון דאף שמצד בשר היד תדיח תחלה במים שמועיל זה אף על הקמטים שיעשו מזה מ"מ הא מקום האון וקצת מהשער ומבשר הלחי נמי יתכסו בידה שזה הא אין להתיר דאינו מקום חלק שיגיע כל מה שיתכסה בהיד הרטובה במים. וללחלח שם במים ג"כ הרי אין ידוע איזהו המקום בדיוק ללחלח שם במים.

ומצד בהילתה ומהירותה כהטבילה שזדאי יש לחוש שלא תטבול כהוגן, דהא אסרו לטבול כשעומדת ע"ג כ"ח וע"ג בקעת שמא תפחד שלא תפול ולא תטבול כראוי בסעיף ל"א. וכן במקום שחוששת שלא יראהו כנ"א שמתוך כך ממהרת לטבול בסעיף ל"ד. וכ"ש בזו שיש לחוש. ואף שהתם בדיעבד עלתה לה טבילה והכא כדיעבד דמי. מ"מ אולי גרע בזו דמפחדת ביותר, ולכן ודאי צריכה שתלך עמה אשה אחרת להשגיח על טבילתה. ובעצם הא כל אשה צריכה שתעמוד על גבה אשה אחרת לראות שטבלה היטב כדאיתא בסעיף מ' ואין זה חרוש דוקא אצלה.

גם הכא שהוא כמו במקום עיגון דהרי כיון שאינה יכולה להתעבר הרי יצטרך לגרשה. ועיין ברש"י גיטין דף כ"ו ד"ה ומעגן שפי' שזה שיגרש האשה נחשב עיגון וכ"ש בגירושין משום שאינה יכולה להתעבר שכל הצריכים לקיים מצות פו"ר יהיו אסורין לנושאה ואף אלו שקיימו ורוצים לקיים גם מצות ולערב אל תנה ידך כדאיתא ביבמות דף ס"ב ואיפסק כן באה"ע סימן א' סעיף ח' לא ירצו לנושאה שודאי הוא כעיוגון ממש לכו"ע. שלסברא זו אין לומר לא פלוג אף אם היה זה איסור מדינא דרבנן וכ"ש בכאן שהוא רק מנהגא בעלמא שאין לומר לא פלוג בכה"ג. אבל אין צורך לזה דכיון שהוא רק מנהג אין לנו אלא כאופן שנהגו ובמקום שהוא בטול מפור"ד לא תזינן שנהגו וממילא אינו בכלל המנהג. ולכן יש להתיר לה אם יפרוש ג' ימים קודם הוסת ותפסוק מלראות ביום השני לנדתה לעשות הפסק טהרה ביום ההוא ולספור ז' נקיים תיכף ולטבול בליל עשירי.

ידידו.

משה פיינשטיין

סימן פה

במוך ומגופה באון של אשה חוליה באזניה בשעת טבילה

ט' תמוז תשכ"ג.

מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מוהר"ר אלעזר שמחה וואסערמאן שליט"א.

הנה כבר דברנו בטעלעפאן אשר המגופה שנותנת באזנה שנשלחה אלי הרי חוצצת גם מקום הגלוי שחוצץ. ומשי"כ בתר"ה דאלי יש להועיל כשתדיח את המגופה במים כמו שמועיל הדיחה ידיה במים כשאשה אחזת בה. וכוונת כתר"ה הוא להקל לה אף כשתהדק המגופה בחזק כדסברי הרמב"ם ורמב"ן באוזנות חברתה בה בידיה בשעת טבילה שאינו חוצץ כשהדיחה ידיה במים שהוא אף כשאוזנות בכח כדכתב הט"ו בסימן קצ"ח ס"ק כ"ו. מטעם דבשעת הדחק כזה יש לסמוך עליהו. ועיין בהגר"א סימן ק"כ סק"ז שג"כ כתב שהעיקר שאפילו בכח מהני. וכן אף שא"א ללחלח במי מקוה שלהרמ"א בסימן ק"כ סעיף ב' צריך דוקא במי מקוה. שפירושו צריך לומר

ב. ראתה דם אחר השקיעה, מתי תוכל להפסיק במהרה

באשה שראתה דם תיכף אחר שקיעה דיום ראשון שהוא ספק יום, אף לשיטת הגר"א (או"ח סי' רס"א סעיף א' ד"ה שהוא ג') יכולה להתחיל למנות הז' נקיים מיום ששי, כמו אם היתה רואה ביום א' (דהרי הרמ"א בסימן קצ"ז סעיף י"א כ' ה"טעם שלא תחיל למנות עד היום הששי, דחיישין שמא תשמש ביום ראשון בין השמשות ותסבור שהוא יום ואפשר שהוא לילה, וא"כ בראתה בין השמשות אין להחמיר יותר, ועי' בש"ך ס"ק י"ט בשם מהרש"ל). וגם טעם כתר"ה שייך לומר. והוא עד ט' מינוט אחר שקיעה (עי' מש"כ מרן זצ"ל באגרות או"ח ח"ד סימן ס"ב ד"ה אכל בהא, שבנוא יארק שזמן ר"ת הוא חמישים דקות, הנה תשע דקות ושלש שמיניות הדקה הוא שיעור בין השמשות לשיטת הגאונים שסובר כן גם הגר"א). אבל אחר זה יש לה להחמיר להתחיל למנות הז' נקיים מיום השבת.

→ כא. אשה שכשראתה, היתה פרושה מבעלה מחמת איסור או משום מחלה, אם עולה לה זמן הפרישה להמתנת החמישה שלפני הז' נקיים, וביאור המנהגים דהמתנת החמישה ימים ושבעה ימים שהביא הרמ"א

אשה שפירשה מבעלה מחמת שהיה יום הוסת, ונוהגת לפרוש כל המעל"ע, ובא הוסת מיד בלילה דאחר כך. כיוון דמחמת איסור היתה הפרישה, נחשב יום זה במנין החמישה ימים דנוהגין שלא למנותן בז' הנקיים. וימי אבלות שלו או שלה, דאסורין בתשמיש מצד איסור האבלות שלא מצד איסור נדות, שבס' דרכי תשובה סימן קצ"ז ס"ק פ"ו הביא מס' תוספת ירושלים דדעתו היתה תחילה שאינה צריכה להמתין מאחר דהיתה אסורה בתשמיש, אף שהוא מצד איסור אחר דאבלות. אבל חזר בו ממה שראה במדרש תנחומא (מצורע פרשה ז'), דהאשה צריכה שתהא שומרת ט"ז יום ואחרי כן מתרת לבעלה, כיצד היא עושה שומרת ז' ימי נדתה ואחרי כן סופרת ז' ימי נקיים ונטהרת ביום השמיני וטובלת טבילה חמורה אחר שקיעת החמה. שלפי טעם זה, לא מהני לא אבלות ולא הבתולים.

הנה לע"ד מסתבר שא"צ להמתין מיום הראייה אלא ד' ימים שהצריכו להמתין כדכתב הרא"ש (נדה פ"ד סימן א') שמא תפלוט ש"ז, ואם פלטה סותרת מעיקר הדין ויש מקום לגזור בלא שמשה אטו שמשה כמבואר לקמן, ויום הראשון שצריכה להמתין רק מחמת חשש דשמא תשמש בין השמשות, נמנה גם מימי האבלות, כיוון שהוא מחמת איסור אף שאינה מחמת איסור נדה, דכל שלא שייך שתשמש אינה צריכה להמתין חמישה ימים, אלא ארבעה בלבד ככלה, עי' לעיל אות י"ח. וכן נפטר מלמנות יום החמישי כשראתה דם תיכף בתחילת מוצאי יו"כ ובתחלת מוצאי

יט. אם יש מעלה למנוע מלישא בן או בת שנולדו מן הנדה וחם יראי שמים ובעלי מידות טובות

בבן ובת שנולדו מן הנדה שמתרין מדינא אפילו לכהונה, ומה שאיתא בש"ע אה"ע סימן ד' סעיף י"ג שהוא פגום, איתא בבית שמואל ס"ק ט"ז בשם הדרכי משה, שאין זה מצד איסור אלא שראוי להתרחק מהם. ומטעם זה כתב דאין שום צורך להמתין ג' חדשים כשנודמן שטעתה ולא טבלה כראוי, דלא כהט"ז י"ד סימן קצ"ז ס"ק י"א, וכן כתב בנקה"כ שם שאינה צריכה להמתין, והוא פשוט. ואדרבה תמוה שיטת הט"ז שמצריך בשביל זה להמתין ג' חדשים, דודאי הא מודה דאין בזה שום איסור ממש. ואולי כוונת הט"ז הוא כדי להבחין בגולד שלא מן הנדה כדי שלא יצטרך לגלות כשמשדכין לו איזה אשה שהוא גולד מאשה שנתעברה בנדותה, ולא יהיה טענה שאם היתה יודעת לא היתה מתקדשת לו כשהוא בן הנדה, וכשהיא בת הנדה לא היה מקדשה. עכ"פ לכו"ע זה שהוא פגום אינו לפוסלה ולאוסרה ממש, אלא לעצה טובה להתרחקות בעלמא כשאפשר לו ליקח אשה שנתעברה בהיחר.

ומאחר שליכא איסורא כלל אלא עצה טובה להתרחקות, שהוא מחמת זה שהבנים שנולדו מהנדה הם בעלי מדות רעות, כמו עזי פנים וכדומה, דאיתא במס' כלה והביאו הגר"א בס"ק ל' (עז פנים רבי יהושע אומר בן הנדה). א"כ יש לנו סימן שאלו בנים ובנות שהם בעלי מדות טובות ואין להם עוות הרי אינם בני ובנות נדה. אבל ודאי הם רק בחשיבות סימנים, ואין זה ודאי ממש, ולא היו סומכין ע"ז אם היה אסור בן הנדה אפילו מדרבנן, וכ"ש אם היה אסור מדאורייתא לקהל או לכהונה לא היה שייך להתיר בשביל זה. אבל כיוון שליכא שום איסור אלא מעלה בעלמא, יש לסמוך על הסימנים אלו ולומר שאינו בן ובת נדה. ואף שידוע שלא הלכה למקוה לטבול, הא אפשר שכשהלכה לרחוץ בים או בבריכות הגדולות העשויות בבתי מלון ובפונדקאות הגדולות - שלרובן אין בהן פסול דאורייתא - והיתה טבילתן כשרה מן התורה, ששוב אינה בחשיבות נדה לעניין בניה. וטבילת נדה לבעלה תולין היא, ונטהרה בלא כוונה, כמפורש בחולין דף ל"א ע"א, נדה שנאנסה וטבלה, אמר רב יהודה אמר רב טהורה לביתה. ואף שהיתה לבושה בהבגד שלובשות הנשים בעת שרוחצות בים ובבריכות, מ"מ נכנסות שם המים, ועולה לה הטבילה. והיה ידוע לשמים שהוא בזמן שראויה לטבול מנדתה, ואז כשעדיין היתה טהורה נתעברה מבעלה. ונמצא שאלו שהם יראים ושלמים, אף שהם בני ובנות נשי שלא שמרו הלכות נדה, וגם הם בעלי מדות טובות מתנהגים בדרך ארץ כראוי, אין לעכב מלהתחתן עמהם אף מצד המעלה (ועי' גם מש"כ מרן זצ"ל באגרות אבן העזר חלק ד' סימן י"ד).

קמ הר הלכות נדה צבי

ועובדא הוה בזוג שקבעו יום לחופה וקדושין, והכלה לא ידעה בכלל שהיא צריכה לספור ז' נקיים, אבל אמרה שהיא בדקה עצמה בכל יום מפני שרצתה לדעת אם פסק דמה, ואמרתיו שבזה גם הצ"צ מודה שאינו מועיל כלום, ועד כאן לא קאמר הצ"צ דלא בעינן שתתן דעתה לספירה, וגם באם האשה נתייאשה בימים שבינתיים לא חיישינן לשמא הרגישה ולא אדעתה, אלא כשבעיקר הבדיקה של ראשון ושביעי לא היה שום ריעותא ונתנה דעתה שתעלה במקום בדיקה, ורק לגבי החשש של הרגשה במספר ימים שבינתיים בזה סובר הצ"צ דלא חיישינן, אבל לגבי הבדיקה עצמה גם הצ"צ מודה דבעינן שתתן דעתה שזה יעלה במקום בדיקה. אח"כ ראייתי בספר עונג יו"ט שגם הוא מצדד להקל שא"צ שתתן דעתה לספירה ומה שמחוסר כוונה להתווקם לנקיים אין בזה חשש, כיון שלא הרגישה שום ראייה בימים שהסיתה דעתה מלמנות, דלא בעיא כוונה לנקיים והבדיקה היא רק לראות שפסק ראייתה. ומ"מ מסיים שם וז"ל: מיהו כ"ז אם בשעת בדיקת ראשון ושביעי היה בלבה לספור ז"ג, אבל מי שהיה בעלה בדרך והיא בדקה עצמה אף שבדקה עצמה בכל יום לא מהני דעיקר הספירה בבדיקה תליא, ומילתא דלא רמיא עליה דאינש לאו אדעתא ואימר לא השגיחה שפיר על העד או שלא הכניסה לחורין וסדקין ולא מהני.

סימן קנז

אופנים להמעטת ימי רחוקה ממנו לאחר ראייתה

ע"ד שאלתו באיש יר"ש שאין לו בנים, והרופאים אומרים שהגורם לזה הוא זמן הקצר בין זסת לזסת, ולכן ממקש האיש למצוא דרך היתר שאפשר למעט ימי רחוקה ממנו אחר ראייתה, ואולי ע"ז יזכה להכנות ממנה.

דגה, הרמ"א ביו"ד (סימן קצו סעיף יא) כתב: שעשכשו אין לחלק בין שמשו עם בעלה ללא שמשו וכל אשה שרואה אפילו כתם צריכה להמתין ה' ימים עם יום שראתה בו ותפסקו לעת ערב ותספור ז' נקיים וכן נוהגין במדינות אלו ואין לשנות. אבל בפתחי תשובה שם (ס"ק טו) הביא בשם השל"ה שכתב וז"ל: מעשה בא לידי באשה אחת שהיה יום ד' לנדחתה ולא שמשו עם בעלה בלילה שקודם ראייתה והתרתיו לה ללבוש לבנים ביום ד' ולהתחיל לספור ביום ה', כי אם היתה מתחלת לספור ביום ו' אז היה בא ליל טבילה בליל שבת שאחר יו"ט ומוטב שנניח חומרא זו כדי לקרב הטבילה לחפיפה, עכ"ל. ומסתברא שגם בג"ד הוא שעת הדחק שאולי ע"ז תבוא לידי הריון ויכולה ללבוש לבנים ביום ד' ולהתחיל לספור ביום ה'.

אולם אם כל התרופה של אשה זו היא לקרב את המגע עם בעלה שיהא סמוך יותר לזמן ראייתה, ואם כל ראייתה אינה נמשכת יותר מיום או יומים, ישנה עצה שתוכל לפסוק בטהרה באותו יום שפוסקת ראייתה ותמנה למחרת ז' נקיים,

והוא שתטבול לסירוגין דהיינו אם ראתה בא' בניסן לא תטבול באותו חודש כלל ותשאר בטומאתה עד ראייתה השניה ואח"כ ביום שתפסק ראייתה השניה אינה צריכה להמתין כלל ויכולה לעת ערב לפסוק בטהרה ותמנה למחרת ז' נקיים. וזה עפ"י דברי הש"ך (סימן קצו ס"ק כב) שכתב וז"ל: צריכה להמתין ה' ימים בין אם שמשו ובין אם לא שמשו היינו מתחלתה ומשום טעמא דש"ו, אבל אם תוך ימי ספירתה או אחר ה' ימים נתקלקלה ותורה וראתה דם או כתם פוסקת באותו יום בטהרה ומונה למחרת ז' פשוט, עכ"ל. ומסתברא דזה שכתב הש"ך ותורה וראתה דם תוך ימי ספירתה לאו דוקא הוא, אלא אפילו אחר ימי ספירתה כל זמן שלא טבלה ונשארה טמאה, דו"ל בתר טעמא, דהא כל הטעם של הש"ך הוא שמכיון שהיתה טמאה והיתה אסורה לשמש אין הגזירה של שמשו אטו לא שמשו, ואין הטעם של ש"ו, וממילא שה"ה אפילו אחר ספירת נקיים כל זמן שלא טבלה ונשארה בטומאתה והיתה אסורה לשמש לפני ראייתה.

ואף שיש לחלק בין אם ראתה בתוך ז' נקיים (כמ"ש הש"ך), דלא היה בידה כלל לטבול ולשמש עם בעלה, ובין אחר ז' ימי ספירתה שהיה בידה לטבול ולשמש לפני ראייתה, ולומר שמכיון שהיה בידה לטבול ולשמש שוב ישנה הגזירה לא שמשו אטו שמשו. אבל בדברי האחרונים מבואר שגם בראתה אחרי הז' נקיים כל זמן שלא טבלה והיתה אסורה לשמש עם בעלה לפני ראייתה אינה צריכה להמתין. ויעויין בסדרי טהרה (סימן קצו סעיף לט) שהביא בשם בעל מג"י בספרו סולת בלולה וז"ל: ואפשר דאף אם ראתה מיד אחרי טבילתה קודם שבאה לבית בעלה כלל דפוסקת באותו יום, כי בלא"ה בלא שמשו הוא חומרא גדולה והבו דלא לוסף עליה, דהלא אם היתה מאחרת טבילתה שעה או שעתים והיתה רואה מותרת ללבוש לבנים וכי משום שטבלה ולא באה כלל לבית בעלה מי גרע, הרי שפשוט לבעל המג"י שאם היתה מאחרת את הטבילה שעה או שעתים והיתה רואה לפני הטבילה מותרת ללבוש לבנים וא"צ להמתין אעפ"י שבידה לטבול, ויעו"ש עוד בסדרי טהרה שמביא בשם מעיל צדקה שכתב בתוך הדברים: ואילו ראתה קודם הטבילה לא היו מתמירין עליה לספור יותר מז' נקיים וכו', וגם בראתה אחר הטבילה לפני שנוקקה עם בעלה הביא שם שיש מקילין בזה. אמנם בזה הוא מצרף עוד טעם משום דהוי מילתא דלא שכיחא אבל בראתה לפני הטבילה שהיתה אסורה לשמש עם בעלה לפני הראיה משמע שם שפשוט לו- שא"צ להמתין מטעם שכתב הש"ך, דמכיון שהיתה טמאה לפני ראייתה והיתה אסורה לשמש ל"ש הגזירה לא שמשו אטו שמשו, ואף החולקים שם בטבלה ועדיין לא נוקקה לבעלה מ"מ בראתה לפני הטבילה משמע שם, דלכו"ע א"צ להמתין יותר מז' נקיים.

ועובדא הוי באשה שהיתה רואה כל ארבעה עשר יום ולא נמשכה ראייתה יותר מכמה שעות, והוריתיה לה שתטבול ותטהר לסירוגין פעם אחת אחר שתי ראיות וכנ"ל.

דספירת לילה אינה ספירה וכבר שלמו ו' עונות
צבקה, אך בעינין שיהי' כל היום נקי מחטאת
הלילה ולכן א"א להתחיל הוי"ו רק למחרת שהוא
ליל ה'.

(ב) ו' עונות: הנוטעת ממקום למקום באופן
שמקדימה כמה שעות לסוף היום ואין
ע"כ שעות, לרמ"א דמחמייס ה' ימים הרי יש
יום נוסף יש ע"כ שעות, אבל למחבר שמחמייס
ד' ימים לכאורה צריך להשלים.

(ג) עד יום ה': המחבר מיקל דמונה מיום ה'
ולרמ"א רק מיום ו' שמה תשמש צין
השמשות, ועוד מיקל המחבר דדוקא בשמשה
שיש חשש פליטת ש"ו, אבל בלא שמשה א"כ
להמתין כלל ולא גזרינן אטו שמשה, ולרמ"א
גזרינן גם בלא שמשה ולא פלוג, ועוד החמיר
הרמ"א דמחמייס גם בראיית חכם, ולפ"ו הגדר
למחבר הוא דאזלינן בחד יום תשמיש ולרמ"א
בחד זמן הראי'.

← אם ראתה מראה מסופק ופרשו ואח"כ פירסה
נדה, מונין הימים מהכחם כיון שפירשו
מתשמיש ומכל ההרחקות ונהגו איסור, ואפילו
אם אח"כ פסק המורה הוראה דהכחם טהור.

← וצ"ע אם אפשר לזרף גם אם הי' יום וסת קבוע
[בזרזר עונת א"ו] למחמירי] או עונה
בינונית שפורשים זה וליכא חשש פליטת ש"ו.
אחנם בזה יש לחלק שהרי בימים אלו אין
פורשים מהרחקות של נגיעה וכדו' ולהכי קיל
לאינשי, והוי בכלל גזירת פליטת ש"ו, ועדיין צ"ע
(ד) בין השמשות: דהא אם תשמש ביום א'
איכא תקנת היום ככולו ועד יום ד' הו"ל
ד' ימים, ומיישינן שתשמש בה"ש ומספור שעדיין
יום ומפלוט צליל ה' וסבורה שכלו הד' ימים, ולכן
הוסיפו יום אחד.

ראתה צין השמשות, נראה להחמיר כסוצריס
דנחש כחילו ראתה צלילה, וכנ"ל בצעיף
א' (על הט"ו סק"א) ולקמן על הש"ך (סקי"ט).
(ה) וכן גורגין: אע"פ שיסוד הגזירה הוא דבר
רחוק מחשש שמה תשמש בה"ש ומי
ימר דתפלוט. ע"י בש"ך (רס"ק כ').

(ו) ואין לשנות: וכתבו האחרונים דבמנהגים אלו
כל הפורץ גדר ישכנו נחש, ורק ככלה
הקילו בסימן קצ"ג דמחמת רק ד' ימים. יש

ועי' שו"ת רב פעלים (ת"ד ס"כ) דלא רצה להקל
בזמנו בצנגד כהשלה"ק כיון דרוב נשים
רואות ה' ימים לכה"פ ואינן נעירות ע"פ רוב
דב' ימים, ואם אין בודקין בדיקה מעליא איכא
חשש שעדיין אינה טהורה אחר ד' ימים. ומ"מ
למעשה הרבה גדולים סמכו בשופי על רבינו
השלה"ק, והחכם הפוסק עיניו בראשו מתי לקרצ
ומתי לרחק.

עוד יש אופנים שיס מקום להקל בד' ימים בלא
שמשה, כגון שהבעל צריך לנסוע לזמן רב,
דיש בזה משום פו"ר או צורך גדול, ולכאורה
הוא ק"ו מהאופן שהחיר בשלה"ק, אבל מ"מ
אין להקל בלי שאלת חכם כיון דבמראה יחוקאל
(סנ"ד) מחמיר בזה.

ובן אם אינה יכולה להתעבר אלא ביום י"א לראיה
ויכולה להטהר, יש מקום להחיר משום פו"ר,
ובשו"ת אגרות משה (ת"צ ספ"ד) מיקל כשלא
שמשה דבמקום מנוה לא אמרינן לא פלוג, וכל
גזירת לא שמשה הוא מכח דלא פלוג, עי' מג"א
או"ח סתמ"ו סק"ה), ויכולה למנוח מיד כשיכולה
רק שיעברו ה' ימים משימושה, וי"א שחלג על
טבילת חדש אחד דלא בחדש הבא חהי' בימי
טומאה וא"כ להמתין ד' ימים, [ואם אירע
שהרופא צדק במכשיר קודם זמן וסתה באופן
שמחמירה ע"פ הוראת חכם משום חשש פתיחת
הקצר, תוכל לעשות הפסק טהרה כשפסקה
לראות כשעברו ה' ימים מהבדיקה, אע"פ שאינם
ה' ימים מהראי', ועכ"פ צריך שאלת חכם].
והחזו"א היקל בדברים אלו, אך למעשה קשה
להחיר ולצורך גדול בלא שמשה יש לשאול, ועוד

אופנים לקולא עיין בט"ו (סק"ה וסק"ו) ובמש"כ
שם (ד"ה ואפילו).

(ז) עד שבעה ימים: כן יש מנהג אלל התימנים,
ולמעשה המנהגים שונים, יש ספרדים יונאי
אך ספרד שנהגים ד' ימים כמחבר, והאשכנזים
מליטא ופולין והונגרי וכד' נהגו ה' ימים כרמ"א
וכמנהגינו, וכן נהגו רוב הספרדים, ובאפריקה
כאלזיר וחונים נוהגים ו' ימים, והתימנים ז",
ובתקופה מסויימת נהגו כן גדולי אשכנז, והרמב"ם
כתב דהמנהג של ז' ימים הוא טעות.

יש מהנהגים ז' ימים ששואלים היתר בזה,
לפעמים הוא מניעת פו"ר משום שני ימים
אלו דהאפשרות להתעבר הוא מי"א עד י"ג או
י"ד יום מהוסת, ובה מחירים כיון דאין זה מנות
עונה לצד אלא הוי ממש לצורך מנוה, ונ' דמדינא
אין צריך אפילו התרת נדרים דאין סכדי דלדעתא
דהי' לא קבלו אם יהי' ציטול פו"ר, וכמש"כ
הדגמ"ר (יו"ד סרי"ד) גבי הנהגה טובה, אבל
למעשה עושים התרת נדרים, — אך כשרוצים
להחיר מסיבות אחרות אין להקל משום אל חטוש
חורת אמן, ואע"פ שדחו שיטה זו. וברב פעלים
(ת"ד ס"ח) מיקל כשעדיין לא נהגו כמנהג
אבותיהם, ובשו"ת זכרון יוסף (ת"ד ס"ד והו"ד
בפת"ש סרי"ד סק"ה) כתב דאם התנו מחטאת
הנהגה שאינם מקבלים את החומרא דדור שני
— אין צו משום אל חטוש, דבניס חייבים
בהנהגת החומרות כאבותיהם רק אם כבר התחילו
להתחן בהנהגה זו, שאם כבר נהגו גם בדור שני
בסתמא איכא משום אל חטוש, ולפ"ו לענין זה
כשתחמייס עדיין לא נהגו בחומרא זו ואולי
אפשר להחיר.

(ח) אין לחלק בין שמשות עם בעלה ללא
שמשות: בש"ך הובא דתרה"ד הקשה דגם
בשמשה הוא גזירה ואמאי נגזור גם בלא שמשה,
ע"ש. וכבר כתב הש"ך (סי' קנ"ח סק"ל) דבהלכות
נדה אין להקשות משום ס"ס או גזירה לגזירה,
דהראשונים החמירו הרבה גם שלא מן הדין, ובאמת
עדיף טפי שלא לחלק דלא כל בתי ישראל יודעת שתמיד
יש להמתין ה' ימים ועוד ז' ימים.

(ט) אפילו בחם: פי' אע"ג דעיקר גזירת
כתמים דרבנן. ומשמע דגם בכתם

גזרינן אפילו בלא שמשה, אך הש"ך מיקל היכא
דלא שמשה, [עי' שערי דיעה], ומנהג העולם
להחמיר אע"פ שהם שתי חומרות, וכן משמע
דכתם כדס לכל דבר, ואפילו אם רק נוטה
לאדום. ומסתמא הטעם הוא שלא לחלק בדבר
יסודי שצריך לכל צח ישראל כדי שידעו שתמיד
יש להמתין ה' וז', והרבה טועות וסוצרות
דכתם א"כ להמתין.

ואף כשאין בעלה בעיר ולא שמשה צריך להמתין
בכתם ה' ימים, ובמקום הצורך חעשה
שאלת חכם אם אפשר להקל.

ט"ו סק"ה. שבבאה אחר בעילת מצוה הוכל
למנות מיום ה': באחרונים פליגי אם הקילו
גם בבעילה שני' כשהי' דם בחולים, וכמד בקנאת
סופרים בהשמטות (סנ"ו) דאם הוא ודאי דם
בחולים כגון שיס כאבים מקילים אפי' פעם ב'
וג', אבל למעשה יש לעשות שאלת חכם ומקילים
לפי המצב, כגון אם הוסת עלול לצא מיד, ועכ"פ
כל זה אם לא ראתה דם נדות בנתיים, דכשיס דם
נדות צריך להמתין ה' ימים כדן.

ובדמ טוהר אין קולא של המתנת ד' ימים כיון
דהוא דם מהמקור, וכבר כתב הרמ"א גבי
דם טוהר (סקנ"ד ס"א) דהרי הוא כדס לכל
דבריו. ועי' לעיל סקנ"ד (ס"א אות ו').

ט"ו סק"ו. ואין בטעמים כאלה כדי להרחיק
מבילת מצוה: דהוא טעם רחוק שמפני זה
נעכב טבילת ננות ישראל, ואדברה קבלתי
מרבתי ז"ל דאשה צריכה להשתדל להיות טהורה
לבעלה ככל שאפשר בידה, ואין זה מחייב קירבה
אלא שתהי' טהורה בבית, ורמז לזה מדכתיב צפ'
קרה גבי ציכורים "כל טהור בביתך יאכל אותו"
ודרשו חז"ל טהור בביתך זו אשתו, וא"כ האשה
נקראת "טהור בביתך", וצריך שתהי' טהורה.

ט"ו סק"ז. להקל כשאין בעלה בעיר: דלא אין
אפשרות של תשמיש כלל ועדיף מלא שמשה,
וכסברת המג"א (או"ח סתמ"ו סק"ה) דמה
שאסור משום לא פלוג אינו חמור כגזירה ענמה,
וא"כ די להחמיר בלא שמשה כשבעלה בעיר,
ולמעשה ודאי מחמירים אפילו כשאין בעלה בעיר
ולא שמשה, אלא דמתקרים שיס מקום להקל בד'
ימים כמבואר בפוסקים וכדלעיל (אות ו') וצריך
צירוף להקל — אפשר לזרף דעת הב"ח.